

Chronologische ontwikkelingen

Joegoslavië

Map 9 E

Belgrade, July 1, 1999

FR OF YUGOSLAVIA

Provisional Assessment of Destruction and Damages Caused by the NATO Aggression

The NATO criminal aggression against the Federal Republic of Yugoslavia represents the most flagrant violation of the Charter of the United Nations, a violation of the Helsinki Final Act and OSCE Paris Charter, as well as the undermining of the very foundations of the international legal order. At the same time, this aggression is a crime against peace and humanity.

The Federal Republic of Yugoslavia has warned on time the United Nations Security Council of a possible aggression, and during the aggression itself it requested it to be immediately halted and most strongly condemned. Had these legitimate requests of the Federal Republic of Yugoslavia been met, enormous human sufferings and destruction would have been avoided.

The unprovoked brutal aggression of the North Atlantic Alliance against the Federal Republic of Yugoslavia began on March 24, and ended on June 10, 1999. During the seventy-nine days of the NATO aggression, the Federal Republic of Yugoslavia was exposed to extensive civilian destruction, unprecedented in modern history of the world. The NATO systematically attacked civilian targets throughout the territory of the FR of Yugoslavia – more than 200 cities and towns were bombed – directly threatening the lives and fundamental human rights of the entire Yugoslav population.

In the aggression the most sophisticated aircrafts were used, which dropped bombs from high altitudes, and cruise missiles, which were launched from the distance of more than several thousand kilometers. About 1,200 airplanes were used, including 850 fighter-planes, 26,289 sorties were carried out, about 10,000 guided cruise missiles were launched and about 2,900 bombs and missiles dropped. In 2,300 attacks on 995 targets about 21,700 tons of most powerful explosive were dropped – including 152 containers with 35,450 cluster bombs which are prohibited under international conventions. The greatest number of air raids were in the wider area of Priština (374), Prizren (232), Beograd (212), Uroševac (205), Đakovica (190), Kraljevo and Užice (145 per town), Novi Sad (114), etc.

The attacks on the electric power system (hydroelectric and thermoelectric power plants, power stations,

long-distance power line systems, etc.) with graphite, cluster and highly destructive thermovisual bombs disrupted the supply of power and water which aggravated the living conditions of people throughout the country. This has most seriously affected hospitals in which the living conditions and even the lives of patients, women in labour, newly born babies and the elderly were placed in a great jeopardy. By bringing about such destruction the aggressor brutally disregarded the needs of the most vulnerable segments of the population who required unhindered daily medical care and treatment.

Three million children have been directly endangered by indiscriminate aerial bombardment of urban and rural residential areas while hundreds of them have been killed or wounded. Also, almost 250,000 children-refugees from former Yugoslav republics Croatia and Bosnia-Herzegovina, who have found safe heaven in the FR of Yugoslavia, have once again been exposed to the horrors of war.

During this, eleven weeks long, brutal aggression of the NATO alliance against the FR of Yugoslavia, 462 members of the Yugoslav Army and 114 members of the Ministry of the Interior of the Republic of Serbia lost their lives while defending their motherland.

Continuous, highly intensive, bombing of villages and towns in the southern Serbian province of Kosovo and Metohija has produced within a few days a humanitarian catastrophe, of such immense proportion, never before seen in the region of the Balkans. Nearly eight hundred thousand civilians – predominantly women, children, elderly and weak individuals – were forced to flee from Kosovo and Metohija in fear of aggressor bombs, while another two hundred thousand found shelter in Šumadija, Vojvodina and other regions of the Republic of Serbia.

NATO strikes have also caused an environmental catastrophe, which has endangered not only the FR of Yugoslavia, but also neighboring countries and the entire European continent. After NATO barbaric assaults on facilities of the chemical and petro-chemical industries, millions of citizens have been exposed to poisonous gasses. Water, soil and forests have also been badly contaminated, thus disrupting the environmental balance. All this will have lasting consequences on the health of the entire population and the environment not only in Yugoslavia, but also in the region as a whole. Furthermore, repeated bombings of tourist centers and national parks have endangered natural reservations and sanctuaries.

The International Union for the Conservation of Nature and European environment protection institutions and nongovernmental organizations have been informed of this threat.

Continuous indiscriminate bombing of civilian targets in the FR of Yugoslavia exposed the real nature of the aggressors who attacked even refugees and humanitarian convoys. Particularly tragic was the fate of ethnic Albanian refugees, bombed by NATO on their way back home (Đakovica-Prizren road, April 14, 1999), as well as the Serbs expelled from Croatia and Bosnia-Herzegovina who had found shelter in a refugee camp situated in Đakovica (April 21, 1999). The Greek humanitarian convoy was attacked in the immediate vicinity of the town of Uroševac (May 5, 1999), as well as the Romanian convoy near the village of Mijatovac (May 8, 1999). The movement of trucks, which were visibly marked, transporting humanitarian aid were announced in advance. All these attacks are only a partial illustration of the crimes committed by NATO against the civilian population in the Federal Republic of Yugoslavia.

By bombing refugees and humanitarian convoys, NATO aggressors committed yet another crime on a very long list of crimes against humanity that they had already committed in the territory of the FR Yugoslavia.

An assassination attempt on the President of the Federal Republic of Yugoslavia on April 22, 1999 represents an organized terrorist act without precedent in the history of modern Europe. This is not only a crime against a Head of a sovereign State, but primarily an attack on the democratically expressed will of a people and, thus, against the foundations of the democratic values of the civilization. This attack also has a symbolic meaning as if the targets had been the homes of all Yugoslav citizens. It is incomprehensible that the United Nations Security Council has remained silent and failed to condemn this terrorist act or the killings of civilians and children.

Due to total destruction of industrial facilities throughout the country, more than 600,000 workers have become jobless. Consequently, almost 2.5 million citizens have remained with no means to sustain minimal living conditions.

Overall material damage is enormous. Preliminary estimates indicate that barbaric air strikes of the NATO alliance against industrial, commercial and civil facilities and infrastructure throughout the territory of the FR of Yugoslavia have incurred damages over 100 billion dollars.

Downwards are listed only some of the most illustrative and distinctive examples.

I. CIVILIAN CASUALTIES

Several thousand civilians were killed and more than 6,000 sustained serious injuries, while a large number of them will remain crippled for life.

Children make up to 30% of all casualties, as well as 40% of the total number of the injured, while 10% of all Yugoslav children (approximately 300,000) have suffered severe psychological traumas. For the most part, children have been victims of the sprinkle cluster bombs with delayed effect.

What follows are the most tragic instances of civilian casualties and suffering as a result of the aggression of the NATO alliance on the FR of Yugoslavia:

Surdulica:

- in an attack on a peaceful provincial town 20 civilians were killed, including 12 children, and over 100 wounded of which 24 critically (4/27/99);
- 20 civilians were killed and 88 injured in the attack on a Retirement Home and a Sanatorium (5/31/99);
- in an attack on a refugee camp in which Serb refugees from the Republika Srpska Krajina (Croatia) were accommodated 10 refugees were killed (including 6 children) and 16 were wounded (4/21/99);

Koriša:

- 87 civilians were killed and over 70 injured in NATO attack on a convoy of ethnic Albanian refugees returning to their homes (5/14/99);

Đakovica:

- Đakovica-Prizren road: in the attack on two ethnic Albanian refugee convoys, with four cruise missiles, 75 civilians were killed (among them 19 children) and 100 wounded, of whom 26 critically (4/14/99);

Grdelica Gorge:

- in the attack on an international passenger train 55 passengers were killed, including one child, and 16 wounded (4/12/99);

Lužane village:

- 60 passengers were killed and 13 injured in an attack on a road bridge during which a passenger bus "Nišexpress" on the Priština-Podujevo route was hit; at the same time a first aid doctor was injured during a consecutive attack on the bridge in which an ambulance, while giving help to the injured, was destroyed (5/1/99);

Istok:

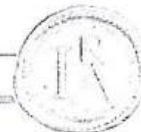
- 100 inmates killed and 200 injured in several attacks, on consecutive days, on the Istok Penitentiary (5/19-24/99);

Varvarin:

- 24 civilians were killed and 74 wounded in the attack on a road on a busy market day (5/30/99);

Belgrade:

- suburb of Batajnica: a three-year-old girl Milica Rakić was killed in the bathroom in her house, while five civilians were wounded (4/17/99);
- in the attack on the Radio Television of Serbia office building, 16 employees were killed and 19 wounded (4/23/99);

- in the attack on governmental buildings, commercial facilities and housing blocks in central Belgrade 3 civilians were killed and 38 wounded (4/30/99);
- 4 civilians (3 patients and a caretaker) have been killed and several injured in the attack on the hospital "Dr. Dragiša Mišović" (5/20/99);

Niš:

- at least 16 civilians were killed and more than 80 injured in repeated attacks on housing flats, commercial premises and administrative buildings in central Niš (4/19/99, 5/7/99 and 5/12/99) during which NATO planes dropped cluster bombs;

Savine Vode:

- 20 civilians were killed and 43 injured, out of which 24 sustained severe injuries, in an attack on a "Đakovica prevoz" passenger bus on the Peć-Kula-Rožaje route (5/3-4/99);

Aleksinac:

- 12 civilians were killed (among them two children) and more than 40 wounded in an attack on housing blocks, commercial premises and administrative buildings in downtown Aleksinac (4/5/99);

Kuršumljia:

- 13 dead (among them 9 children) and 25 wounded civilians in an attack on housing blocks, commercial premises and administrative buildings in central Kuršumljia (4/27/99);

Novi Pazar:

- 13 civilians were killed and 35 wounded in an attack on the residential area in the center of the town during which 25 buildings were completely destroyed (5/31/99);

Nogovac village:

- 11 civilians were killed and 5 wounded in an attack on the village (4/2/99);

Priština:

- 10 civilians were killed and 8 wounded in an attack on housing blocks, commercial premises and administrative buildings in downtown Priština (4/7/99);

Srbica village:

- 10 civilians were killed, 7 of them were children, during an attack with cluster bombs upon this village;

Murino village:

- 6 civilians, of whom two children, were killed and 8 injured in an attack on a road bridge in this village predominantly inhabited by Serbs (4/30/99);

Merdare:

- 5 civilians were killed, including an 11-month old baby, and several wounded when 8 containers, holding 1,920 cluster bombs, were dropped in an attack on the regional road Prokuplje-Priština (4/10/99);

Doganovići:

- 5 ethnic Albanian children were killed and two wounded

when they stumbled upon an unexploded cluster bomb in an open field (4/27/99);

Gnjilane:

- 4 civilians were killed and 19 wounded in an attack on the Agricultural Complex "Mladost" and transport company "Kosmet prevoz" (5/19/99);

Pančevo:

- 3 civilians were killed and 4 wounded in attacks on commercial/industrial facilities (4/4/99);

Ralja:

- 3 civilians were killed (including 2 children) and 3 injured in the attack on the village of Ralja, near Sopot (5/25/99);

Kragujevac:

- more than 160 workers, forming a live shield, were wounded in deliberate attack on the car factory "Crvena zastava", while another 160,000 were left jobless in affiliated companies throughout Yugoslavia (4/9-12/99);

Vranje:

- two civilians were killed and 23 wounded in an attack on downtown Vranje (4/22/99);

Kraljevo:

- in attacks upon civilian targets in Vitanovac, Žarče and Bogutovac, wider Kraljevo area, 14 civilians were wounded (4/30/99);
- Kraljevo-Godačica regional road: in an attack on a passenger bus eight passengers were wounded, of whom four sustained heavy injuries (4/30/99);

Novi Sad:

- one civilian was killed and 45 injured in attacks on the Oil Refinery in Novi Sad during which residential suburbs Detelinara (5/6/99) and Šangaj (6/7/99) were hit;

Trstenik:

- in the attack on a bridge one civilian was killed and 17 injured (4/30/99);

Vladičin Han:

- 2 civilians were killed and 5 wounded in an attack on a road bridge on the river Južna Morava (5/11/99);

Radoste village:

- 2 children were killed and one wounded in a NATO cluster bomb attack on this peaceful village near Orahovac (5/25/99);

Čuprija:

- 1 civilian was killed and 14 injured in the attack on the central residential area of the town (over 800 housing units were demolished during attacks on 4/8 and 5/29/99);

Krk Bunar:

- one civilian was killed and 3 injured (French philosopher Daniel Schiffer, *Times* reporter Eve-Ann Prentis and *Corriere della Sera* Renzo Cianfanelli) in an attack on a foreign journalist convoy on the Prizren-Brezovica road (5/31/99);

Mijatovac:

- 4 Romanian humanitarian workers were wounded in an attack on the bridge near Mijatovac (5/8/99).

II. PUBLIC INSTITUTIONS

In NATO air strikes against public institutions and housing units in the Federal Republic of Yugoslavia, thousands of hospitals, health care centers, schools and housing units have been destroyed or damaged. For instance, in Leskovac, a town in the south of Serbia, more than 3,000 public buildings and housing units were either destroyed or damaged, while in the northern Serbian province of Vojvodina at least 3,650 public institutions and housing units met the same fate.

Furthermore, residential areas on the outskirts of Belgrade (Rakovica, Batajnica, Kijevo-Kneževac, Borča), as well as in Pančevo, Novi Sad, Aleksinac, Kraljevo, Priština, Kosovska Mitrovica, Prizren, Uroševac, Đakovica, etc. were under perpetual attacks.

1) Hospitals and Health-care Institutions

NATO strikes seriously damaged many clinical and hospital centers. NATO attacks did not cause only material damage to property (destruction of buildings and expensive medical equipment), but also provoked new health problems and intensified psychological traumas among the sick, especially chronic and the terminally ill patients.

The list of these institutions is very long and includes, among others, the following:

Belgrade:

- Neuropsychiatric Ward "Dr. Laza Lazarević", Institute for Urology and Nephrology and Central Pharmacy of the Clinical Centre (4/3 and 5/8/99);
- "Sveti Sava" hospital (4/7/99);
- Army Medical Academy and Orthopedic Clinic in Banjica, Belgrade (4/4. and 4/13/99);
- Hospital "Dr. Dragiša Mišović", especially the Neuropsychiatric Ward which has been totally demolished (5/19/99);
- Medical Center for Lung Diseases and Tuberculosis (4/28/99);
- Gynecological Hospital and Maternity Ward of the Clinical Center (4/21/99);
- City Hospital "Zvezdara" (4/5 and 4/30/99);
- Health Care Center in the Belgrade suburb of Rakovica (4/15/99);

Pančevo:

- City hospital including the Maternity Ward (4/30/99);

Novi Sad:

- City Hospital (4/1/99);
- Medical station - Klisa (4/7/99);

Vršac:

- Neuropsychiatric Ward "Dr. Slavoljub Bakalović" (4/30/99);

Kula:

- Medical station (3/25/99);

Niš:

- Hospital and Polyclinic (3/27/99);
- Medical station of the "Niš Machine Industry" (4/24/99);
- City Hospital (5/7/99);

Valjevo:

- City Hospital (4/21/99);
- Dispensary "Krušik" (4/14 and 5/11/99);
- Medical station, Družetić, Koceljevo (4/23/99);

Kraljevo:

- Medical Center;

Leskovac:

- Hospital and Medical Center in the Leskovac municipality (3/25/99);
- Gerontological Center (3/25/99);

Aleksinac:

- Medical Center and Ambulance Center (4/5/99);

Kuršumlija:

- Health Care Center;

Mt. Zlatibor:

- Dispensary on Mount Zlatibor;

Ivanjica:

- Outpatient clinic and Medical station, Medurečje - Ivanjica (4/12/99);

Surdulica:

- Sanatorium for treatment of lung diseases and Retirement Home (5/31/99);

Vladičin Han:

- Medical Care Center (5/11/99);

Novi Pazar:

- Hospital for treatment of dystrophia;

Kosovo and Metohija:

- Dentist station in Priština (3/29/99);
- Outpatient clinic in Prizren (4/19/99);
- General Hospital in Đakovica;
- Outpatient clinic in Suva Reka (4/19/99).

2) Educational Institutions

The NATO aggression has abruptly put a stop to the education of close to one million pupils and students in the FR of Yugoslavia. More than 480 schools, faculties and facilities for students and children were damaged or destroyed (25 faculties, 15 colleges, 100 secondary, 320 elementary schools, 20 student dormitories), as well as more than 50 preschool facilities including the following:

Belgrade:

- Elementary schools "16. oktobar" and "Vladimir Rolović";
- Day-care center in the Belgrade suburb of Petlovo Brdo;
- Elementary school and Engineering secondary school center in the Belgrade suburb of Rakovica;

- Secondary music school "Stanislav Binički" (5/7/99);
- Building of the Faculty of Arts (5/7/99);
- Elementary school "Marija Bursać" (5/31/99);

Novi Sad:

- Elementary schools "Svetozar Marković - Toza", "Đorđe Natošević", "Veljko Vlahović", "Šangaj" and "Đuro Daničić" and a day-care center "Duga";
- Crèches in Visarionova Street and in the Šangaj suburb in Novi Sad;
- Traffic School Center;
- Faculty of Philosophy;

Sombor:

- Elementary schools "Ivo Lola Ribar", "A. Mrazović", "N. Vukičević" and "Nikola Tesla" in Kljajićevo;

Kula:

- School center;

Šabac:

- Elementary schools "Laza Lazarević" and "Kosta Abrašević" (5/11 and 5/18/99);

Valjevo:

- Agricultural school;

Niš:

- Two secondary schools;
- Faculty for Construction and Architecture;
- Faculty for Mechanical Engineering;
- Faculty for Electro-Engineering;
- Faculties of Law;
- Faculty of Economics;
- Elementary school "Radoje Domanović";

Kraljevo:

- Elementary schools in Kraljevo and in the villages of Cvetke, Laketa and Ladevci;

Leskovac:

- Four elementary schools and a Medical high school;

Vladičin Han:

- Elementary school "Branko Radičević", high school "Jovan Skerlić" and two kindergartens (5/11/99);

Kosovo and Metohija:

- Elementary school in Lužane and great number of other educational institutions in Kosovo and Metohija;
- Elementary school in the village of Nabrde, near Peć (5/11/99);
- Elementary school in the township of Leposavić (5/11/99);
- Elementary school "Miladin Popović" in Peć (5/21/99).

3) Public Facilities

The bombing of institutions and objects which symbolise the State and national identity was aimed at intimidating and insulting the dignity of the population. NATO aggressors had this in mind when making decisions to target the following facilities:

Belgrade:

- The residence of the President of the FR of Yugoslavia sustained heavy damages (4/22/99);
- Building of the Federal Ministry of Foreign Affairs in center of the city (4/30 and 5/7/99);
- Building of the Federal Ministry of Defense in central Belgrade (4/30 and 5/7/99);
- Building of the Federal Ministry of the Interior in the center of the city (4/30 and 5/7/99);
- Building of the Government of the Republic of Serbia in central Belgrade (4/30 and 5/7/99);
- Building of the administrative and judicial authority of the Republic of Serbia in central Belgrade (4/7/99);
- Building of the Ministry of the Interior of the Republic of Serbia in central Belgrade (4/30 and 5/7/99);
- Damage to the building of the Institute for Security of the Ministry of the Interior (4/3/99);
- Four libraries in the Belgrade suburb of Rakovica sustained heavy damage: "Radoje Dakić", "Isidora Sekulić", "Miloš Crnjanski" and "Dušan Matić";
- Youth and children center in downtown Belgrade (4/23/99);
- Youth theater "Duško Radović" in central Belgrade (4/23/99);

Novi Sad:

- Office building of the Provincial Executive Council of Vojvodina (4/18/99);

Šabac:

- Buildings of the municipal and republican authorities (5/22/99);

Niš:

- Post Office (4/23/99);

Užice:

- Central Post Office (5/8/99);
- Seriously damaged Post Office in the township of Poničke (5/14/99);

Kragujevac:

- Post Office (5/9/99);

Kuršumlija:

- Office building of the power distribution board "Elektrodistribucija" (4/20/99);

Aleksinac:

- Heavily damaged administrative buildings of municipal and republican authorities (4/5/99);

Paraćin:

- Refugee camp "7. juli" has sustained heavy damages;

Varvarin:

- Building of the municipal authority (5/30/99);

Vladičin Han:

- Over 50% of housing facilities and state buildings have been destroyed or damaged (office buildings of the republican and municipal authorities, sport center, supermarkets, department stores, etc.) (5/11/99);

Kosovo and Metohija:

- Damaged or destroyed administrative buildings of municipal, provincial and republican authorities in downtown Priština (3/29/99);
- Destroyed Post Office in Priština (4/7/99);
- Destroyed Refugee center in Priština (4/7/99);
- Damaged refugee camp "Majino naselje" in Đakovica (4/21/99);
- Sports hall in Peć was levelled to the ground (6/2/99);

Tourist facilities and mountain resorts:

- "Tornik" ski resort on Mount Zlatibor (4/8/99);
- "Divčibare" mountain resort (4/11/99);
- Hotel "Putnik" on Mount Kopaonik (4/12/99);
- "Bačište" Hotel on Mount Kopaonik (4/12/99);
- Hotel "Mineral" in Bogutovačka Banja sustained heavy damage (4/19/99);
- Hotel "Jugoslavija" in Belgrade, has sustained heavy damages (5/7/99);
- Hotel "Park" in Peć (5/19/99);
- Hotel "Plaža" in the town of Varvarin (5/30/99);

Meteorological stations:

- Heavy damage to Hydro-Meteorological Station Bukulja, near Arandelovac;
- Meteorological Station on Mount Kopaonik sustained damage (4/13/99);
- Meteorological station "Palić" near Subotica, was severely damaged (5/20-30/99);

4) Infrastructure**Belgrade:**

- Destruction of power supply transmitters in Belgrade suburbs of Resnik, Zemun Polje, Batajnica, Leštane (3/26 and 6/2/99);
- Damage to the water supply system in Zemun (4/5/99);
- Damages to the power station 210-110 Beograd 3 and power station 110-35 Beograd 9 (4/23/99);
- Damage to hydroelectric power station "Nikola Tesla" in the Belgrade suburb Obrenovac (5/3-22/99);
- Damage to power stations Obrenovac, Beograd 8 and Beograd 3 (5/7/99);
- Damage to the power plant in the Belgrade suburb Obrenovac (5/3-23/99);
- Damage to the long-distance power line "Boljevačka šuma" near Obrenovac (5/25/99);
- Destruction of the electric installation and transformer station in Leštane, suburb of Belgrade (5/23 and 6/2/99);
- Damage to the city power station (5/27/99);

Novi Sad:

- Damage to the power plant "Rimski šančevi" (5/23/99);

Sombor:

- Severe damages to the water processing plant (5/30/99);

Sremska Mitrovica:

- Damage to the water supply system and long-distance power line (5/24/99);

Bački Petrovac:

- Destruction of the long-distance power line near Bački Petrovac (5/25/99);

Smederevo:

- Destruction of the electrical distribution station (5/15/99);

Niš:

- Damage of electric installation (5/23/99);

Kruševac:

- Damage to the city power plant (4/12-13/99);

Bogutovac:

- Damage to a power supply transmitter (4/10/99);
- Telephone lines were cut off (4/10/99);

Užice:

- Damage to the postal transmitter station "Telekom" (5/27/99);

Bajina Bašta:

- Damage to the EPS facility (5/22/99);

Bistrica:

- Damage to the "Bistrica" hydroelectric power station in Polimlje (4/13/99);

Bor:

- Destruction of the electrical distribution station (5/15/99);
- Damage to the electrical distribution station within the mining complex Bor (5/22/99);

Priština:

- Damage to a electrical distribution station (4/12/99);

Đakovica:

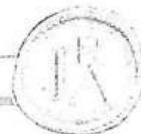
- Destruction of the long-distance power line near Đakovica (5/25/99);

Facilities:

- "Drmno", "Kostolac A" and "Kolubara A"
- Damage to facilities "Drmno", power station Obrenovac, Bajina Bašta, Niš and Novi Sad 3 (5/2/99);
- Damage to distribution facilities "Drmno", power stations Beograd 8, Niš, Bajina Bašta, distribution facilities and power plant "Kostolac A", as well as distribution facilities and power station of the thermal power plant "Kolubara A" (5/22/99);
- Damage to distribution facilities "Drmno", power plants Niš 2 and Novi Sad 3 (5/23/99);
- Damage to the thermo power plant "Kolubara" in the township of Veliki Crljeni (5/22/99).

III. DESTRUCTION OF CULTURAL AND HISTORIC MONUMENTS AND RELIGIOUS SHRINES

The entire territory of the FR of Yugoslavia and Kosovo and Metohija in particular, is a treasury of European culture and civilization since ancient times.

By violating all international conventions on the protection of cultural and historical heritage and art, NATO destroyed or damaged, during its two month long bombing, more than 365 monasteries, churches and other religious shrines, as well as other cultural and historic monuments of exceptional cultural and civilisational value, some of them under UNESCO protection. During frequent indiscriminate bombings not even cemeteries have been spared.

1) Medieval Monasteries and Religious Shrines

(a) Monasteries

1. Monastery Rakovica (16th century), Rakovica (3/24/99);
 2. Monastery Gračanica (14th century) under UNESCO protection, Priština (3/30-5/3/99);
 3. Patriarchate of Peć (13th century), Peć (3/31-4/1/99);
 4. Monastery of St. Nikola (12th century), Kuršumlija (4/1-2/99);
 5. Monastery Vrdnik (16th century), Vrdnik (4/2-3/99);
 6. Vojlovica monastery (15th century) near Pančevo (4/3-12/99);
 7. Monastery Novo Hopovo (16th century), Fruška Gora (4/4-5/99);
 8. Monastery of the Mother of God (12th century) at the estuary of the Kosanica in the Toplica – municipality of Kuršumlija (2/4/99);
 9. Monastery Žočište (14th century), Orahovac (4/4/99);
 10. Monastery Nikolje (15th century), Ovčar (4/4-5/99);
 11. Monastery Žiča (13th century) in Žiča (4/7-8/99);
 12. Monastery Nova Pavlica (14th century) in Brvenik (4/7-8/99);
 13. Monastery Melentija (15th century), Kopaonik (4/13-14/99);
 14. Monastery Šišatovac (16th century), Fruška Gora (4/17/99);
 15. Monastery Staro Hopovo (16th century), Fruška Gora (4/17/99);
 16. Monastery of St. Trinity (16th century), Ovčar (4/22/99);
 17. Monastery Sretenje (16th century), Ovčar (4/22/99);
 18. Monastery Đurđevi Stupovi (12th century), Novi Pazar (4/23/99);
 19. Monastery Kovilj (17th century), Kovilj (4/21/99);
 20. Monastery Sopoćani (13th century), Novi Pazar (4/24/99);
 21. Monastery Ljubostinja (14th century), Trstenik (4/30/99);
 22. Monastery Draganac (19th century), Gnjilane (5/2/99);
 23. Monastery Dečani (14th century), village Istinić (5/2/99).
25. Monastery Church of St. Juraj (built in 1714) in Petrovaradin (4/1/99);
 26. Church of Virgin Mary (12th century), Kuršumlija (4/1/99);
 27. Vavedenje Church (14th century), Lipljan (4/1/99);
 28. Church of Resurrection of Virgin Mary (15th century), Smederevo (4/3/99);
 29. St. Nikola Church (16th century), Peć (4/3/99);
 30. Church of St. Đorđe (19th century), Smederevo (4/3-4/99);
 31. Church in Jelašnica near Surdulica (4/4/99);
 32. Chapel St. Archangel Gabor (18th century), Zemun (4/5/99);
 33. Old Orthodox Church St. Stefan (17th century), Sremska Mitrovica (4/6-7/99);
 34. New Orthodox Church St. Stefan (18th century), Sremska Mitrovica (4/6-7/99);
 35. Roman Catholic Church (19th century), Sremska Mitrovica (4/6-7/99);
 36. Stara Pavlica Church (12th century), Brvenik (4/7/99);
 37. Old Church (19th century), Kragujevac (4/8/99);
 38. St. Petka Church (16th century), Klina (4/14/99);
 39. Monastery Church St. Archangel Mihajlo in Rakovica (4/16/99);
 40. Church of St. Archangel Mihajlo (19th century), Ivanjica (4/19/99);
 41. Church of St. Petar (19th century), Belgrade (4/23/99);
 42. Orthodox Church St. Marko (20th century), Belgrade (4/23/99);
 43. Old Russian Orthodox Church Holy Trinity (20th century), Belgrade (4/23/99);
 44. Church of St. Petar (10th century), Novi Pazar (4/23/99);
 45. St. Nikola Church (18th century), village Krčmar, municipality of Valjevo (4/29/99);
 46. Church of St. Archangel Mihajlo (19th century), Niš (5/5/99);
 47. St. Marko Church (19th century), Užice (5/8/99);
 48. Church of St. Mihajlo and Gavriilo (19th century), Zablatac (5/10/99);
 49. Church of Virgin Mary (19th century), village Cvetke (5/10/99);
 50. St. Jovan Church (19th century), Niš (5/11/99);
 51. Church of St. Petar and Pavle (19th century), Mrčajevci (5/11/99);
 52. Church of St. Ilija (19th century), Pirot (5/12/99);
 53. Church of St. Dimitrije (16th century), Vranje (5/12/99);
 54. Church of St. Nikola in Gornja Brnjica, near Priština (5/25/99);
 55. Church of the Holy Mother in Varvarin (5/30/99).

(b) Churches

24. Roman Catholic Church St. Antonio in Đakovica (3/29/99);

(c) Cemeteries

56. Orthodox cemetery in Gnjilane (3/30/99);

57. Orthodox Christian cemetery in Priština (4/7 and 5/31/99);

58. Orthodox cemetery in Raška (5/11/99);

59. Orthodox cemetery in Kosovska Vitina (5/29/99);

2) Cultural-historical Monuments and Museums

1. Severe damage to the roof structure of the Fortress of Petrovaradin (4/1/99);
2. Destroyed archives housed in one of the Government buildings in Belgrade (4/3/99);
3. Heavy damage to Tabacki Bridge, four centuries old, in Đakovica (4/5/99);
4. Substantial damage to the building in Stara čaršija (Old District) in Đakovica (4/5/99);
5. Monuments destroyed in Bogutovac (4/8/99);
6. "Kadinjača" memorial complex (4/8/99);
7. Memorial complex in Gučevo (Loznica);
8. Memorial complex "Šumarice" in Kragujevac;
9. Museum of Vojvodina in Novi Sad;
10. Old Military Barracks in Kragujevac – state protected as historical monument (4/16/99);
11. Memorial complex "Crveni Krst" in Niš (4/21/99);
12. Heavy damages to the Stara čaršija (Old District) in Peć (5/22/99);
13. Memorial complex to the heroes of the Battle of Kosovo, Gazimestan (5/24/99);
14. Building of the Ethnographic museum in Belgrade (5/31/99);
15. Medieval fortress "Markovo Kale" built in the 13th century, in Vranje (6/1/99).

IV. MEDIA AND TELECOMMUNICATIONS

The destruction of more than ten private radio and television stations and over 50 TV transmitters and relay stations represents the most brutal aggression against freedom of speech and thought, and is a disgrace at the threshold of a third millennium.

The production center of the Radio and Television of Serbia, in Belgrade, was bombed at the time of live broadcasting (4/23/99) when 16 employees were brutally killed while 19 sustained severe injuries. The building of the RTV of Novi Sad which was bombed on several occasions was leveled to the ground.

Two times in six days the studios and transmitters located at the business center "Ušće", which housed TV stations: BK TV, Pink, Košava and SOS Channel, as well as several other radio stations, were bombed. The building was totally demolished.

The aim of these crimes is more than obvious: suppression of the right to a different opinion and suppression of truth. Clearly, the intention of NATO aggressors was to prevent the world public from learning about the extent of their crimes and to impose their perception and interpretation of the aggression.

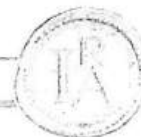
The list of destroyed facilities:

1) Television and Radio Stations

1. Business center "Ušće" in Belgrade housing RTV Košava, RTV Pink, SOS Channel, TV BK and Radio S – Belgrade (4/21 and 27/99);
2. Radio Television of Serbia building in Belgrade (4/23/99);
3. Radio Television of Serbia building in Novi Sad (5/4-30/99);
4. Facilities of the Radio Television Novi Sad in Sremska Kamenica (5/13/99);
5. Severely damaged the TV RTS studio in Priština;

2) TV Transmitters (44)

1. Jastrebac – Prokuplje (3/25-5/26/99);
2. Gučevo – Loznica (4/25-27/99);
3. Crveni Čot – Mt. Fruška Gora (4/5-11/99);
4. Grmija – Priština (4/6-5/10/99);
5. Bogutovac – Priština (4/29/99);
6. TV transmitter on Mt. Goleš – Priština (4/9-5/13/99);
7. Mokra Gora – Kosovska Mitrovica (4/17-18/99);
8. Kutlovac – Stari Trg (4/4-5/16/99);
9. "Čigota" – Mt. Zlatibor (3/25/99);
10. "Tornik" – Mt. Zlatibor (3/25-4/15/99);
11. Transmitter on Crni Vrh – Stara Planina (5/26-6/3/99);
12. Satellite station "Jugoslavija" – Prilike (4/13-30/99);
13. TV masts and transmitters – Novi Sad (4/21-5/11/99);
14. TV transmitter on Mt. Ovčar – Čačak (4/15-5/11/99);
15. TV transmitter in Kijevo – Belgrade (4/23-29/99);
16. TV transmitter on Mt. Cer (4/16-5/8/99);
17. Relay on Mt. Jagodnja – Krupanj (4/15/99);
18. TV transmitter "Iriški Venac" – Mt. Fruška Gora (4/21-5/11/99);
19. TV relay on Mt. Bukulja (3/25/99);
20. Transmitter in Gazimestan – Priština (4/13/99);
21. RTV transmitter in Krnjača – Belgrade (4/23-29/99);
22. RTV transmitter "Gobelja" on Mt. Kopaonik (6/3/99);
23. RTV transmitter on top of the business center "Ušće" used by RTV Košava, RTV Pink, SOS Channel, TV BK and Radio S – Belgrade (4/21 and 27/99);
24. RTV transmitter and scenic tower on Mt. Avala (4/30/99);
25. RTV transmitters (two) "Vršački breg" – Vršac (4/30-5/11/99);
26. RTV transmitter "Crveno selo" – Subotica (5/10/99);
27. RTV transmitter in Raška (5/19/99);
28. RTV transmitter near Srbobran (5/20 and 6/3/99);
29. Transmitter "Godominsko polje" of the Radio Smederevo (5/21/99);
30. RTV transmitter "Prepolac" near Kuršumljia (5/23/99);

31. RTV transmitter and postal transmitter "Zabučje" – Zabučje near Užice (5/25/99);
32. Transmission center of Radio Belgrade in the village of Zvečka, near Obrenovac (5/25-31/99);
33. Radio transmitter of Radio Kragujevac – Kragujevac (5/29/99);
34. RTV transmitter "Plačkovica" near Vranje (5/29/99);
35. RTV transmitter "Brdo Kozarica" near Dimitrovgrad (5/29-6/3/99);
36. RTV transmitter of Radio TV Serbia and RTV transmitter of Radio TV Priboj near the town of Priboj (5/29/99);
37. RTV transmitters "Vučje" and "Brdo Jabuka" near the town of Leposavić (5/29/99);
38. "Radio Yugoslavia" center in Stubline, near Obrenovac (5/30/99);
39. RTV transmitter "Besna Kobilica" near the town of Vranje (5/31-6/3/99);
40. RTV transmitter "Brankovo Brdo" near the town of Zubin Potok (5/31/99);
41. RTV transmitter "Banjska" near the town of Zvečan (6/1/99);
42. RTV transmitter "Nemić Brdo" near the town of Ljubovija (6/2/99);
43. RTV transmitter "Kotelnik" near the town of Kraljevo (6/2/99);
44. RTV transmitter "Rudnik" near the town of Gornji Milanovac (6/3/99).

V. TRAFFIC AND COMMUNICATION LINKS

The road and railway network of the FR of Yugoslavia, especially road and rail bridges suffered extensive destruction and damage which will necessitate substantial investments for their reconstruction or repair. On the pretext of "neutralizing the military power of the Federal Republic of Yugoslavia", the NATO aggressor started systematic destruction of Yugoslav road and rail traffic routes: bridges, major and local roads, airports, railway tracks, railway and bus stations.

Great number of civilians lost their lives in NATO attacks on passenger trains (e.g. 55 passengers in the Grdelica Gorge on April 12) and buses (e.g. 65 passengers on a road bridge near Lužani on May 1, 1999).

All demolished facilities were part of costly capital investments, into which the resources and the efforts of several generations of Yugoslav citizens were pooled. All the facilities are a strategic part of the European traffic infrastructure, and some of them are of historical and cultural importance (e.g. "The Wailing Bridge" in Novi Sad, on which the Fascists killed several thousand Jews in the Second World War).

By the destruction of the bridges on the Danube river, including those at the strategic European E-75 corridor, the aggressors have blocked the entire river navigation at this

traffic artery of the greatest importance for European economy and the shortest link between the Northern and Mediterranean Sea (The Rhine-Mein-Danube route).

The targets of attacks were communication links such as:

1) Bridges (destroyed or damaged)

River Danube

1. The road bridge "Varadin Bridge" over the Danube, Novi Sad (4/1/99);
2. The road bridge "Sloboda" (Freedom) over the Danube, Novi Sad (4/3/99);
3. The road/railway bridge "Žeželj" on the Danube, Novi Sad (4/5-26/99);
4. The road bridge "Mladost" (Youth) over the Danube, connecting Bačka Palanka with Ilok (4/3/99);
5. The new railway/road bridge over the Danube connecting Bogojevo and Erdut (4/5/99);
6. The road bridge on the Danube, between Smederevo and Kovin (4/16/99);
7. The road bridge over the Danube along the Beograd- Novi Sad road, near Beška, Indija municipality (4/21/99);

Vrbas municipality

8. The old road bridge on the water channel in Vrbas, on the Vrbas-Srbobran and Vrbas-Feketić road (5/13/99);

Vatin township

9. The railway bridge near the township of Vatin, on the railway line Belgrade-Timisoara (5/7/99);

River Begej

10. The road bridge on the river Begej, near the township of Banatski Dvor – municipality Žitište (5/20/99);

Belgrade

11. The railway bridge on the river Sava near Ostružnica (4/21-23/99);

River Nišava – Niš municipality

12. The bridge over the river Nišava, town of Niš (5/8/99);
13. The road bridge on the highway Belgrade-Niš, near Mijatovac (5/8-14/99);
14. The road bridge on the Belgrade-Skopje highway, near the village Popovac, municipality Niš (5/13 and 5/29/99);
15. The road bridge on the river Jasenica, on the Beograd-Niš highway near the township Orašje, municipality Velika Plana (5/21-26/99);
16. The railway bridge on the railway line Niš-Sofia, near the town of Bela Palanka (5/29/99);
17. The railway bridge on the river Nišava, on the railway line between Bela Palanka and Pirot (5/31/99);

River Lugomir

18. The road bridge over the river Lugomir, on the Belgrade-Niš highway, near Jagodina (5/14/99);

Kraljevo municipality

19. The railway bridge near the village of Rudnica in the vicinity of Raška, on the Kraljevo-Kosovo Polje railway line (4/4/99);
20. The railway bridge on the Kraljevo-Raška railway line, near Kraljevo (4/23/99);
21. The railway bridge on the river Lopatnica, village Bogutovac, municipality Kraljevo (5/8/99);

Ušće municipality

22. The "Lozno" railway bridge near Ušće (4/5/99);
23. The road bridge on the road leading to Brvenik, near Ušće (4/5/99);
24. The road bridge over the river Brvenica, in Brvenik, on the regional road Kraljevo-Raška (5/17/99);

Kuršumlja municipality

25. The road bridge on the Niš-Priština primary road, near Kuršumlja (4/5/99);
26. The road bridge over the Kosanica river near Kuršumlja (4/13/99);
27. The road bridge on the Prokuplje-Priština road, village of Pepeljevac, (4/14/99);

Kruševac municipality

28. The old bridge on the river Rasina near the town of Kruševac (4/12-13/99);
29. The new bridge on the river Rasina near the town of Kruševac (4/12-13/99);
30. The road bridge on the regional road Kruševac-Ražanj, near the village of Đunis (5/1/99);

River Zapadna Morava

31. The Kruševac-Pojate road bridge on the river Zapadna Morava, near the village of Jasika (4/13/99);
32. The road bridge on the river Zapadna Morava, in the town of Trstenik, regional road Trstenik-Velika Drenova (4/30/99);

River Južna Morava

33. The Grdelica Gorge railway bridge, on the river Južna Morava (4/12/99);
34. "Sarajevo" Grdelica Gorge road bridge, on the river Južna Morava (4/12-14/99);
35. The road bridge near Vladičin Han, on the river Južna Morava (5/11/99);

River Velika Morava

36. The road bridge on the river Velika Morava, in the town of Varvarin (5/30/99);
37. The road bridge on the river Toplica, on the Niš-Priština road near the town of Kuršumlja (4/14 and 19 and 5/11/99);
38. The railway bridge over the river Toplica, railway line Niš-Prokuplje-Priština, near the village of Podine, municipality of Žitorada (4/1-14/99);
39. The bridge on the Konjsko-Topličane road over the Sitnica river, municipality Lipljan (5/14/99);

River Kosanica

40. The railway bridge on the river Kosanica, village Ru-

dare, municipality Kuršumlja, railway line Prokuplje-Priština (4/18 and 5/1/99);

41. The road bridge on the river Kosanica, at the Visoko Vilage (4/18 and 30/99);

Donja Bistrica

42. The railway bridge on the river Lim, between Priboj and Prijepolje, near the hydroelectric power station "Bistrica" (4/15/99);
43. The bridge "Raskrsnica" near Donja Bistrica, on the route Priboj-Prijepolje-Nova Varoš (4/20/99);

Biljanovac municipality

44. The bridge over the railway track on the regional road Biljanovac-Mt. Kopaonik (4/29/99);
45. The new road bridge in Biljanovac, village Žižovići (5/12/99);

Nova Varoš municipality

46. The road bridge "Užički" on the river Uvac, municipality Kokin Brod, primary road Užice-Nova Varoš (4/30/99)
47. The road bridge over the river Lim, at the village of Kučin, on the road Prijepolje-Nova Varoš (5/1/99);
48. The road bridge on the river Bistrica, regional road Nova Varoš-Priboj, municipality Nova Varoš (5/3/99);

River Ibar

49. The road bridge "Lučice" on the river Ibar, Biljanovac municipality (4/4-13/99);
50. The railway bridge on the river Ibar, vilage Tusnići, municipality Raška (4/4/99);
51. The road bridge on the river Ibar, at the village of Brvenik, linking Korlaće and Rudnica (4/15/99);
52. The railway bridge on the river Ibar, in the village Bojište (4/30/99)

Priština municipality

53. The road bridge on the Magura-Belačevac road, 15 kilometres from Priština (4/5/99);
54. The road bridge on the river Lab, primary road Kosovska Mitrovica-Priština, village Babin Most (4/27/99);

River Jablanica

55. The road bridge "Cekavički" on the river Jablanica, near Lebane, on the regional road Leskovac-Priština (5/27/99);

Kosovska Mitrovica municipality

56. The road bridge over the Vrbička river near Jezgroviće, on the road Ribariće-Kosovka Mitrovica (4/4/99);
57. The road bridge near Zubin Potok, on the Kosovska Mitrovica-Ribariće road (4/5/99);
58. The railway bridge near the village of Medare (5/1/99);
59. The bridge over the river Vrapčevska near the village of Ribariće on the way to of Kosovska Mitrovica (5/12/99);

River Istočka

60. The road bridge on the local road Peć-Kosovska Mitrovica over the river Istočka, near Đurakovac (5/17/99);

Uroševac municipality

61. The bridge on the local road Gornje Nerodimlje-Jezerce, municipality Uroševac (5/12/99);

2) Railway Tracks and Stations**(a) Railway Tracks-Interstate Routes**

1. The Belgrade-Thessaloniki rail, due to the destruction of the bridge over the river Zapadna Morava in the Grdelica Gorge (4/12/99);
2. Railway track Belgrade-Bucharest, due to the destruction of the bridge near Vatina (5/7/99);
3. Railway track Bogojevo-Vukovar, due to the destruction of the bridge on the river Danube (4/5/99);
4. Railway track Niš-Sofia, due to the destruction of the railway bridge near the town of Bela Palanka (5/29/99);

– Primary routes

5. The Belgrade-Bar rail, due to the destruction of the railway track near the village of Štrpci and destruction of the bridge on the river Lim, between Priboj and Prijepolje (4/3/99);
6. The Niš-Priština rail, due to the destruction of the bridge over the river Toplica at the village Podina, municipality of Žitorada (4/1-14/99);
7. The Kraljevo-Kosovo Polje rail, due to the destruction of the bridge near the village of Rudnica in the vicinity of Raška (4/4/99);
8. The railway line and tunnel Prokuplje-Kosovo Polje, near Merdare, municipality Kuršumljija (4/11/99);
9. The railway line Prokuplje-Priština, due to the destruction of the bridge on the river Kosanica at the village of Rudare, municipality Kuršumljija (4/18 and 5/1/99);

– Local routes:

10. Railway track and overpass (Jošanička Banja) near the town of Biljanovac (4/15/99);
11. Railway track on the Kosovska Mitrovica-Leposavić-Raška line, due to damages to the railway bridge at the village of Biljanovac (4/15/99);
12. Railway track Užice-Priboj, due to the destruction of the bridge over the river Lim (4/15/99);
13. The Kuršumljija-Prokuplje rail, damaged near the village of Pepeljjevac;
14. The Kraljevo-Raška rail, due to the destruction of a bridge near Kraljevo (4/23/99);
15. Railway track Kuršumljija-Podujevo, due to damage on the railway bridge at Kuršumljija;
16. Railway track Kraljevo-Kragujevac, due to damages to the section of the track near the village of Vitanovac;

17. Railway track Čačak-Kraljevo, damaged near Kraljevo (5/17/99);
18. Railway track Leskovac-Predejane;
19. "Šarpej" tunnel, near Jerinje village, 15 km north of Leposavić towards Raška, was destroyed;

(b) Railway Stations

1. Railway station in the township Lukićevo, near Zrenjanin (5/25/99);
2. Railway station in Kraljevo – Bogutovac;
3. Railway station in Kosovo Polje;
4. Railway station in the town of Biljanovac;
5. The central railway station in Šabac (5/24/99);

3) Roads, Bus Stations and Transport Companies**(a) Roads-Interstate Routes**

1. The Belgrade-Novi Sad highway, section of the interstate route to Budapest (E-75), due to the destruction of the bridge "Mladost" (Youth) over the river Danube, connecting Bačka Palanka with Ilok (4/3/99);
2. The Bogojevo-Erdut road due to the destruction of the bridge on the river Danube (4/5/99);
3. The primary road Zrenjanin-Srpska Crnja, section of the (M-7) interstate route to Romania, due to severe damage on the bridge over the river Stari Begej (5/20/99);
4. Belgrade-Zagreb interstate highway (E-70), damaged near the town of Stari Banovci;
5. The Belgrade-Niš highway, section of the interstate route (E-75) to Macedonia and further to Greece, due to the destruction of the bridge over the river Jasenica near the town of Velika Plana (5/21-25/99);

– Primary Roads:

6. The Kosovska Mitrovica-Ribariće section of the Adriatic highway, due to the destruction of the bridge over the Vrbička river (4/4/99);
7. The primary road Prizren-Đakovica, damaged near the village Mala Krupa (4/14/99);
8. The road Smederevo-Kovin, due to the destruction of the bridge over the river Danube near Kovin (4/16/99);
9. Kraljevo-Raška primary road damaged near the village Bogutovac, municipality Kraljevo (4/24/99);
10. Ibarska primary road, due to the destruction of four bridges near the towns of Biljanovac and Brvenik, as well as damages to entire sections on the Požega-Čačak road and the Lipovica-Barajevo road (4/4-5/28/99);
11. The primary road Niš-Priština due to severe damages on the bridge on the river Toplica, near the town of Kuršumljija and destruction of an 8 kilometre long section of the road between Kuršumljija and Rudare (4/14-19 and 5/11/99);

– **Regional and Local Roads:**

12. The road Ribariće-Kosovska Mitrovica, due to the destruction of the bridge over the Vrbička river near Jezgroviće (4/4/99);
13. The Leskovac-Vladičin Han road, due to the destruction of the bridge over the river Zapadna Morava at the entrance of the Grdelica Gorge (4/12-5/14/99);
14. The Kruševac-Pojate road (E-761), due to the destruction of the bridge on the river Rasina (4/12-13/99);
15. The Kruševac-Kragujevac road, due to the destruction of the bridge on the river Zapadna Morava, in the village of Jasika (4/13/99);
16. The Kuršumljija-Podujevo road, due to the destruction of the bridge over the river Toplica (4/14-19 and 5/11/99) and the bridge over the river Kosanica (18 and 4/30/99);
17. Regional road Priboj-Prijepolje-Nova Varoš, due to damages on the bridge "Raskrsnica" near Donja Bistrica (4/20/99);
18. The Srbobran-Sombor road, due to damages on the bridge near the town of Sombor;
19. The Priština-Kosovska Mitrovica road, due to the destruction of the bridge over the river Lab near the village Babin Most (4/27/99);
20. The primary road Užice-Nova Varoš, due to the destruction of the bridge "Užički" on the river Uvac, municipality Kokin Brod (4/30/99);
21. The Kruševac-Ražanj road, due to damages on the bridge near the village of Đunis (5/1/99);
22. The Podujevo-Priština road, due to damages on the bridge near Lužane (5/1/99);
23. The regional road Murino-Čakor-Peć, due to the destruction of the bridge over the river Lim, near the township of Murino (5/1/99);
24. The regional road Nova Varoš-Priboj, due to the destruction of the bridge on the river Bistrica, municipality Nova Varoš (5/3/99);
25. The road Gornje Nerodimlje-Jezerce, due to the destruction of the bridge near Gornje Nerodimlje, municipality Uroševac (5/12/99);
26. The Vrbas-Srbobran and Vrbas-Feketić road, due to the destruction of the old road bridge on the water channel in Vrbas (5/13/99)
27. The Trupala-Popovac road, due to the destruction of the bridge on the river Nišava and the overpass near the town of Trupala (5/13/99);
28. The Konjsko-Topličane road, due to the destruction of the bridge over the Sitnica river, municipality Lipljan (5/14/99);
29. The regional road Priština-Peć, due to the destruction of the bridge over the river Beli Drim, near the township of Klina;
30. The local road Lapušnik-Kijevo, due to the destruction of a bridge near the village Đurdica;
31. The Slatina-Zaječar-Negotin road, due to damages of the road surface near the town of Bor;
32. The local road Peć-Kosovska Mitrovica, due to the destruction of the bridge over the Istočka river, near Đurakovac (5/17/99);
33. The regional road Leskovac-Lebane-Priština, due to the destruction of the bridge on the river Jablanica, near the town of Cenovac (5/27/99);
34. The Varvarin-Čičevac road, due to the destruction of the bridge over the river Velika Morava, near the town of Varvarin (5/30/99);

(b) Bus Stations and Transport Companies

1. "Jedinstvo" bus station in Vranje sustained extensive damage;
2. "Kosmet prevoz" transporter in Gnjilane – hangar full of new buses has been destroyed (3/26-5/19/99);
3. Bus station in Priština;
4. Road maintenance company "Magistrala" in Priština;
5. The Niš Central Bus Station;
6. The Priština Bus Station;
7. The "Jedinstvo" bus station in Vranje (5/18/99);

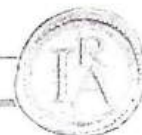
4) Airports

- Belgrade: "Batajnica" and "Surčin";
- Padinska Skela: "Lisičji jarak" sports and agricultural airfield;
- Sombor: agricultural and sports airfield;
- Niš: City Airport;
- Užice: "Ponikve";
- Kraljevo: "Ladevci" airport near Kraljevo;
- Leskovac: sports airfield in the village Vinarce, municipality Leskovac;
- Novi Pazar: agricultural airfield in the village of Dubinje, municipality Novi Pazar;
- Priština: "Slatina";
- Uroševac: agricultural airfield in village of Grlica, municipality Uroševac;
- Đakovica: agricultural airfield in the village of Jug Bunar, municipality Đakovica;
- Podgorica: "Golubovci".

VI. INDUSTRIAL, COMMERCIAL AND AGRICULTURAL FACILITIES

Great material damage was made in NATO air strikes against industrial, commercial and agricultural facilities throughout the territory of the Federal Republic of Yugoslavia. Great number of factories and entire industrial branches of vital importance for the population have been destroyed.

A drastic example is the destruction of the Yugoslav petrochemical industry, which has caused serious consequences on the environment. Industrial centers in Priština, Novi Sad, Belgrade, Niš, Pančevo, Kragujevac, Kruševac, etc., have been systematically assaulted.

1) *Industry***Belgrade:**

- 1 "Galenika" drug factory (4/12/99);
2. "Frikom" company (5/15/99);
3. Industrial complex "21. maj" in Rakovica (3/24-5/3/99);
4. Factory "Jugostroj" in Rakovica (4/24-5/3/99);
5. "Beogradska pekarska industrija" (bakery) corporation (3/24-5/3/99);
6. "Rekord" corporation (3/24-5/3/99);
7. "DMB" company (3/24-5/3/99);
8. "Minel" company (3/24-5/3/99);
9. Machine building plant "Industrija motora Rakovica" in Rakovica (4/24-5/3/99);
10. Factory "Frigostroj" in Rakovica (4/24-5/3/99);
11. Construction company "Rakovica" (3/24-5/3/99);
12. "Udarnik promet" (3/24-5/3/99);
13. Holding company "Agropromet" – Kruševac, branch in Belgrade (4/27/99);
14. Juice factory "Dunav grad" (4/29/99);
15. "Jugoimport SDPR" (5/27/99);

Pančevo:

16. "Lola Utva" agricultural aircraft factory (5/24-29/99);

Smederevo:

17. Transport company Beograd, branch in Smederevo (4/29/99)
18. "Sartid 1913" steel concern (5/15/99);
19. Head office building "Zmaj" company (5/22/99);

Novi Sad:

20. "Ciklonizacija" (3/28/99);
21. "Tehnogas" (3/28/99);
22. "Novograp" (3/28/99);
23. "Gumins" (3/28/99);
24. "Albus" (3/28/99);
25. "Petar Drapšin" (3/28/99);
26. Brewery Apatin, branch in Novi Sad (3/28/99);
27. "Prevodnica" firm (3/28/99);
28. "Niva" company (3/28/99);
29. "Motins" (4/7/99);
30. "Izolacija" (4/7/99);
31. "Novkabel" (4/7/99);
32. Trade company "Bazar" (4/7/99);
33. "Zvezda" company (4/20-21/99);
34. "Jugošped" company (4/20-21/99);
35. "Štampakomerc" (4/20-21/99);

Sremska Mitrovica:

36. "Diana" shoe factory;

Kula:

37. "Istra" fittings factory (3/24/99);

Bogojevo:

38. The Port of Bogojevo;

Šabac:

39. Joint company "Mikromotor" (5/10/99);

40. Storage house of "Agrocoop" (5/22/99);

Leskovac:

41. "Zdravlje" pharmaceutical plant (3/25/99);

Aleksinac:

42. "Agrokolonijal" firm (4/5/99);
43. "Empa" company (4/5/99);

Čačak:

44. "Sloboda" home electrical appliances factory (3/26-4/13/99);
 45. Thermo-technical appliances plant "Cer" (5/1-17/99);
 46. Technical and repair factory (5/1-15/99);
 47. "Hidrogradnja" company (5/1-10/99);
 48. Clothing factory "1. oktobar" (5/11/99);
- Niš:**
49. "DIN" tobacco factory (4/5-5/12/99);
 50. "Elektronska industrija" factory;
 51. "Jastrebac" machine industry;
 52. "Mašinska industrija" machine plant;
 53. Facilities of the "Beograd" rail company;
 54. Construction material depot "Ogrev invest";
 55. General merchandise depot "Kopaonik" (4/19/99);
 56. Production line of the tobacco factory "Niš" (4/5-5/12/99);

57. "Elektrotehna" warehouse;

58. Food storage facility "Fidelinka";

59. Facilities of the machine industry (4/24/99);

60. Office building of the company "So produkt" (4/24/99);

61. "Proplanak" (4/24/99);

62. "Elektro Mang" company (4/24/99);

63. "Elektromehanika" company (4/24/99);

64. "Frank komerc" firm (4/24/99);

65. "Niš auto" (4/25/99);

66. Holding company "Nana" (4/25/99);

67. Holding company "Uzor" (4/25/99);

68. "Birostroj" (4/25/99);

69. "Agropromet" (4/25/99);

70. Facilities of the pharmaceutical company "Veľefarm";

71. "Feroks" company (5/12/99);

72. "Nišelektro" (5/12/99);

Kragujevac:

73. "Zastava" car factory, levelled to the ground (4/9-12/99);

Kruševac:

74. "14. Oktobar" machine factory (4/12 and 15/99);

75. "Trayal" tire factory (5/14/99);

Kuršumlija:

76. Production line of the metal factory "Metalac" (4/20/99);

Valjevo:

77. "Krušik" holding corporation (4/14-5/11/99);

Požega:

78. "Prvi partizan – Lola Gama" factory (4/18/99); .

Jagodina:

79. "Juhor" meat processing plant (5/15/99);

Vranje:

80. "DIV" cigarette factory (4/2 and 5/99);

81. "Nova Jugoslavija" printers (4/5/99);

82. Furniture factory "Simpo";

83. Textile industry "Jumko";

Raška:

84. Wood-processing complex "27. November";

Novi Pazar:

85. "Polet" company (4/24/99);

86. Holding company "Jugotrans" (4/24/99);

87. Holding company "Vojin Pavlović" (4/24/99);

Kosijerić:

88. Public enterprise "Srbija šume" (5/12/99);

Lučani:

89. "Milan Blagojević" chemical plant (4/5-4/25/99);

Klina:

90. "Volujak" mine (4/19/99);

Priština:

91. Plastics factory "Plastika" (3/25-4/14/99);

92. Cotton yarn factory;

93. Shock-absorber factory;

94. Surface coal mine "Belačevac" (4/11-45/99);

95. "Magistrala" company (4/12/99);

96. Strip mine "Dobro Selo" in Obilić (5/4/99);

Peć:

97. Facilities of the Peć Brewery (5/21/99);

98. Facilities of the automobile spare parts plant "Zastava" (5/21 and 6/2/99);

99. Construction company "Ramiz Sadiku" (4/6/99);

100. Facilities of the wood processing plant (5/21/99);

101. Vehicle park of the transport company "Sloga prevoz" (5/21/99);

Prizren:

102. Cement plant "Betonjerka" (4/6/99);

103. Private firm "Limit-Duga" (4/8/99);

104. "Star proizvodi" company (5/2/99);

105. "Kosovo vino" winery (5/6-12/99);

106. "Famina-Trepča" State enterprise (5/13/99);

107. "Printeks" company (5/13/99);

Uroševac:

108. Tubes factory (3/28- 5/24/99);

109. "Silkapora" factory (5/15/99);

110. "Metohija vino" winery (5/19/99);

Gnjilane:

111. "Binačka Morava" hydro construction company (4/10-5/2/99);

112. Cigarette factory (4/10-5/2/99);

113. Battery factory (4/10-5/2/99);

Glogovac:

114. Plant "Feronikl" (4/29-30/99);

Lipljan:

115. Plant "Radioton" (5/6/99);

Lebane:

116. "Jedinstvo company" (4/14/99);

117. "Voćarstvo" unit (4/14/99);

Đakovica:

118. Over 250 commercial and craft shops, predominantly privately owned were destroyed (3/24-6/3/99);

Vučitrn:

119. Construction materials plant "Miloje Zakić" (5/28-29/99);

Bujanovac:

120. "Integral" brick plant (5/13/99);

Podujevo:

121. "Cigлана" brick plant (5/14/99);

2) Refineries and Warehouses

The destruction of petrochemical installations and warehouses in Pančevo, Novi Sad, Sombor, Barič and elsewhere, has caused wide-spread contamination of soil and air, as well as significant adverse effects on the health of the population of the FR of Yugoslavia. Other countries of the region were also endangered for a longer or shorter period time and it was pure luck that an environmental catastrophe was not provoked, which could have had wide-spread effects on the entire European continent.

Belgrade:

1. Fuel storage in Lipovica, near Belgrade, which caused a great fire in the Lipovica forest (3/26/99);

2. "Beopetrol" storage (4/4/99);

3. Fuel storage of the boiler plant in Novi Beograd (4/4/99);

4. Chemical plant "Prva iskra" in Barič, near Belgrade – destruction of the production line (4/19 and 5/10/99);

5. "Jugopetrol" pump station and storage facilities near Belgrade (5/16/99);

6. "Jugopetrol" storage facilities in the Belgrade suburb Čukarica (5/18 and 20/99)

Pančevo:

7. Oil Refinery – totally demolished (6/4-7/99);

8. Industry DP HIP "Petrohemija" – totally demolished (4/14-15/99);

9. Fertilizer plant DP HIP "Azotara" – totally destroyed (4/14-15/99);

Novi Sad:

10. Thermo electric power station/boiler plant (4/5/99);

11. Oil Refinery (4/5-6/7/99);

Sombor:

12. Fuel storage "Naftagas promet" which is located 10 km from Sombor (4/5-5/20/99);

13. "Naftagas" warehouse between Čonoplja and Kljajićevo (4/6-5/23/99);

14. "Jugopetrol" storage (4/7-5/24/99);

Bogutovac:

15. "Beopetrol" storage (4/4-5/25/99);

Smederevo:

16. "Jugopetrol" installations (4/4-5/31/99);

17. "Jugopetrol" storage facilities in the township of Godominsko polje, municipality Smederevo (5/17-22/99);

Niš:

18. "Jugopetrol" storage facilities (5/11/99);

Kragujevac:

19. Fuel depot in Gruža, near Kragujevac;

Bor:

20. "Jugopetrol" storage facilities (5/15-27/99);

Priština:

21. "Beopetrol" fuel storage (4/7/99);

22. "Jugopetrol" warehouse (4/12/99);

23. "Jugopetrol" petrol station (4/13/99).

3) Agriculture

Several thousand hectares of fertile land, many rivers, lakes and underground waters have been polluted due to the spillage of highly toxic petro-chemical substances which will, certainly, have long lasting effects on the health of the entire population of the FR of Yugoslavia.

In forest fires caused by NATO cruise missiles and bombs more than several hundred hectares of forests have been burned down.

Belgrade:

1. Agricultural complex "7. juli" (5/2/99);

2. Agricultural complex "PKB Corporation" (5/15/99);

Novi Sad:

3. Orchard Institute (4/6/99);

4. Agricultural complex "Petefi" (4/28/99);

Indija:

5. Agricultural complex "Agrounija" (5/1/99);

Bački Petrovac:

6. "Čelarevo" farm (4/21/99);

7. "Podunavlje" agricultural and industrial complex (4/21/99);

Subotica:

8. Agricultural complex (5/10/99);

Niš:

9. Agricultural and industrial complex "Bečej" (4/25/99);

Kula:

10. Agricultural Complex "Đuro Strugar" (5/20-6/3/99);

Titel:

11. "Titel" agricultural complex (4/20/99);

Šabac:

12. Warehouses of the agricultural complex "Agrocoop" (5/22/99);

Kuršumlja:

13. PIK "Kopaonik";

Despotovac:

14. Forestry Complex "Južni Kučaj" (6/3/99);

Boljevac:

15. Pig farm "Ekohrana" (6/8/99);

Čuprija:

16. Agricultural farm "Dobričevo" (5/25-27/99);

Ponoševac:

17. Pig-breeding farm (5/15/99);

Sjenica:

18. Agricultural and food-processing plant and a cow-breeding farm with 220 milk cows "Pešter" (4/6-8/99);

Kosovo and Metohija:

19. Agricultural complex "Dubrava" in Priština (5/30/99);

20. Agricultural and industrial complex "Progres" in Prizren (4/8/99);

21. Agricultural farm "Stočarstvo" in Prizren (6/2/99);

22. Chicken farm "Juko" in Đakovica (4/12/99);

23. Agricultural complex in Đakovica (5/4/99);

24. PIK "Mladost" in Gnjilane (3/26 and 4/30/99);

25. Chicken farm in Gnjilane (5/9/99);

26. Forest farm in Suva Reka (4/19/99);

27. Agricultural Complex in the village of Svetije housing refugees (5/11/99);

28. Agricultural Complex "Maližgan".

VII. BOMBING OF DIPLOMATIC AND CONSULAR MISSIONS ACCREDITED TO THE FR OF YUGOSLAVIA

The Embassy of the Peoples's Republic of China and the Chinese Ambassador's residence were bombed by NATO aircraft in the nights of May 7-8. Three Chinese journalists died and eight other Embassy staff were seriously or lightly injured. The Embassy building and the Ambassador's residence, property of the PR of China, sustained heavy damage so that they cannot be used.

During the bombing of central Belgrade in early May and in the period from 18 to May 20, 1999, 19 diplomatic missions, Embassies or residences suffered damages:

- Angolan Embassy;
- Royal Danish Embassy;
- Residence of the Egyptian Ambassador;
- Residence of the Indian Ambassador;
- Iraqi Embassy;
- Residence of the Iranian Ambassador;
- Residence of the Israeli Ambassador;
- Italian Embassy and the residence of the Italian Ambassador;
- Canadian Embassy;
- Residence of the Libyan Ambassador;
- Residence of the Hungarian Ambassador;
- Residence of the Norwegian Ambassador;

- Pakistan Embassy;
- Residence of the Polish Ambassador;
- Residence of the Syrian Ambassador;
- Residence of the Spanish Ambassador;
- Residence of the Swiss Ambassador;
- Residence of the Swedish Ambassador;
- Zimbabwean Embassy.

Belgrade, July 24, 1999

FR OF YUGOSLAVIA

Statement on Massacre in Staro Gradsko

At a meeting of President Slobodan Milošević and the highest State officials, it was assessed that the massacre of Serbian farmers, women and children in the village of Staro Gradsko, is a direct result of impermissible non-compliance of the UN Civilian Mission and KFOR with the UN Resolution and the Military-Technical Agreement. KFOR and the UN Mission bare the full and undivided responsibility for this hideous crime. Any verbal condemnations of these crimes are not acceptable to the citizens of the FR of Yugoslavia. It is necessary to effect the immediate arrest of criminal groups and to fully fulfil the obligations by the security forces under UN auspices, which are ensuring the security of Serbs and other non-Albanian residents and fully implement Security Council Resolutions and the Military-Technical Agreement. Delay in the disarmament of terrorist gangs by the security forces under UN auspices and failure to ensure full protection of all citizens of Kosovo, even after six weeks since the UN took over the responsibility to ensure security of the citizens of Kosovo and Metohija, represents a crime against the civilian population. The intentionally tolerant approach of KFOR towards gangs of murderers and the fact that they are allowed to infiltrate across the border without hindrance, are equal to cooperation with criminal gangs that are terrorizing the civilian population.

Failure to disarm Albanian terrorists and alleged agreements between KFOR and the terrorist of the so-called "KLA" on disarmament represent a mere manipulation of the public, because KFOR as well as all those living in this country, are aware that the so-called "KLA" is nothing but a group of bandits and criminals, drug dealers and murderers who represent a cancer for the entire Balkans and Europe.

The FR of Yugoslavia demands that the United Nations Security Council immediately undertakes vigorous measures to ensure implementation of the UN Security Council Resolution and orders immediate disarmament of all criminal groups, ensures the fulfillment of obligations of guarantee of safety to all citizens of Kosovo and Metohija and enable the urgent return to Kosovo and Metohija of the envisaged contingents of police and Army of Yugoslavia in accordance with the Military-Technical Agreement.

Belgrade, July 27, 1999

FR OF YUGOSLAVIA

Overview of Terrorist and Other Acts of Violence in the Province of Kosovo and Metohija from June 2 to July 26, 1999

The Government of Federal Republic of Yugoslavia has addressed on July 27, 1999 to the UN the Memorandum on the Implementation of the United Nations Security Council Resolution 1244 (1999) and related documents. In 27 points of the Memorandum the Yugoslav Government has documented its commitment to a peaceful settlement of the situation in Kosovo and Metohija and constant actions of the so-called "KLA" threatening the lives and property of non-Albanian population in the Province. The main points of the Memorandum are contained in the government document of August 16, 1999, available on the next pages XXVI-XXIX. Following is the text of the Annex to the Memorandum, i.e. an overview of terrorist and other acts of violence committed in the Province of Kosovo and Metohija from June 12 to July 26, 1999, according to available and accessible information provided by the Peace and Tolerance Center in Priština.

- (1) Number of persons kidnapped in Kosovo and Metohija: 223
- (2) Number of persons killed in Kosovo and Metohija: 96 (of whom 8 were found with their throats slit and 28 massacred)
- (3) Number of missing persons in Kosovo and Metohija: 22
- (4) Number of wounded persons in Kosovo and Metohija: 43

- (5) Reported cases of physical assault and harassment: 120 (the figure cited is for Priština alone)
- (6) Registered cases of threats: 201
- (7) Registered number of dwellings broken into and looted: 251
- (8) Registered number of dwellings broken into and forcibly taken occupancy of: 253 in Priština and about 120 in Kosovska Mitrovica
- (9) Ethnic cleansing: Many towns were ethnically cleansed of all their Serb residents. According to UNHCR data, more than 165,000 non-Albanians were driven out of Kosovo and Metohija:
- 78,536 persons expelled from their homes have been officially registered in Serbia and Montenegro;
 - In Belgrade, there are 24,293 registered expellees and it is estimated that there are 33,988 of them altogether;
 - In Novi Sad, there are 3,134 registered expelled persons and their total number is estimated at 5,720;
 - Most of the expelled persons have found refuge in and around Kraljevo, where 51,136 such persons have been registered and the estimates are that there are 74,983 in total;
 - At the same time, Montenegro has provided shelter for 21,444 Serbs, Montenegrins and Roma forced to leave Kosovo and Metohija*
- (10) Registered number of homes burned down: 68 in Priština; 53 in Gnjilane; 80 in Uroševac; 70 in the village of Mušutište; 32 in Štimlje; more than 400 in the municipality of Istok; and many more in Lipljan
- (11) Registered number of dwellings burned down: 9 (the figure is cited for Priština alone)
- (12) Registered number of stolen vehicles: over 5,000
- (13) Registered incidents of cultural monuments being demolished: 5 (only in Priština)
- (14) Destruction of church property: 20 temples and other religious buildings have been destroyed:
- Burning of churches: churches in Prizren, Orahovac, the temple in Đakovica, Vučitrn, Samodreža, Velika Reka are burnt down; an attempted arson of the bishop's residence in Peć and of the Temple of Holy Salvation in Priština;
 - Terrorization of the clergy: A nun was raped in the Devič convent; the priests were mistreated in St. Nikolas's Church in Priština; the sisterhood of the Gorioč convent near Istok were all expelled;
 - Assaults and demolition: five monasteries – the Devič convent, the Holy Trinity monastery, the monastery in the village of Binač near Gnjilane, the Dinač monastery near Vitina (desecrated and then burned down); the fourteenth-century monastery of St. Marko near Koriša was demolished;
- A church in the village of Drсна near Klina was destroyed; the church in Rekovac and St. Nikolas's church in Slovine were demolished; the parish Church of the Holy Apostles of Petar and Pavle in Suva Reka was dynamited and explosives were planted in a church in Petrič
- (15) Forced and illegal taking over of public institutions: Priština, Prizren, Dragaš, Podujevo, Lipljan, Štrpce. The forcible and illegal take-overs of public companies and institutions have left more than 20,000 Serbs and Montenegrins employed in them without work
- (16) Registered armed attacks on villages: Slovinje, Matičane, Orahovac, Konjuh, Berivojce, Gornja Brnjica, the villages around Kosovska Kamenica, Grnčar, Mogila, Ajvalija, Goraždevac near Peć, all the villages of the Istok-Klina region
- (17) Registered sieges of villages: Gadnje, Orahovac, Gornja Srbica, Koretin, the villages around Gnjilane
- (18) Armed threats against villages: Ugljare, Srpski Babuš, Štimlje, Bresje, the Kosovo Polje environ, Miloševo (against which the armed attack was carried out)
- (19) The looted Serb villages from which the residents were forced out: Mužičane, Slivovo, Orlović, Dragaš, the area around Kosovo Polje, Sofalija, Livadice, Mirovac, Sirinička Župa
- (20) Serb neighbourhoods set on fire: Istok, Klina, Donja Lapušnica, Obrandža, Velika Reka, Perana, Lapušnica, the villages around Podujevo, Grace, Donja Dubica, Zočište, Orahovac, Naklo, Vitimirica, Belo Polje, Kojlovica, Alaš-Topličane, Krajište
- (21) Towns ethnically cleansed of Serbs and other non-Albanians: Prizren, Đakovica, Peć, Srbica, Podujevo, Vučitrn, Glogovac as well as the villages in the municipality of Istok: Žakovo, Osojane, Tučep, Kos, Žač, Belica, Krmjino, Matičane
- The ethnic cleansing has also been done in Gnjilane, Uroševac, Kosovska Mitrovica (over 220 families have been expelled), Lipljan, Kosovo Polje where 3,000 Serbs (40 per cent of all its population) have been driven out, as well as those Serbs living in the villages of Topličane, Ruice, Magura, Slovinje, Staro Gradsko (32 families were forcibly deported).
 - In Priština, the situation is particularly difficult in the Ulpijana and Sunčani Breg suburbs, from which almost all non-Albanians have been forced out. Physical attacks have been reported on entire buildings. The residents are terrorized; homes stoned; shops, companies and public facilities all looted

* The information cited under item 9, except for the total numbers, relate to the period June 12 to July 19, 1999.

New York, July 30, 1999

INTERNATIONAL ACTION CENTER

The Indictment* Prepared by Ramsey Clark, Former U.S. Attorney General

The List of Charges The Complaint Scope of the Inquiry

The Charges

Charging William J. Clinton, the Government of the United States, NATO and Others with International Crimes and Violations of International and Domestic Laws Causing Deaths, Destruction, Injury and Suffering by:

1. Planning and Executing the Dismemberment, Segregation and Impoverishment of Yugoslavia.
2. Inflicting, Inciting and Enhancing Violence between and among Muslims and Slavs.
3. Disrupting Efforts to Maintain Unity, Peace and Stability in Yugoslavia.
4. Destroying the Peace-Making Role of the United Nations.
5. Using NATO for Military Aggression against, and Occupation of, Non-Compliant Poor Countries.
6. Killing and Injuring a Defenseless Population throughout Yugoslavia.
7. Planning, Announcing and Executing Attacks Intended to Assassinate the Head of Government, Other Government Leaders and Selected Civilians.
8. Destroying and Damaging Economic, Social, Cultural, Medical, Diplomatic and Religious Resources, Properties and Facilities throughout Yugoslavia.
9. Attacking Objects Indispensable to the Survival of the Population of Yugoslavia.
10. Attacking Facilities Containing Dangerous Substances and Forces.
11. Using Depleted Uranium, Cluster Bombs and Other Prohibited Weapons.
12. Waging War on the Environment.

* The indictment is submitted to the Independent Commission of Inquiry to Investigate U.S./NATO War Crimes against the People of Yugoslavia. First public hearing of the Commission was held on July 31, 1999 in New York City.

13. Imposing Sanctions through the UN that are a Genocidal Crime against Humanity.
14. Creating an Illegal Ad-Hoc Criminal Tribunal to Destroy and Demonize Serb Leadership.
15. Using Controlled International Media to Create and Maintain Support for the U.S. Assault and to Demonize Yugoslavia, Slavs, Serbs and Muslims as Genocidal Murderers.
16. Establishing the Long-Term Military Occupation of Strategic Parts of Yugoslavia by NATO Forces.
17. Attempting to Destroy the Sovereignty, Right to Self-Determination, Democracy and Culture of the Slavic and Other Peoples of Yugoslavia.
18. The Purpose of the U.S. Actions Being to Dominate, Control and Exploit Yugoslavia, Its People and Its Resources.
19. The Means of the U.S. Being Military Force and Economic Coercion.

The Complaint

This Complaint is presented to end the scourge of war, prevent future violations of fundamental human rights, protect international and national organizations, governments and institutions and to hold those convicted of the violations alleged accountable for their acts.

The Governments, Organizations and Individuals named herein are charged with:

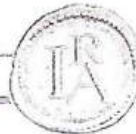
Crimes against Peace, War Crimes, Crimes against Humanity and Other Offenses in Violation of the Principles of the Nuremberg Tribunal (Nuremberg), the Hague Regulations (Hague) and Geneva Conventions (Geneva) and Other International and National Laws;

Grave Violations of the Charter of the United Nations (UN Charter), the North Atlantic Treaty (NAT), other international treaties, International Law, the Federal Constitution and Domestic Laws of the United States, the Basic Laws of Other Nations including the United Kingdom, the Federal Republic of Germany, Turkey, the Netherlands, Hungary, Italy, Spain and other Governments of NATO members and the Federal Republic of Yugoslavia;

Grave Violations of the Universal Declaration of Human Rights (UDHR), the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR), the Genocide Convention, and Other International Covenants, Conventions, Treaties, Declarations and Domestic Laws named herein.

A. Defendants

1. President William J. Clinton, Secretary of State Madeleine Albright, Secretary of Defense William

- Cohen and Commanding Generals, Admirals, U.S. personnel directly involved in designating targets, flight crews and deck crews of the U.S. military bomber and assault aircraft, U.S. military personnel directly involved in targeting, preparing and launching missiles at Yugoslavia, the government of the United States personnel causing, condoning or failing to prevent violence in Yugoslavia before and during NATO occupation and Others to be named.
2. The United Kingdom, Prime Minister Tony Blair, the Foreign Minister, the Defense Minister and Commanding Generals, Admirals, U.K. personnel directly involved in designating targets, flight crews and deck crews of the U.K. military bomber and assault aircraft, U.K. military personnel directly involved in targeting, preparing and launching missiles at Yugoslavia, the government of the United Kingdom personnel causing, condoning or failing to prevent violence in Yugoslavia before and during NATO occupation and Others to be named.
 3. The Federal Republic of Germany, Chancellor Gerhard Schroeder, the Foreign Minister, the Defense Minister and Commanding Generals, Admirals, German personnel directly involved in designating targets, flight crews and deck crews of the German military bomber and assault aircraft, German military personnel directly involved in targeting, preparing and launching missiles at Yugoslavia, the government of the Federal Republic of Germany personnel causing, condoning or failing to prevent violence in Yugoslavia before and during NATO occupation and Others to be named.
 4. The Government of every NATO country that participated directly in the assaults on Yugoslavia with aircraft, missiles, or personnel and Commanding Generals, Admirals, NATO personnel directly involved in designating targets, flight crews and deck crews of the NATO military bomber and assault aircraft, NATO military personnel directly involved in targeting, preparing and launching missiles at Yugoslavia, the governments of the NATO countries personnel causing, condoning or failing to prevent violence in Yugoslavia before and during NATO occupation and Others to be named.
 5. The Governments of Turkey, Hungary, Italy and others who permitted the use of airbases on their territory to be used by U.S., or other military aircraft and missiles for direct assault on Yugoslavia.
 6. The North American Treaty Organization (NATO), Secretary General Javier Solano, Supreme Commander, General Wesley K. Clark.
 7. For Condemnation: Each NATO member that voted to authorize military assaults on Yugoslavia.

B. The Charges

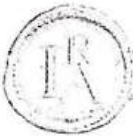
I. Planning and Executing the Dismemberment, Segregation and Impoverishment of Yugoslavia.

The United States, Germany, NATO and other defendants engaged in a course of conduct beginning in, or before 1991 intended to break the Federal Republic of Yugoslavia into many parts, segregate different ethnic, religious and other groups among and within newly balkanized borders, weaken the Slav, Serb, Muslim and other populations by causing and prolonging internal violence and by direct assaults by the United States and certain NATO members. As a consequence Yugoslavia, which had 25 million people in an integrated society and economy, is now comprised of many small nations, the largest of which is Serbia. Defendants intend to divide Yugoslavia until all parts of Yugoslavia have fewer than 5 million people, each to be overwhelmingly of a single ethnic origin and religion, to have severely impaired economies largely dominated by foreign interests, in which two groups, Orthodox Christian Serbs and Muslims suffer severest casualties, most extensive property damage, a vast reduction of productivity now down by three-quarters or more, and a generation of impoverishment.

UN Charter; Declaration on the Inadmissibility of Intervention in the Domestic Affairs of States and the Protection of their Independence and Sovereignty (Non Intervention Decl.), 1965 USGA Res. 2131.

2. Inflicting, Inciting and Enhancing Violence between Muslims and Slavs.

The United States and other defendants engaged in a course of conduct beginning in or before 1991, to cause Muslims and Orthodox Christian Slavs to engage in protracted fratricidal violence, in wars of attrition, similar to conflicts in Afghanistan and Chechnya between Muslims and Russian Slavs, which caused death, destruction and division in Bosnia, Kosovo and elsewhere between the groups and dangerous frictions and enmity between two major enemies of the U.S., Slavic peoples and Muslims, in other regions, weakening both. Tactics included both providing and depriving select Muslim groups of arms to attack others, or adequately defend themselves in Bosnia; motivating, training and supplying KLA with arms to attack Yugoslav police and military to seize control of Kosovo during NATO occupation and attack Serbs and others; preventing outside efforts to prevent and control the violence; committing, causing and condoning violence against persons displaced by U.S. and NATO bombing campaigns, and by KLA and Yugoslav police and military ground actions; causing and supporting clashes between Yugoslav military/police/civilian

groups and KLA/paramilitary/civilian groups; condoning and failing to prevent assaults on displaced persons returning to and persons remained in Kosovo, both before and after the occupation of Kosovo. In 1999, the U.S. caused the largest numbers of deaths, injuries and destruction by aerial and missile assaults against all elements in the population and its life support systems.

UN Charter, Art. 2; Non Intervention Decl.; Resolution on the Definition of Aggression (Res. on Aggression), 1974 UNGA Res. 3314.

3. Preventing and Disrupting Efforts to Maintain Unity, Peace and Stability in Yugoslavia.

From the beginning of its efforts to implement its plans for dismemberment and destruction of Yugoslavia, the U.S. acted to prevent any interference, negotiation, or other efforts within Yugoslavia, or by other nations, leaders, or individuals to prevent the accomplishment of its intended purposes. Its techniques included political, military and economic threats and control of highly publicized peace negotiations much like those at Dayton, Ohio, during the Bosnia struggle, at Rambouillet, France, in 1999, which created an appearance of earnest peace negotiations, but offered Yugoslavia only two choices, agree to foreign military occupation, or expect a devastating military assault.

UN Charter; Non Intervention Declaration; Resolution on Aggression; Pact of Paris 1928, Art I and II.

4. Destroying the Peace-Making Role of the United Nations.

The United States acted and coerced other nations to act to block the United Nations from performing its duties under the UN Charter to prevent conflict, control violence and maintain peace in Yugoslavia in violation of the Charter of the UN and threatening its viability as a international institution capable of maintaining peace and ending the scourge of war.

UN Charter; Non Intervention Decl.; Resolution on Aggression, Pact of Paris 1928, Art I and II.

5. Using NATO for Military Aggression against and Occupation of Non-Compliant Poor Countries.

The United States acted and coerced other nations to act to cause NATO to authorize direct military assaults on Yugoslavia in violation of the UN Charter and the North Atlantic Treaty relying overwhelmingly on U.S. weaponry and military technology and to cause NATO members to provide and finance the majority of the military forces to occupy Kosovo for the foreseeable future thereby employing the wealth and power of the

rich former colonial powers of Europe against the poor and defenseless people of Yugoslavia.

United Nations Charter; North Atlantic Treaty 1949, Art. I.

6. Killing and Injuring a Defenseless Population throughout Yugoslavia.

Beginning on, or before March 24, 1999, the United States, without a declaration of war by the Congress, aided and abetted by certain NATO members, including the United Kingdom, Germany, Turkey, Spain and the Netherlands, as well as Hungary, Croatia, Italy and others, commenced a war of missile and aerial bombing assaults, often indiscriminate in its targeting, against the populations of Yugoslavia, intentionally killing and injuring many thousands of Serbs, Albanians, Romas, Muslims, Orthodox Christians, Roman Catholics, foreign nationals throughout Yugoslavia with malice aforethought.

Hague, Art. 22 and 23; Geneva 1949, Art. 19; Nuremberg, Principle VI a, b and c; U.S. Constitution, Art. I, Sec. 8, cl. II.

7. Planning, Announcing and Executing Attacks Intended to Assassinate the Head of Government, Other Government Leaders and Selected Civilians.

The United States planned, announced and carried out missile and aerial bombardment attacks intended to assassinate the Head of Government of Yugoslavia, members of his family, other government leaders and selected civilians to destroy existing government leadership and terrorize it and its closest personal support into submission.

U.N. Charter, Art. 2, Convention on the Prevention and Punishment of Crimes Against Internationally Protected Persons (Protected Persons Convention); U.S. Army Field Manual 27-10; U.S. Presidential Executive Order 12333 (Ex. Order 12333); Geneva Conventions 1977, Protocol I Additional (Geneva 1977), Art. 48, 51.

8. Destroying and Damaging Economic, Social, Cultural, Medical, Diplomatic and Religious Resources, Properties and Facilities throughout Yugoslavia.

Beginning on, or before March 24, 1999, the United States, aided and abetted by certain NATO members, including United Kingdom, Germany, Turkey, Spain and the Netherlands and others including Croatia, Hungary and Italy, commenced a systematic missile and aerial bombing assault on resources, properties and economic, social, cultural, medical, diplomatic and religious facilities intentionally destroying and damaging them throughout Yugoslavia to crush the productive, economic, social,

cultural, diplomatic and religious viability of the whole society.

Hague, Art. 22 and 23; Geneva 1949, Art. 19; Geneva 1977, Protocol I, Additional, Art. 48, 52, 53; UN Charter, Art. 2; Protected Persons Convention; U.S. Army Field Manual 27-10; Exec. Order 12333; Geneva 1977, Art. 48, 51; ICESCR.

9. Attacking Objects Indispensable to the Survival of the Population of Yugoslavia.

Beginning on or before March 24, 1999, the United States, aided and abetted by others, for the specific purpose of depriving the population of Yugoslavia of food, water, electric power, food production, medicines, medical care and other essentials to their survival, engaged in the systematic destruction and damage by missiles and aerial bombardment of food production and storage facilities, drinking water and irrigation works for agriculture, fertilizer, insecticide, pharmaceutical, hospitals and health care facilities, among other objects essential to human survival.

Hague 1907, Art. 22 and 23; Geneva 1949, Art. 19; Nuremberg 1970, Principles Via, b and c; Geneva 1977, Art. 48, 54.

10. Attacking Facilities Containing Dangerous Substances and Forces.

The United States attacked chemical plants and storage facilities, petroleum and natural gas refining, processing and storage facilities, fertilizer plants and other facilities and locations for the specific purpose of releasing and scattering toxic, radioactive and other dangerous substances and forces into the atmosphere, soil, ground water and food chain to poison the environment and injure the population.

Nuremberg Principle VI, Hague, Art. 22 and 23, Protocol for the Prohibition of the Use in War of Asphyxiating, Poisonous or Other Gases, Geneva 1925 (Poisonous Substances Protocol); Geneva 1977, Protocol I Additional, Art. 48, 51, 56.

11. Using Depleted Uranium, Cluster Bombs and Other Prohibited Weapons.

The United States used prohibited weapons capable of mass destruction and inflicting indiscriminate death and suffering against the population of all Yugoslavia. Despite knowledge of its deadly long-term effect on life and warnings of the U.S. Nuclear Regulatory Commission, the U.S. attacked Yugoslavia with depleted uranium missiles, bombs and bullets. These depleted uranium weapons spread radioactive matter into the atmosphere, soil, ground water, food chain and solid objects, placing the Yugoslav population at risk of death, genetic damage, cancers, tumors, leukemia and other injuries for generations. Cluster

bombs were used extensively, spraying deadly razor sharp metal shards over wide areas against hospitals, churches, mosques, schools, apartment developments and other heavily populated places inflicting death, injury and property damage. The use of other illegal weapons is under continuing investigation.

Hague, Art. 22 and 23, Geneva 1977, Art. 48, 51, 54, 55, POONA Indictment for the Subversion of Science and technology 1978 (POONA Indictment).

12. Waging War on the Environment.

The United States aerial and missile assault intentionally created a widespread, long-term and severe environmental disaster in Yugoslavia. Air pollution from overflights alone multiplied normal impurities in the atmosphere. Thousands of tons of explosives unleashed enormous quantities of chemicals into the air, raised clouds of dust and debris from places hit and started fires that often raged for days. Chemical, petrochemical, oil and gas refinery, storage and transmission facilities purposely targeted in the vicinity of Belgrade, Novi Sad, Nis and other major cities exposed huge populations to dangerous and noxious pollution. Depleted uranium scattered across Kosovo and the remainder of Serbia will threaten life for generations.

Hague, Art. 22 and 23; Geneva 1977, Art. 48, 51, 54, 55; Stockholm Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment 1972; Principles I, II, (UN Conf. on Human Environment), et al.

13. Imposing Sanctions through the UN that are a Genocidal Crime against Humanity to Achieve Impoverishment and Debilitation of the People of Yugoslavia.

The United States began an economic attack on Yugoslavia designed to break it up politically and tear it down economically before 1989. It caused the International Monetary Fund (IMF) to use its strongest shock therapy to attack Yugoslav productivity, add to its foreign debt burden and expose national wealth to foreign capital by forcing removal of trade barriers and privatizing vital public industry, commerce, utilities and facilities. In May 1991 U.S. Secretary of State Baker stopped all U.S. aid programs to all six Yugoslav Republics and vetoed future IMF credits, creating an enormous economic incentive and powerful political argument for political opposition to Belgrade to separate other Republics from Serbia. The U.S. forced UN sanctions against Yugoslavia, but relieved Republics that seceded from Yugoslavia of sanctions. Such sanctions devastated the entire economy of Yugoslavia to the degree that a normal growth rate free of U.S. coercion would require 30 years to return Yugoslavia to its 1989 levels of productivity. Per capita production value for all six Republics of Yugoslavia in 1989

was \$6,220. Today for Serbia and Montenegro, the remaining Republics of Yugoslavia, it is \$1,510. Ninety percent of all trade was among the six republics before the break-up. All former republics have suffered economically, but Yugoslavia now, with barely 40% of its 1990 population, including Kosovo, has had a far greater decline economically than the favored northern Republics of Slovenia and Croatia, which are today more overwhelmingly Roman Catholic than before their secession. The sanctions against Yugoslavia continue and Serbia, excluding Kosovo, is barred from receiving any planned reparations and aid to rebuild from bomb damage and economic attrition. The sanctions have had a far more damaging effect on life, health, the economy and the quality of life in Yugoslavia than the military assault, increasing death rates, lowering life expectation, reducing nutrition and health care and driving production down. As in Iraq, and elsewhere, the sanctions are an economic crime, a crime against humanity and genocide.

Nuremberg, Principle VI c, Crimes Against Humanity; Genocide Convention; Geneva 1977, Art. 48, 54, 55.

14. Creating an Illegal Ad-Hoc Criminal Tribunal to Destroy and Demonize Serb Leadership.

The United States acting through defendant Madeleine Albright coerced the UN Security Council to create ad hoc criminal tribunals for Yugoslavia and Rwanda in violation of the UN Charter to destroy and demonize enemy leaders in those two countries and threaten leaders elsewhere. The UN Charter does not authorize creation of criminal tribunals. The U.S. strongly opposes the International Criminal Tribunal treaty approved by 120 nations at Rome in July 1998 and in the process of ratification by nations now, because it does not intend to subject its leaders or military forces to the jurisdiction of an independent international court and the rule of international law. By targeting individual enemies in ad hoc courts and charging them with genocide, it achieves their isolation internationally, pressures their own countries to remove them from power, corrupts and politicizes justice and uses the appearance of neutral international law to adjudicate and punish enemies as war criminals and establish itself as an innocent champion of justice.

UN Charter, Statute of the International Court of Justice (Statute ICJ); UDHR; ICCPR.

15. Using Controlled International Media to Create Support for U.S. Assaults Anywhere and to Demonize Yugoslavia, Slavs, Serbs and Muslims as Genocidal Murderers.

The United States defendants have systematically controlled, directed, manipulated, misinformed and restricted press and media coverage concerning Yugoslavia and the U.S. assaults on it to gain public support for the massive bombardment of a defenseless Yugoslavia, including

Kosovo, as had been done in Libya, Iraq, Afghanistan, Sudan and elsewhere. The international media has supported and celebrated U.S. political goals of further fragmentation of Yugoslavia and other areas, segregating each region; demonizing selected government officials, other leaders, generals, military officers and soldiers as genocidal murderers; controlling other nations by the threat of popularly supported missile and air assaults and crippling economic sanctions and stimulating acceptance and support from the U.S. public for future operations against other nations and to increase military budgets to support an expanding global role for U.S. military presence and control.

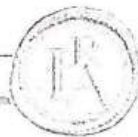
16. Establishing the Long-term Military Occupation of Strategic Parts of Yugoslavia by NATO Forces.

The United States has coerced defendant NATO members and others to provide and support military occupation forces for the occupation of Kosovo, as it did in Bosnia, in order to physically control key parts of Yugoslavia to enforce permanent separation and segregation of States and peoples, to further injure the populations, to create barriers to immigration from Asia Minor, Arab states in the Middle East, North Africa, and former southern republics of the USSR, and elsewhere; to provide a buffer between Europe and the regions described by controlling the territory of divided, segregated and impoverished Slavs, Serbs, Orthodox Christians, Albanians, and others; to exploit the resources of the region; and to prepare and condition NATO members for future participation against other nations.

UN Charter; NAT, Art. I; Non Intervention Decl.

17. Attempting to Destroy the Sovereignty, Right to Self-Determination, Democracy and Culture of the Slavic, Muslim, Christian and Other Peoples of Yugoslavia.

The United States has attempted to destroy the sovereignty of Yugoslavia, the rights of its people to self-determination, the democratic institutions it has developed and its culture that defines the heritage, values and traditions of its people. The United States overthrew the democratically elected Mossadegh administration in Iran in 1953, which it replaced with the Shah of Iran, who ruled absolutely for 25 years; the democratically elected Arbenz government of Guatemala, which was followed by 40 years of brutal governments; the democratically elected Lumumba government of the Congo in 1962, which was followed by the violent dictatorship of Mobutu Sese Seko for 32 years; the democratically elected Allende government of Chile, which promised health, education, social and economic justice, which was replaced by a reign of terror and military dictatorship under General Pinochet

now sought by Spain and other nations for human rights violations. Popularly elected leaders in Vietnam, Pakistan, the Philippines, Panama, Haiti and elsewhere were replaced by U.S. surrogates. The U.S. has opposed, assaulted and blockaded Cuba and its people for 40 years. The UN General Assembly voted 155 to 2 to condemn the U.S. for its blockade of Cuba in December 1998. The U.S. has maintained repressive governments on five continents in too many countries to name; all seeking to destroy the cultures that define the people, their history, character, values, arts, literature, music, with commercially exploitative products having no substantive worth and one overriding purpose – profits from the poor. A goal of U.S. policy is to entrench the belief that only one system works, capitalism, that only one culture has value, that of the U.S. and western European, and that history will end with the globalization of U.S. culture.

UDHR; ICCPR; ICESCR.

18. The Purpose of the U.S. Actions Being to Dominate, Control and Exploit Yugoslavia, Its People and Its Resources.

The long term purpose of all the acts complained of is to dominate, control and exploit the poor nations of the world and the poor people of the U.S. and other rich countries to further enrich and empower concentrations of wealth and neutralize the whole population of poor, overwhelmingly darker skinned people with fear, powerlessness, poverty, bread and circus.

19. The Means of the U.S. Being Military Power and Economic Coercion.

The United States with a near monopoly on nuclear weapons, military aircraft, missiles, advanced armored vehicles, firepower, equipment, and highly sophisticated technology continuously expands its physical power to destroy, expending more on its military power than the rest of the UN Security Council members combined. This year, U.S. military expenditures will be near 300 billion dollars. The demonized People's Republic of China will spend 34 billion dollars, acquiring far less in destructive power for each dollar. The U.S. sells more destructive arms to other governments and groups seeking to overthrow governments than the rest of the arms selling countries combined. Often the intention is that they "kill each other," a preferred means of achieving domination. The U.S. does not sell arms it cannot destroy without incurring significant casualties. The U.S. uses its enormous economic power to coerce foreign governments to comply with its wishes, without regard to the interests of the people of those foreign countries. The threat of economic sanctions alone coerces countries to meet U.S. demands contrary to their sovereignty and self-interest.

C. Relief Sought

1. Freedom for all Balkan peoples to form a federation of their choice to provide political, civil, social, economic and cultural independence and viability for all the peoples of the region.
2. Comprehensive efforts to create mutual respect, common interests and bonds of friendship among and between Muslims, Slavs and all national, ethnic and religious groups in the Balkans.
3. Strict prohibition on all forms of foreign interference with or disruption of efforts to establish unity, peace and stability in the Balkans.
4. Restoration of peace-making functions of the UN and reform of the UN to make it effective.
5. The abolition of NATO.
6. Full accountability by individuals and governments for criminal and other wrongful military assaults and economic injustice, including sanctions inflicted on all the people of Yugoslavia, their lives, resources, properties and environment to include criminal prosecutions and reparations sufficient to place all the population in the condition it would be in had it not suffered the wrongs inflicted on it, together with resources with which to build a better future of the peoples' choice.
7. Abolition of the illegal ad hoc international criminal tribunal for Yugoslavia and reliance on a legal international tribunal of worldwide non-discriminatory jurisdiction capable of equal justice under the law.
8. Providing adequate media access to inform the world of the human destructiveness of the use of high technology weapons by the U.S. against poor and defenseless people and the practice of genocide by sanctions.
9. Removing all foreign troops from the Balkans at the earliest feasible moment and U.S. troops from NATO countries and elsewhere immediately.

A broader range of relief and reform may be found in Chapter 12 of *The Fire This Time*. It is drawn from the experiences and recommendations of the Commission of Inquiry and the International War Crimes Tribunal, which heard evidence in 20 countries concerning the assault on Iraq in 1991, the continuing assaults on Iraq thereafter and the genocidal sanctions that continue to this day.

Scope of the Inquiry

The Commission of Inquiry will focus on U.S. criminal conduct, aided and abetted by NATO, because of the dominant U.S. role in the military and other wrongful acts against Yugoslavia. The U.S. did not incur a single casualty to itself while causing thousands of deaths in Yugoslavia. The U.S. is also the focus because of the peril of continuing U.S. conduct to all the people of Yugoslavia and the risk of aerial and missile strikes against other nations in view of its recidivist record.

The Commission of Inquiry will seek and accept evidence of criminal acts by any person or government, related to the conflict, because it believes international law must be applied uniformly. It believes that "victors justice" is not law, but the extension of war by force of the prevailing party. U.S. propaganda and international media coverage demonized Yugoslavia, its leadership, Serbs and Muslims to fit its purposes, but rarely noticed the criminal destruction of Yugoslavia by U.S. acts as set forth in this complaint.

Comprehensive efforts to gather and evaluate evidence, objectively judge all the conduct that constitutes crimes against peace, war crimes and crimes against humanity and to present these facts for judgment to the court of world opinion requires that any serious fair effort focus on the United States. The Commission of Inquiry believes its focus on U.S. criminal acts is important, proper, and the only way to bring the whole truth, a balanced perspective and impartiality in application of legal process to this great human tragedy.

Belgrade, August 11, 1999

GOVERNMENT OF THE FR OF YUGOSLAVIA

Letter on Kosovo-Metohija
of the Yugoslav Foreign
Minister Živadin Jovanović
to the Secretary-General of
the UN Kofi Annan

Your Excellency,

With much regret, once again, I must express to you serious concern of the Government of Yugoslavia regarding further deterioration in the security situation in the Province of Kosovo and Metohija for all non-Albanian citizens. To state it bluntly, ethnic cleansing of the non-Albanian population has ominously increased by various means: terrorist murders and kidnapping, robbery, evictions from apartments and houses, planned destruction of historic monuments and religious sites, etc. All this is happening in the presence of KFOR and UNMIK under the mandate of UN Security Council and in violation of the Resolution 1244 (1999).

The process of ethnic cleansing of non-Albanian citizens in Kosovo and Metohija has been dramatic. In this connection, let me recall that the non-Albanian population, for instance, of Priština which was 30,000,

does not now exceed 2,000 Serbs, Montenegrins and other non-Albanians. I trust you would agree with me that an effective end must be put to this profoundly disturbing and unacceptable situation.

The Memorandum of the Government of the Federal Republic of Yugoslavia of July 27, 1999 concerning the implementation of the Security Council Resolution 1244, as you know contains all the relevant facts and information in this regard. This represents a serious challenge to the faithful compliance with the paragraph 9 (c) and (d) of the Resolution. For its part, the Federal Republic of Yugoslavia has fully and timely complied with its own obligations and commitments and has every right to except the KFOR and UNMIK fully comply with their obligations under the UN mandate.

Therefore, it is imperative to reconsider attitudes and practices of KFOR and UNMIK so far toward perpetrators of such acts and guarantee in practice security of all citizens in accordance with established mandate. At the same time, it is indispensable to ensure conditions for the free and safe return of all expelled non-Albanians.

Second, I would like once again, to address the question of an agreement between the United Nations and the Federal Republic of Yugoslavia regarding the United Nations' work in Kosovo and Metohija. After over a month since the arrival of the UN Mission, both its security and civilian components, it has become quite apparent in everyday practice that the absence of such an agreement causes problems. Notwithstanding certain differences in approach to the issue between some members of the Security Council, it should be clear to everyone that in view of the complexity and sensitivity of the Mission's work, such an agreement would be in the interest of all. I am consequently appealing to you to support this request and authorize your Legal Office to begin urgently the discussions with the Yugoslav representatives with a view to reaching a common understanding on the general framework of such an agreement and all the specific practical matters it should cover.

Finally, let me raise the question of the post war reconstruction and development of Yugoslavia. I have noticed with great attention several statements, which you have made recently on the subject. Your realistic broader approach to this urgent matter is appreciated. May I, therefore, appeal to you to use both your moral and functional authority to urge Member States and appropriate international organizations to offer the Federal Republic of Yugoslavia urgently needed assistance in reconstruction of the country.

Please accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

ITN's 'prikkeldraadbeeld' uit Bosnië – dat de hele wereld over ging – is wel degelijk te beschouwen als vervalsing. Het Britse tijdschrift LM, dat net als De Groene een artikel plaatste waarin dat werd aangetoond, verloor echter een smaadproces dat ITN aanspande en is nu failliet. De rechter zei dat LM de feiten correct had weergegeven, maar dat dat niet terzake deed.'

BIZARRE SMAAD

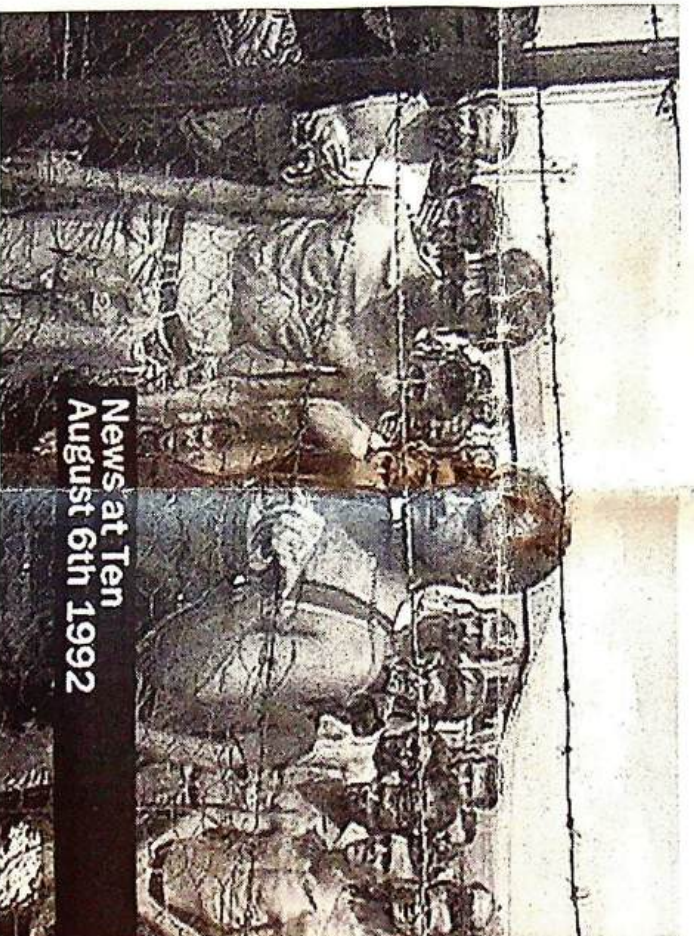
door Aart Brouwer

'HET DUURDE een paar dagen voordat ik het wilde geloven: de foto uit Bosnië die waarschijnlijk de grootste bekendheid heeft gekregen, is een vervalsing.' Aldus opende medewerker Thomas Deichmann zijn artikel op 22 januari 1997 in De Groene Amsterdammer, waarin hij de bekende opname van Bosnische moslims achter prikkeldraad ontmaskerde als een vervalsing. Dat wil zeggen: hij onthulde de manier waarop die opname tot stand was gekomen en de onheuse wijze waarop hij door de makers (een filmploeg van de Britse maatschappij ITN) en andere grote media werd misbruikt om de Servische kampen in Bosnië te vergelijken met de nazi-kampen.

Op welk punt de waarheid overging in verduisterd was niet precies vast te stellen. Dat zal wel voor altijd onmogelijk zijn, want met uitzondering van Deichmann zelf hebben de betrokkenen herhaaldelijk hun versie van de gebeurtenissen aangepast. Maar Deichmann heeft bewezen dat er een overgang was: dat het betreffende kamp, Tmopolje, een doorgangskamp was en geen concentratiekamp; dat niet de gefilmde mannen achter prikkeldraad stonden, maar de filmploeg van ITN, Fikret Alic, wiens uitgemergelde bovenlijf het symbool van Servische wandaden en zelfs van de hele Balkanoorlog werd, zag er al voor het uitbreken van de gewelddadigheden beroerd uit. De vraag of de betrokkenen journalisten koste van alles op zoek waren naar sensatiebeelden, kunnen alleen zij beantwoorden.

DE ITN-PLOEG, bestaande uit de journalisten Penny Marshall en Ian Williams en hun cameraman, werd begeleid door reporter Ed Vulliamy van The Guardian. Zij waren door de Servische leider Radovan Karadzic persoonlijk uitgenodigd om de Servische kampen te bezoeken en hadden een vrijgeleide gekregen. Er circuleerden hardnekkige geruchten dat de Serviers er verkrachtings- en vernietigingskampen op na hielden. Karadzic dacht misschien dat zijn uitnodiging de beste methode was om die geruchten te ontzenuwen. Het tegendeel bleek het geval. Marshall schreef later in een dagbladrartikel dat haar meerdere opdracht hadden gegeven geen beelden naar het hoofdkwartier terug te sturen voordat zij bewijzen van het bestaan van zulke kampen hadden gevonden.

Hoe dan ook, op de dag van de bewuste opname, 5 augustus 1992, was Tmopolje geen concentratiekamp. Het was een verzamelaarsplaats voor Bosnische moslims afkomstig uit andere kampen of verjaagd uit hun huizen in de omgeving van Tmopolje. De Britse Liberal-Democratische leider Paddy Ashdown, die het kamp enkele dagen na de ITN-ploeg bezocht, beschreef in een artikel in The Independent (13 augustus 1992) hoe het kamp functioneerde: 'Ze hebben zich hier verzameld omdat ze toeh-

ergens naartoe moeten. Hun huizen zijn verbrand en hun levens bedreigd. Moslim-extremisten zetten de mannen onder druk om zich aan te sluiten bij de guerrilla's, dus zijn ze hierheen gekomen voor hun veiligheid. Maar in de laatste nachten is het kamp overvallen door Servische extremisten die hen slaan, beroven van het laatste beetje wat ze hebben en, naar wordt beweerd, hun vrouwen verkrachten. Het gaat nu weer iets beter.'

Deichmann toonde aan dat er geen prikkeldraad rondom het kamp stond, maar wel rondom een naburige terreinje met een schuur en een transformatorhuisje. Dat terreinje maakte geen deel uit van het kamp, het was verwaarloosd en er zat een gat in de omheining. De ITN-ploeg verschaftte zich toegang tot het stukje grond en filmde vanachter het prikkeldraad groepjes verzamelde mannen. De vermagerde Alic werd naar voren gehaald. Zijn beeltenis ging de hele wereld over, de toon werd al in de eerste dagen gezet. De Daily Mirror kopieerde enige dagen later, naast de bewuste foto: 'Het plaatje dat de wereld beschaamt.'

HET ARTIKEL viel midden in een ontlukkende controverse in redactiekamers en journalistenbars, zowel op de Balkan als in het veilige Westen. Journalisten als Deichmann, Brock, Merlino en Ophüls hebben, ieder op hun eigen manier, de discussie aangegaagd. Die discussie ging over de vraag wat de rol van journalisten in oor-

logs- en crisisgebieden moet zijn. Moeten we in een conflict partij kiezen op grond van persoonlijke overtuiging, bijvoorbeeld uit betrokkenheid bij de onderliggende partij? Dat kan betekenen dat de goede zaak een vervalsing waard is, misschien wel twee, of eigenlijk talloze vervalsingen. Moeten we niet eerder partij kiezen voor de slachtoffers van alle partijen, ongeacht nationaliteit of veronderstelde schuld? Of moet een journalist in alle omstandigheden allereerst de waarheid boven tafel brengen, ongeacht de politieke en menselijke gevolgen? En zo ja, is dat geen vluucht in de abstractie, of erger nog, een uiting van onverschilligheid of beroeps cynisme?

ITN achtte die discussie ongewenst en nam een historische stap: voor het eerst klagde een groot medium een ander medium aan. ITN beschuldigde het Britse blad Living Marxism (LM), dat Deichmanns artikel kort na De Groene had afgedrukt, van smaad en beriep zich daarbij op de Britse Britse smadwetgeving (*libel law*). Na een langdurige en voor LM onbetaalbare procedure zijn het blad, hoofdredacteur Mick Hume en eigenares Helene Guldberg vorige week veroordeeld tot een boete plus schadevergoeding van meer dan twee miljoen gulden. Ze zijn nu zakelijk en persoonlijk failliet, de website van LM is uit de lucht gehaald.

ITN liet onmiddellijk een verklaring uitgaan met de strekking dat Deichmanns artikel in de rechtszaal was weerlegd. Vulliamy

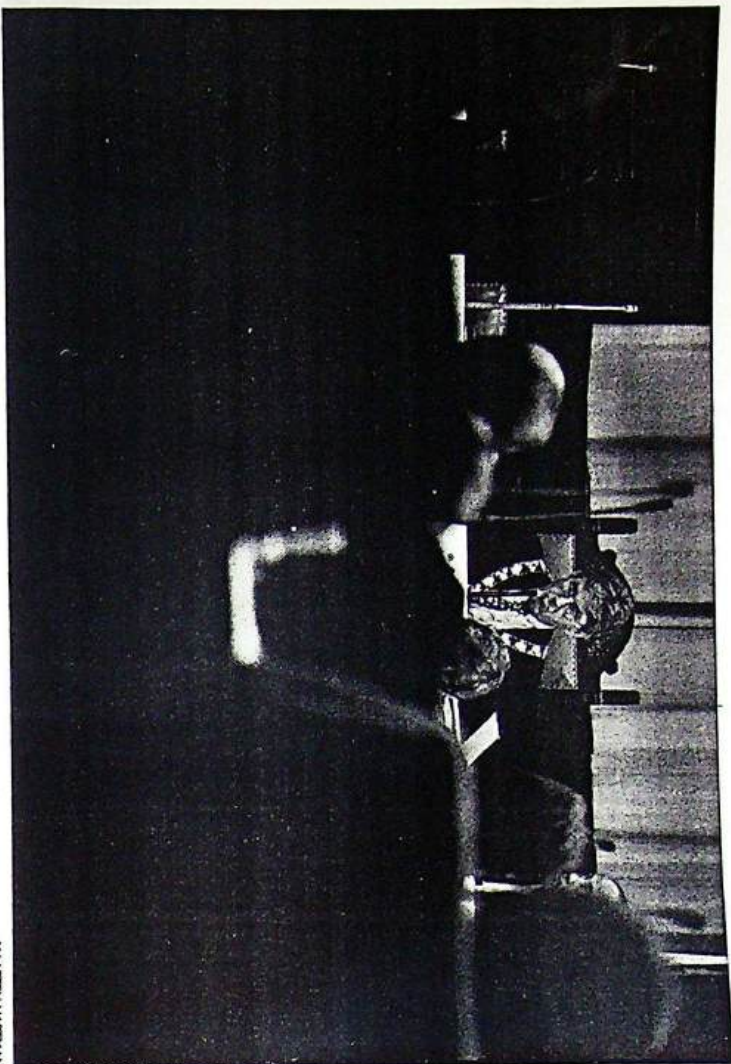
my schreef in The Guardian een schuinbekkend artikel tegen Deichmann, LM, Hume en al degenen die hen hadden gesteund, ongeacht om welke reden. Zijn stuk wemelt van de onbewezen terzijdes en verdachtmakingen, alsof de smaadwet waarop hij zich in de rechtszaal had beroepen alleen gold voor LM, niet voor Ed Vulliamy of The Guardian.

In Nederland melden dagbladen het nieuws zonder kennis te nemen van de toedracht, de getuigenverklaringen of de rechtelijke uitspraak. 'Toch concentratiekamp', kopte Het Parool, terwijl de vraag naar de aard van het kamp niet eens in de rechtszaal aan de orde werd gesteld. De Volkskrant verwarde Tmopolje met Omarska, een ander Servisch kamp, maar wist wel te melden dat 'het communistische LM geen onverdachte bron' was. Deichmann was dat eigenlijk ook niet, aangezien hij 'als getuige-deskundige was opgetreden bij het oorlogstribunaal'. De balkanisering van de publieke opinie is ook hier nog in volle gang.

WAT WAS NU de werkelijke toedracht? Deichmanns stelling aangaande het prikkeldraad rondom het kamp Tmopolje werd in de rechtszaal wederom bewezen, mede dankzij vertoning van filmbeelden die hij bij zijn oorspronkelijke onderzoek had gebruikt. Een filmband van ITN die meer uitsluitend had kunnen geven, bleek spoorloos uit het ITN-archief 'verdwenen'. De getuigen van ITN bleken allemaal opvallende geheugenlacunes te hebben. De rechter bevestigde daartegen de juistheid van Deichmanns bevindingen, hetgeen leidde tot bizarre talereken. BBC-commentator Nick Hyman concludeerde na alloop: 'De rechter zei dat LM de feiten correct had weergegeven, maar dat dat niet terzake deed.'

Waarom is LM dan toch veroordeeld? De reden is even eenvoudige als – vanuit journalistiek oogpunt – bespottelijk. LM is veroordeeld omdat het artikel niet aantoonde dat er *kwaadarrig opzet* in het spel was toen de ITN-ploeg de omstreken opnamen maakte en toen de maatschappij deze vervolgens in een wereldwijde campagne gebruikte. In de woorden van rechter Morland: 'Jurysleden, u bent misschien van mening dat het in een democratische samenleving van vitaal belang is dat journalisten onverschrokken verslaggevers zijn. U bent misschien van mening dat het van het aller-grootste belang is dat zij nauwkeurige en eerlijke verslaggevers zijn. Het is terecht dat één journalist, als hij meent dat een andere journalist onnauwkeurig, oneerlijk en misleidend te werk is gegaan, dat ook zegt. Maar de hamvraag in deze zaak is, of de beklagden hebben bewezen dat Marshall en Williams opzettelijk – ik benadruk dat woord "opzettelijk" – misleidende televisiebeelden hebben samengesteld.'

inhoud

HAARTEN HARTMAN

14 BONNEFOOI De zaak-Peper laat zien hoe inhoudloos de Nederlandse politiek is geworden. Bestuurders vallen door bonnetjes, niet door grote kwesties.

6 RITSEN Integratie van allochtonen is niet slechts het probleem van die ander'. Autochtonen hebben ook hun verantwoordelijkheid. 'Ritsen' heet dat in het verkeer.

8 DENKEXPLOSIES Sartre ontkende achter-eenvolgens het individualisme, communisme en jodaisme. Een gesprek met Bernard-Henri Lévy over de breuklijnen in het denken van de Franse filosoof.

12 TEPELKLEMMEN Vroeger was seks verboden. Nu moeten we genieten. Psychoanalyticus Verhaeghe en ethicus Com-mers in debat over de eeuwige teleurstelling.

31 DROOM IN SCHERVEN Alles oké in Suburbia? De Amerikaanse voorstad, met zijn tuinjies en zijn witte hekken, is het hoogtepunt van het bourgeois-sprookje. Uit Hollywood komt nu een nieuw, riskant soort cinema waarin alle burgerlijke verworpenheden worden ondermijnd. Er ligt een oor in het gras...

16 TROPICALISME Muziek had de laatste decennia grote invloed op het politieke leven in Brazilië. Sterren gingen in ballingschap. Laatste verslag uit bossanova-land.

18 TOLERANTIE! Ex-politiman Hessing moest het Nederlandse drugsbeleid in Frankrijk verdedigen. Nu bekritiseert hij het. Essay over nut en noodzaak van gedogen.

22 HITLERS PYJAMA Sokoerovs film 'Moloch': het leven van Hitler zoals gezien door Eva Braun. 'Het menselijke gezicht van het kwaad tonen om het kwaad te begrijpen.'

23 ANTISEMIET In 'Een kern van waarheid' rekent H.A. Gomperts af met Ter Braak: hij zou een tweede, antisemitische persoonlijkheid hebben.

RUBRIEKEN
4 Tema con variazioni
4 Opland
5 Commentaar
7 Hilhorst
11 Cryptogram

17 Barend
20 Grrr
21 Opheffer
21 Anone
21 Ephimenco
34 Televisie

34 Uivariaties
34 Café Klok
35 Fotocolumn

Foto omslag: ABC

DICHTERS & DENKERS
26 H.A. Gomperts
27 Dwarstelen
28 Vergeten dichters: Rabin Gangadin
30 Carel Peeters
30 M. Durus

commentaar

Verdelende rechtvaardigheid

Natuurlijk was het een nederlaag, maar zelfvoldaan merkte Paul Rosenmöller na afloop van het GroenLinks-partijcongres op dat hij uitspraken van de leden natuurlijk niet, zoals Wim Kok dat bij de PvdA plecht te doen, in de wind zal slaan. Het was een wat gemakkelijke uithaal van een teleurgestelde fractiechef. Maar de vergelijking was veelzeggend. Dat Wim Kok, als leider van de grootste regeringspartij een motie over afschaffing van de voor regeringspartner VVD zo heilige hypotheekrente-aftrek naast zich neerlegt, is immers, hoe curieus ook, wel even iets begrijpelijker dan wanneer de fractievoorzitter van een oppositiepartij een interne partijvisie op de Navo afkeurt. Wim Kok was premier toen hij zijn capriolen uithaalde, Paul Rosenmöller is nog altijd slechts de fractievoorzitter van een oppositiepartij - niet eens de grootste.

Op het congres, afgelopen zaterdag in Zwolle, stond voor Rosenmöller een aantal gevoelige en voor de toekomst bepalende kwesties op de agenda. De stemgerechtigde leden moesten zich, zoals te doen gebruikelijk, uitspreken over het functioneren van de verschillende fracties. Met name de Tweede-Kamerfractie lag sinds vorig jaar binnen radicalere kringen in de partij scherp onder vuur na de veelbesproken steun voor de Navo-bombardementen in de oorlog om Kosovo. Tijdens de debatten die de partij hierover vorig jaar in een Utrechtse discotheek beleegde, liepen de gemoeieren hoog op. Voor het eerst in tien jaar GroenLinks diende zich een soort scheiding aan. De Tweede-Kamerfractie wrong zich, voor het grootste deel niet gebonden aan oude dogma's, in alle mogelijke bochten om haar pro-bombenstandpunt aan de man te brengen, terwijl een omvangrijk deel van de achterban zich op eens weer bewijst was van een oorspronkelijke 'bloedgroep'. Voormalige CPN'ers waarschuwden in Utrecht partoes voor zoiets als wat ooit het 'Amerikaans imperialisme' heette, en EVP'ers hadden, net als eerder in de jaren tachtig tijdens de kernwapendiscussie, waarachtig van God vernomen dat het bombarden van Belgrado niet de juiste weg was. De pacifisten, die in 1991 met de (wel op VN-mandaat ontketende) Golfoorlog nog de meeste macht binnen de partij hadden en indertijd de Nederlandse inbreng afkeurden, hadden vorig jaar bij de bombomen op Joegoslavië het nakijken. De meeste landelijke afgevaardigden en de leden van het partijbestuur betoonden zich op de debatten in Utrecht vooral GroenLinksers en hadden weinig op met diegenen die zich in deze tijd opens weer achter PSP,

EVP, PPR- of CPN-idealen verscholen.

Het leek een herhaling van zetten. Toch werd het fractiebeleid met een bescheiden meerderheid goedgekeurd en kon Paul Rosenmöller voor even opgelucht ademhalen. Anders was het laat in de middag, toen over het nieuwe Navo-standpunt van de partij moest worden gestemd. De variant die de voorkeur van de fractie had, een hervormde Navo als partner in een nieuw Europees veiligheidssysteem, legde het af tegen een iets radicalere visie die het bestaan van de Navo wel erkent maar niet accepteert. De Navo moet worden vervangen door een nieuwe vredesmacht van de Verenigde Naties en nationale legers moeten worden afgeschaft, vond een (wederom bescheiden) meerderheid onder aanvoering van de eeuwige tegenstander Groningse senator Tom Pistora (oud-PSP) en de onverbeterlijke quentulant Hans Feddema (oud-EVP), die in het gemeen slechts door de journalistiek sericus wordt genoemd en te pas en te onpas, ten onrechte, als 'invloedrijk partijlid' wordt opgevoerd.

Het Navo-standpunt haalt de partij uit een onrealistische spagaat, ook al gaat de nieuwe visie iets minder ver dan de fractie graag had gezien. Maar de stemmingen in Zwolle laten zien dat GroenLinks een sterk verdeelde partij is. Het in Den Haag vertegenwoordigde deel wil meer realistisch zijn en schuwt eventuele regeringsverantwoordelijkheid niet. Een groot deel van de achterban, dat deel dat zich slechts op congressen kan laten horen, lijkt een meer principiële koers te willen varen of in ieder geval op dit moment serieus over de avances van Rosenmöller bij PvdA en CDA te willen discussiëren. Terwijl de stropdas en het Armani-pak van Paul Rosenmöller symbool is geworden voor de pragmatische koers van de partij, vrezende de hardliners voor hun idealisme.

Het gaat niet om het regeren, het gaat niet om het pluche. Het gaat om absoluut principiële standpunten, filmineerde Kammerlid Marijke Vos. Dat kan Marijke Vos wel zeggen, maar het is tamelijk reactief. En de realistische koers doet toch ook anders vermoeden, al heeft de partijtop nog nooit onomwonden toegegeven regeringsdeelname te ambleren. Wie regeren wil, moet zich daarover uitspreken. Dat GroenLinks dat nog niet heeft gedaan is niet zo flink. Wanneer pas tijdens de volgende verkiezingscampagnes bij Rosenmöller e.s. het hoge woord eruit komt, is het te laat. GroenLinks kan zich op dat moment geen interne partijcrisis meer permitteren.

PETER VERMAAS

**NATO AIR STRIKES AGAINST YUGOSLAVIA AND
INTERNATIONAL LAW AND MORALITY**

**Paper written for a Conference on "The Effects of NATO
Aggression against FR Yugoslavia" organized by the Institute
of International Politics and Economics in Belgrade from 23-
27, March 2000.**

**B.S.CHIMNI
International Legal Studies Division
School of International Studies
Jawaharlal Nehru University
New Delhi 110067
India**

NATO AIR STRIKES AGAINST YUGOSLAVIA AND INTERNATIONAL LAW AND MORALITY

B.S. Chimni

I

INTRODUCTION

I have divided my paper into three parts. In the first part I consider the arguments advanced by NATO States and academics in support of the eleven weeks of air strikes against the Federal Republic of Yugoslavia (FRY). These consist of a mix of legal, moral and practical arguments which allegedly justify the use of force by NATO. It is my contention that *none of these arguments are persuasive*. In the second part of my paper I argue that the NATO powers were clearly in violation of international law and the Charter of the United Nations and therefore incur responsibility for acts of omission and commission for which the FRY has the right to compensation. The final part contains some remarks by way of conclusion. It is perhaps worth clarifying at the very outset that the burden of my paper is *not* that there were no violations of human rights in Kosovo, but merely that the NATO response was inappropriate and that it has seriously undermined the authority and stability of the international legal system.

II

NATO STRIKES VIOLATED INTERNATIONAL LAW AND MORALITY

The NATO aggression against the Federal Republic of Yugoslavia has been justified in the following ways: First, it is contended that the bombings did not violate international law (SC 1999). Second, that while the NATO action was not in accordance with international law, it was morally justified (Cassese 1999; Franck 1999). Third, that 'the anti-interventionist regime has fallen out of sync with modern notions of justice' and therefore the NATO action should not be judged by obsolete, albeit extant, rules of international law (Glennon 1999: 2). Fourth, that in the absence of NATO air strikes there would have been large outflows of refugees threatening the peace and security of the region. Fifth, that the NATO powers had exhausted all peaceful means of resolving the Kosovo problem (Blair 1999; see also Havel 1999). Sixth, that the selectivity of NATO action was justified for it may be argued that 'prudence is not a bad guide to action, some degree of selectivity is inevitable, and it is better to uphold basic principles selectively

than not at all' (Roberts 1996: 20). Seventh, the NATO action 'was largely popular' (Glennon 1999: 2). Eighth, that the NATO air strikes did not violate the rules of international humanitarian law. Ninth, that the NATO strikes achieved their set objectives. Let us look, albeit briefly, at these arguments.

The NATO strikes violated international law and UN Charter

There is no greater evidence of the unlawful nature of the NATO air strikes than the fact that a large number of scholars who supported it concede that it was not in accord with international law. Glennon, for example, accepts that the air strikes were 'not....technically legal under the old regime' (Glennon 1999: 2). That is to say, the NATO acted 'international law notwithstanding' (Id). Likewise, Cassese, Franck and Hiatt concede that the action was unlawful even if it was moral (Cassese 1999; Franck 1999; Hiatt 1999). It may be added that 'throughout the campaign, NATO offered no legal justification for it' (Charney 1999).

On the other hand, several observers and scholars unhesitatingly condemned the air strikes as being in violation of international law and the UN Charter. For example, even as the air strikes were on, Carlson and Ramphal wrote that the NATO bombings 'strike at the heart of the rule of international law and the authority of the United Nations' (Carlson and Ramphal 1999; Mandelbaum 1999). Likewise, Hayden observed that 'the "humanitarian intervention" in Kosovo has produced flagrant violations of international law and the UN Charter by NATO countries' (Hayden 1999; Chomsky 1999a). Others have joined them since in contending that 'assertions of legality require a leap of faith' (Chinkin 1999). Thus, according to Charney, 'indisputably, the NATO intervention through its bombing campaign violated the United Nations Charter and international law' (Charney 1999). That the NATO action violated the principles of non-use of force and non-intervention can hardly be denied, ingenuous interpretations notwithstanding. It may be recalled here that in the *Nicaragua case* the International Court of Justice (ICJ) had directly considered the relationship between human rights and the violation of the principle of the use of force by the United States and had concluded that, '....while the United States might form its own appraisal of the situation as to the respect of human rights in Nicaragua, the use of force could not be the appropriate method to monitor or ensure such respect' (I.C.J Reports 1986: para 268)

In the debate in the Security Council the NATO countries advanced three arguments to justify their action, all three unpersuasive (SC 1999; SC 1999a). First, that such action was permitted by previous Security Council resolutions such as Res. 1199 of 23 September 1998 (SC 1999). This assertion was patently false as the concerned resolution specifically stated that the Security Council would meet once again 'to consider further action and additional measures to maintain or restore peace and stability in the region'. Second, that the relevant Security Council resolutions referred to Chapter VII and therefore the humanitarian intervention by NATO was legal. This argument overlooks the fact (a point made by India in the course of the debate) that short of enforcement action the Security Council has to abide by the Article 2 paragraph 7 injunction that it cannot intervene in matters essentially within the domestic jurisdiction of states (SC 1999a). In other words, the article only excepts 'the application of enforcement measures under Chapter VII' which was not the case here. Third, that the violation of human rights in Kosovo threatened the peace and security of the region justifying the NATO action (SC 1999). But in this case the obligations under Article 53 and 54 of the UN Charter were not met. There was no UN authorisation for the NATO air strikes and the UN Security Council was not kept informed in any way. In the words of Charney, "because the Council neither authorized NATO's actions before they commenced nor approved them subsequently in its resolution of June 10, 1999, their legality remains questionable, at best" (Charney 1999). Likewise, Mandelbaum points out that the 'NATO acted without UN authorisation, implying either that the Atlantic alliance can disregard international law when it chooses--a precept unacceptable to nonmembers of the alliance--or that any regional grouping may do so (giving, for example, the Russian-dominated Commonwealth of Independent States the right to intervene in Ukraine if it believes ethnic Russians there are being mistreated)--which is unacceptable to NATO' (Mandelbaum 1999: 6). It may be added that the NATO action was also in violation of its own charter. Article 5 of the Treaty of Washington provided that NATO could resort to force only in the case of an armed attack against one or more of its members. No such thing took place. The air strikes also condemned NATO's own post Cold War doctrine, captured in the Rome Declaration (1991), that 'the Alliance is purely

defensive in purpose: none of its weapons will ever be used except in self-defence, and it does not consider itself to be anyone's adversary'.

The strikes were morally unjustified

But were the air strikes morally justified? In my view, the air strikes were not morally justified for seven reasons. First, it caused more harm than it set out to prevent. Hayden has pointed out that "the casualties among Serb civilians in the first three weeks of the war [were] higher than all of the casualties on both sides in Kosovo in the three months that led up to th(e) war, and yet those three months were supposed to be a humanitarian catastrophe." (See also Mandelbaum 1999; Chomsky 1999a). All available evidence also suggests that the air war precipitated a sharp escalation of atrocities (Id). To put it differently, there was no relationship of means to ends. In the words of Kaldor, 'the Nato intervention did not save one Kosovo Albanian (Kaldor 1999). Likewise, the United Nations High Commissioner for Refugees, whose office has over the past few years criticized Northern donor states for substituting humanitarian for political action, including in the case of Kosovo (Ogata SC 1999), had the following to say in the middle of the NATO bombing:

...it is not up to a humanitarian organization like my Office to suggest which means to adopt to achieve such a solution. But I cannot avoid asking some questions: can bombs dropped from 15,000 feet resolve a house-to-house conflict between communities that have lived together, separate but intertwined, for hundreds of years? And even if they could soon contribute to end the appalling violence waged against civilians – and I hope they do – will the task of helping people rebuild their shattered lives, and of helping communities live together again, be any easier?.... Wouldn't it be better to adopt a more timely, and at the same time more gradual, almost "stratified" approach, before reaching the point when under public pressure, and usually facing a humanitarian catastrophe, governments are obliged to resort to dangerous, costly, politically risky military missions?" (Ogata 1999)

Second, the air strikes against Yugoslavia violated the norm of non-selectivity. Commentators have noted that there were several situations around the world where much more serious violations of human rights had taken place but the NATO had not intervened. The case of Kurds in Turkey has been repeatedly cited, as also the violations in Sudan, Sierra Leone etc (Chomsky 1999a; Mandelbaum 1999). The former US President Carter had pointedly observed that 'formal commitments are being made in

the Balkans, where white Europeans are involved, but no such concerted efforts are being made by leaders outside of Africa to resolve the disputes under way there. This failure gives the strong impression of racism' (Carter 1999; see also Mandelbaum 1999: 6)ⁱ.

Third, the record of NATO States over the last three centuries which have seen colonial exploitation succeeded by neo-colonial rule hardly equip them to mouth slogans of justice, in particular to the peoples of the Third World. Incidentally, among the first acts of reconstruction recommended by the donor states in Kosovo has been to put in place 'a healthy and predictable environment for private investment and, more broadly, an accelerated process of transition to transform Kosovo into a market economy'. They have called for the privatisation of state owned industry and invited its business communities to look for investment opportunities (UN 1999b, World Bank 1999). NATO countries, finally, continue to impose economic sanctions against several countries with disastrous effect. Economic sanctions, as Mueller and Mueller remind us in a recent article in the prestigious *Foreign Affairs*, 'may have contributed to more deaths during the post-Cold War era than all weapons of mass destruction throughout history (Mueller and Mueller 1999: 43).

Peaceful means of resolving the dispute were not exhausted

Fourth, the NATO states did not exhaust the international law principle of peaceful settlement of disputes. Indeed, alternative political paths to the bombings were available but were deliberately excluded (Barutciski 1999: 8, Chomsky 1999a). Thus, speaking of Rambouillet, Kissinger has observed that it 'was not a negotiation—as is often claimed—but an ultimatum' (Kissinger 1999: 22). Other critics have pointed out that, 'the Rambouillet documents ... could not be acceptable to any state' (Hayden 1999; Tariq Ali 1999: 65) for it 'called for complete military occupation and political control of Kosovo by Nato, and effective Nato military occupation of the rest of Yugoslavia at Nato's will' and 'it is hard to imagine that any country would consider such terms, except in the form of unconditional surrender' (Chomsky 1999b: 11-12). Falk who calls for a more nuanced analysis of the Kosovo "incident" in the pages of *American Journal of International Law* is compelled to observe:

... a recourse to force should be clearly presented as the consequence of an energetic, good faith attempt via flexible diplomacy to find a peaceful solution. The failure to make this attempt severely compromises the normative status of the NATO initiative,

and does so regardless of the legal rationale selected to justify the action. NATO's way of proceeding also weakens the argument for bypassing the United Nations and the restrictive constraints of international law. The United Nations was justifiably criticized along the same lines for its apparent unwillingness to pursue flexible diplomacy in the Persian Gulf crisis (Falk 1999).

The NATO forces violated international humanitarian laws

Fifth, since this was a war which was waged in the name of "humanitarianism" it was incumbent upon NATO to ensure that it did not violate the rules of international humanitarian laws. To quote Falk once again:

the NATO initiative was not a war in the conventional sense, but one based on a claim of "humanitarian intervention." As such, it would seem subject to stricter standards of constraint relative to the use of force, especially with regard to civilian harm, and particularly in reference to the population that was being protected. NATO's style of bombing after the first few days was to inflict heavy, deliberate damage on civilian targets of a wide variety, relying on mastery of the air, smart weaponry, and a proclaimed intention to continue the bombing on an intensifying scale until Belgrade "submitted" without conditions. The magnitude and effects of such bombing are difficult to reconcile with the humanitarian claims made by NATO spokespersons (Falk 1999)

Indeed, the NATO bombing of civilian targets, the wanton destruction of civilian infrastructure and the environmental disasters resulted in clear violations of international humanitarian laws. In a contribution to the *International Herald Tribune* entitled "Beware, the Geneva Conventions Are Under Fire", Yves Sandoz, the Director for international law and communications of the ICRC raised the issue whether if one were to concede that the cause for which NATO action was undertaken was legitimate, it freed them from any obligation under international humanitarian law and went on to observe:

Let it be said at once that such an approach is dangerous, and would annihilate all the efforts made to build up international humanitarian law....The body of law endeavors precisely to ensure that certain elementary humanitarian rules are respected during conflicts, which obviously implies that each side incurs the same obligations. Trying to release oneself from such an obligation would inevitably mean a return to barbarity (Sandoz 1999)

Writing in the course of the NATO air strikes, former US President Carter noted that 'the destruction of civilian life has now become senseless and excessively brutal' (Carter 1999): 'Instead of focusing on Serbian military forces missiles and bombs [were] concentrating on

the destruction of bridges, railways, roads, electric power, and fuel and fresh water supplies. Serbian citizens report(ed) that they [were] living like cavemen, and their torment increase(d) daily' (Id). Regis Debray confirmed this scenario after his visit to the country (Debray 1999). Even scholars who are not critical of NATO action admit the violation of humanitarian laws (Roberts 1999: 115). Roberts also admits that 'a further difficulty arose from the possible environmental effects of certain NATO actions, including the release of chemicals resulting from certain air attacks, and the use of toxic materials (especially depleted uranium) in weapons and quantities of unexploded ordnance which was a serious hazard after the war' (Id).

Others have been harsher in their criticism. According to Hayden, 'the war supposedly in defense of human rights has produced war crimes by NATO, and a civilian casualty rate that is at least three time higher than the casualty rate of the "intolerable" violations of human rights that NATO was supposedly acting to correct' (Hayden 1999). Another observer wrote that 'in the more than two-month long Balkan war currently underway, the illegality and criminality of NATO's behavior is so obvious and so clear that there is certainly something the ICTY can and should do in that respect' (Shen 1999). The culpability of NATO military and political leaders in the ICTY would seem particularly clear since the Prosecutor of the Tribunal had in fact warned NATO that it too was bound by the Geneva Conventions, and NGOs such as Human Rights Watch and the Lawyers Committee for Human Rights had sent letters to NATO's secretary general expressing concern about specific violations by NATO of international humanitarian law (Hiatt 1999).

Few initiatives in recent years that have held greater attraction to the Northern States, academics and NGOs than the setting up of tribunals to put on trial individuals accused of war crimes. Therefore, it is surprising that the selective nature of these moves to enforce international human rights and humanitarian laws have gone uncommented, in particular the fact that selectivity has assumed a North-South dimension in the post-colonial world. In instances where violence has been directed against less powerful countries, the violation of the laws of war has generally been ignored, as is evidenced by the Vietnam and the Gulf Wars, and now Kosovo.

In the case of Vietnam, the 'mainstream [Western] media attacked the legitimacy of the Russell initiative, ignored its presentation of evidence (fully vindicated by

subsequent inquiries from many sources), and scorned its conclusions' (Falk 1985: 496). So much so that the Russell War Crimes Tribunal 'had difficulty finding a government that would tolerate its presence' (Id: 500). In the case of the Gulf War the Ramsay Clark report received little attention which had *inter alia* noted that 'the bombing that has occurred through out Iraq is the clearest violation of international law and norms for armed conflict including the Hague and Geneva Conventions and the Nuremberg Charter. It is uncivilized, brutal, racist by any moral standard' (Clarke 1991). But it explains why the US is opposed to the permanent international criminal court despite the fact that its statute goes some way to meet its concerns. It compelled *The Economist* to write and I quote:

In the 1990s, the United States played the key role in setting up tribunals to put on trial individuals accused of war crimes and genocide in Rwanda and ex-Yugoslavia. Yet, alone among its allies, it now opposes the permanent international criminal court ... primarily because it could not win an absolute exemption for its own soldiers. And that attitude is nothing new: American governments have seen the corpus of international law as a useful device to restrain or vilify other nations, while refusing to let it apply to their own.

There was no real interest in protecting the rights of Kosovars

Sixth, the welfare of refugees leaving Kosovo was of little concern to NATO states. This is evidenced by the attitude toward Kosovar Albanian refugees in the months prior to the bombing campaign. According to Human Rights Watch, in the first half of 1998, 'despite calls from UNHCR to halt deportations, Germany and Switzerland expelled more than a thousand rejected asylum seekers to Kosovo ... under the terms of readmission agreements with the Federal Republic of Yugoslavia' (Human Rights Watch 1999). Little attention was also paid to the fact that the NATO bombing affected 'the second largest refugee caseload in Europe'. These were the approximately 500,000 Serb refugees from Croatia and Bosnia. As was noted in a briefing to the Security Council:

The approximately 500,000 Serb refugees from Croatia and Bosnia, many of whom fled Croatia during "Operation Storm" in 1995, constitute the second largest refugee caseload in Europe, and their plight should not be overshadowed by the Kosovo crisis. These refugees have the same rights and needs as refugees from Kosovo in Albania and Macedonia, and deserve similar levels of assistance and commitment from the international community to identify urgent solutions to their plight. The mission, on its own initiative, visited a collective centre in Vojvodina. It is important for the international community, as it attempts to

provide assistance to the new refugees in Albania and Macedonia, not to neglect people who have been refugees for over four years and whose sub-human living conditions will inevitably be aggravated by the ongoing conflict (Sergio 1999).

The High Commissioner for Refugees reminded the NATO powers that they should not 'neglect the victims of the earlier Balkan wars ... who were still hosted by Serbia and Montenegro' (Ogata 1999b; Ogata 1999 June 10). She also pleaded that there should be no repetition of what happened in early 1996 in Sarajevo when after the conflict ended tens and thousands of Serbs fled (Ogata 1999b). We know what transpired, emphasizing did not have the support of world public opinion despite the fact that the Western the harsh reality that refugees are pawns and not concerns and that human rights are merely used to legitimize the use of force.

The Air Strikes were condemned by preponderant world public opinion

Seventh, there was little support for the NATO bombings in much of the Third World. This despite the fact that Western media showed utter cowardice, prejudice and oversimplification on their reporting of the NATO air strikes (Said 1999a). The Chinese people actively condemned the NATO action. In democratic India there was a consensus across the political divide that the NATO air strikes against Yugoslavia had little to do with humanitarianism. One reason of course was the selective nature of the intervention. But I believe that the principal reason for the disbelief was the record of the US and its allies vis-à-vis Third World countries. States which have supported a series of dictators in the Third World were now expecting them to believe that its heart was bleeding for the peoples of Kosovo. States at whose bidding sanctions have been imposed with deleterious effects on the health of the children and the aged in Iraq were attempting to tell the world that they were moved by the plight of the citizens of Kosovo. States which compel poor countries in the South to follow economic policies which spell their ruin were talking about the fate of Kosovars. Frankly, the awesome hypocrisy of the NATO powers left the Third World peoples breathless.

NATO did not achieve its objectives

The NATO bombings also failed to achieve the spelt out political and humanitarian objectives. The NATO action was, to use Mandelbaum's words, 'a perfect failure' (Mandelbaum 1999: 5). Indeed, according to Mandelbaum, the final agreement

'embraced the position of the party it had defeated' and 'over which the war had been fought' viz., that Kosovo was an integral part of Yugoslavia (Id). Likewise, Roberts points out that one of the substantial concessions NATO had to make in the June settlement was that 'there was no longer any mention of the status-of-forces provisions in Appendix B of the Rambouillet Accord which would have accorded NATO personnel unimpeded access, including for training and for operations, throughout FRY territory' (Roberts 1999: 117). Incidentally, the agreement confirms suspicions that the Rambouillet Accord was drafted in a manner to induce rejection. On the humanitarian front, in the aftermath of the agreement a majority of Serbs residents of Kosovo had to leave their homes in order to escape violence; the UN administration has been hard put to stop attack on Serbs who have fled the province to add to the refugee population in Belgrade.

III

RESPONSIBILITY FOR NATO ACTIONS: COMPENSATION OWED

If the NATO air strikes against Yugoslavia were in clear violation of international law and the Charter of the United Nations then surely the NATO powers are accountable to FRY for their acts of omission and commission. For 'today one can regard responsibility as a general principle of international law' (Brownlie 1990: 433). It is concerned with 'the incidence and consequences of illegal acts, and particularly the payment of compensation for loss caused' (Id). In its Order of June 2, 1999 in the *Case Concerning Legality of the Use of Force* (Yugoslavia v. United States of America), the ICJ observed:

... whether or not States accept the jurisdiction of the Court, they remain in any event responsible for acts attributable to them that violate international law, including humanitarian law;... (Paragraph 31)

Thus, for example, the NATO air strikes clearly violated the 1977 Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Norms of International Armed Conflicts (Protocol I). All NATO States other than France, Turkey and the United States have ratified it. Article 91 of Protocol I provides:

A party to the conflict which violates the provisions of the Conventions of this Protocol shall, if the case demands, be liable to compensation. It shall be responsible for all acts committed by persons forming part of its armed forces.

There is little doubt that in this case there is legitimate demand for compensation for all the harm caused to civilians and damage to civilian infrastructure, as well as long-term and serious damage to the environment.

There are several precedents in recent years of countries which have committed aggression being required to compensate the victims of aggression. Allow me to give four examples from the resolutions adopted by the UN Security Council. On 31 March, 1976 the United Nations Security Council adopted Resolution S/387 in which it *inter alia* called upon 'the Government of South Africa to meet the just claims of the People's Republic of Angola for a full compensation of the damage and destruction inflicted on its State and for the restoration of the equipment and materials which its invading forces seized;...'. On 23 November 1979, the UN Security Council adopted Resolution S/455 which called upon South Africa to make 'payment of full and adequate compensation to the Republic of Zambia by the responsible authorities for the damage to life and property resulting from the acts of aggression;...'. On 19 June 1981, the UN Security Council adopted Resolution S/487 which stated that 'Iraq is entitled to appropriate redress for the destruction it has suffered, responsibility for which has been acknowledged by Israel: ...'. Finally, on 29 October, 1990 the Security Council Resolution S/Res/674, 29 which *inter alia* read as follows:

8. Reminds Iraq that *under international law it is liable for any loss, damage or injury arising in regard to Kuwait and third States, and their nationals and corporations, as a result of the invasion and illegal occupation of Kuwait by Iraq;*

9. Invites States to collect relevant information regarding their claims, and those of their nationals and corporations, for restitution or financial compensation by Iraq with a view to such arrangements as may be established in accordance with international law;... (Emphasis added)

In a later resolution S/Res/687/ of April 8 1991 it stated:

16. *Reaffirms* that Iraq, without prejudice to the debts and obligations of Iraq arising prior to 2 August 1990, which will be addressed through the normal mechanisms, *is liable under international law for any direct loss, damage, including environmental damage and the depletion of natural resources, or injury*

to foreign Governments, nationals and corporations, as a result of Iraq's unlawful invasion and occupation of Kuwait;

17. *Decides* that all Iraqi statements made since 2 August 1990 repudiating its foreign debt are null and void, and demands that Iraq adhere scrupulously to all of its obligations concerning servicing and repayment of its foreign debt;

18. *Decides* also to create a fund to pay compensation for claims that fall within paragraph 16 above and to establish a Commission that will administer the fund;

19. *Directs* the Secretary-General to develop and present to the Security Council for decision, no later than thirty days following the adoption of the present resolution, recommendations for the fund to meet the requirement for the payment of claims established in accordance with paragraph 18 above and for a programme to implement the decisions in paragraphs 16, 17 and 18 above, including: administration of the fund, ...

By Res. 692 of 20 May 1991 the Security Council decided to establish the Fund and Commission referred to in paragraph 18 of resolution 687 (1991). These resolutions of the Security Council appear to establish the rule that a State is liable under international law to pay compensation for direct loss, damage, including environmental damage, as a result of unlawful acts of omission and commission. The NATO air strikes were clearly in violation of international law and the Charter of the United Nations. Therefore, the NATO member countries are under an international law obligation to compensate FRY for loss and damages to it.

IV

CONCLUSION

In lieu of the blatant violation of international law and the Charter of the United Nations in launching weeks of air strikes against Yugoslavia, it is time that the humanitarian community pondered over the essence of new humanitarianism and the role of military interventions to protect human rights. I have argued elsewhere that *humanitarianism is the ideology of hegemonic states in the era of globalization marked by the end of the Cold War and a growing North-South divide* (Chimni 2000: 2). It manipulates the language of human rights to legitimize a range of dubious practices, including its selective defense. In the case of Kosovo 'the extent of the human rights violations in Kosovo prior to the withdrawal of the OSCE's observer force was not massive and widespread' (Charney 1999). In the circumstances, the NATO states should

have pursued a peaceful solution to the problem of human rights violations. Among other things, international law has established a range of mechanisms to deal with human rights concerns. And as the ICJ pointed out in the *Nicaragua* case, '...where human rights are protected by international conventions that protection takes the form of such arrangements for monitoring or ensuring respect for human rights as are provided for in the conventions themselves ...' (I.C.J. Reports 1986 para 267). What however motivated the NATO powers was not the human rights of the citizens of Yugoslavia but the need to renew and reposition NATO and to affirm the hegemony of NATO powers.

Roberts has therefore rightly called the NATO action 'a questionable model of humanitarian intervention' (Roberts 1999: 120). It is a questionable model *not* because there were no violations of human rights in Kosovo. There surely were. It is a dubious model because it encourages and endorses action contrary to established rules of international law and the Charter of the United Nations. In the case of NATO air strikes, the principle of peaceful means of settlement of disputes was clearly not exhausted. On the other hand, the NATO action contravened in the most fundamental way the principles of non-use of force, sovereignty and non-intervention. It also did not have appropriate UN authorization. Neither were the air strikes morally justified. Indeed, they ended up doing greater harm than they prevented. 'In sum', in the words of Falk, 'the NATO initiative on behalf of Kosovo offers us a badly flawed precedent for evaluating future claims to undertake humanitarian intervention without proper UN authorization' (Falk, 1999). For, among other things, 'it leaves the door open for hegemonic states to use force for purposes clearly incompatible with international law' (Charney 1999).

To conclude, there is little doubt that the unlawful NATO air strikes have seriously undermined the authority and integrity of the international legal system. For the NATO air strikes showed that while the West expects others to play by the rules of international law it does not itself expect to be constrained by them. As Chinkin points out, 'the Kosovo intervention shows that the West continues to script international law, even while it ignores the constitutional safeguards of the international legal order' (Chinkin 1999). This does not bode well for sustaining the rule of law in the international system.

REFERENCES

- Ali, T (1999) "Springtime for NATO", *New Left Review* March/April 234: 62-72.
- Barutciski, M (1999) "Western diplomacy and the Kosovo refugee crisis", *Forced Migration* 5: 8-10.
- Becker, E (1999) "Aid Group's [UNHCR's] Partnership with NATO Raises Concern Over Tradition of Neutrality", *New York Times News Service*, 9 April 1999.
- Blair, T (1999) "A New Generation Draws the Line", *Newsweek*, April 19 1999
- Brownlie, Ian (1990) *Principles of Public of International Law* Oxford: Clarendon Press Fourth edition.
- Carlson, I and Ramphal, S (1999) "NATO's Vigilante Warfare Gives a Bad Example to the World", *International Herald Tribune*, April 1.
- Carter, J (1999) "As a Peacemaker, America Is Blundering Badly", *International Herald Tribune*, May 28.
- Cassese, A (1999) "Ex iniuria ius oritur: Are We Moving Towards International Legitimation of Forcible Countermeasures in the World Community?", <http://www.ejil.org/journal/Vol.10/No.1/Com.html>
- Charney, J (1999) "Anticipatory Humanitarian Intervention in Kosovo" *American Journal of International Law* October <http://www.asil.org/Kosovo.htm#ed5>
- Chimni, B.S. (2000) "Globalization, Humanitarianism and the Erosion of Refugee Protection", *Working Paper No. 3*, Refugee Studies Centre, Oxford University.
- Chinkin, C (1999) "Kosovo. A "Good" or "Bad" War?" *American Journal of International Law* October <http://www.asil.org/Kosovo.htm#ed5>
- Chomsky, N (1999) "Judge the US by deeds, not words", *New Statesman* 9 April: 11-13.
- (1999a) "Is this really a grand Nato victory", *New Statesman* 14 June: 11-13.
- Clark, R (1991) "Indictment of Lawless U.S. Bombing of Iraq", *Mainstream* (New Delhi) March 2: 13-17.
- (1999) "The Indictment Prepared by Ramsey Clark, Former U.S. Attorney General", *Review of International Affairs* July/August: XVIII-XXVII.
- Debray, R (1999) "An open letter to President Chirac", *Guardian Weekly*, May 30.

Erlanger, S (1999) "NATO Bombing Sparked Butchery, Survivors Say", *International Herald Tribune* June 21.

Falk, R (1999) "Kosovo, World Order, and the Future of International Law", *American Journal of International Law* October <http://www.asil.org/Kosovo.htm#ed5>

Franck, T. M (1999) "Break It, Don't Fake It", *Foreign Affairs*, July/August 116-118.

Glennon, M. J (1999) "The New Interventionism", *Foreign Affairs* May/June 2-7.

Hayden, R (1999) "Humanitarian Hypocrisy", <http://jurist.law.pitt.edu/hayden.html>

Hiatt, F (1999) "International Law, Yes, but NATO Was Needed", *International Herald Tribune* July 13.

Human Rights Watch (1999) *Annual Report*

International Court of Justice, *Nicaragua case. I.C.J. Reports 1986.*

-----, Case Concerning Legality of Use of Force (Yugoslavia v. United States of America and others) Request for the Indication of Provisional Measures, October 1999.

Kaldor, M (1999) "If war knows no bounds, we need new rules of intervention", *The Guardian Weekly*, July 14.

Kissinger, H (1999) "New World Disorder", *Newsweek* May 31 22-25.

Luck, E. C (1999) "A Road to Nowhere", *Foreign Affairs*, July/August 118-119.

Mandelbaum, M (1999) "A Perfect Failure", *Foreign Affairs* September/October 1999 2-9.

Morris, P (1999) "Humanitarian interventions in Macedonia: an NGO perspective", *Forced Migration* 5: 18-19.

Mueller, J and Mueller K (1999) "Sanctions of Mass Destruction", *Foreign Affairs* May/June 43-53.

Newland, K. "The Decade in Review", *The World Refugee Survey. 1999*
<http://www.irsa-uscr.org/uscr/uscrindx.htm>

Ogata, Sadako (1999) Opening Statement by the United Nations High Commissioner for Refugees at the Fiftieth Session of the Executive Committee of the High Commissioner's Programme Geneva, Monday, 4 October 1999, <http://www.unhcr.ch/>

-----, (1999b), "Remarks at the Meeting to Adopt the Stability Pact for South Eastern Europe", Cologne, 10 June 1999, <http://www.unhcr.ch/>

Orford, A (1998) "Locating the International: Military and Monetary Interventions after the Cold War", *Harvard International Law Journal* 38:2 443-485.

Rockler, W. J (1999) "America First?", *Foreign Affairs*, July/August 119-120.

Roberts, A (1999) "NATO's 'Humanitarian War' over Kosovo", *Survival*, 41:3 102-123.

Said, E (1999), "Protecting the Kosovars?", *New Left Review* March/April 234: 73-75.

----- (1999a) "The blind misleading the blind" *New Statesman* 17 May 13-14.

Sandoz, Y (1999) "Beware, the Geneva Conventions Are Under Fire", *The International Herald Tribune* July 14.

SC (Security Council) (1999) Press Release. Doc SC/6657, 24 March 1999: NATO Action Against Serbian Military Targets Prompts Divergent Views as Security Council Holds Urgent Meeting on Situation in Kosovo.

SC (Security Council) (1999a) Press Release. Doc SC/6659, 26 March 1999: Security Council Rejects Demand for Cessation of Use of Force Against Federal Republic of Yugoslavia

Shen J "A Politicized ICTY Should Come to an End" (on file with author).

Sergio, V de Melloon, (1999) Briefing to the Security-Council by Under-Secretary-General: the UN Inter-Agency Needs Assessment Mission to the Federal Republic of Yugoslavia <http://www.reliefweb.int> Source: UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) Date: 02 Jun.

Etnische verrassing

ONDANKS DE HAATCAMPAGNES VAN DE STAATSMEDIA LEVEN IN SERVIË 26 BEVOLKINGSGROEPEN KRISKRAS DOOR ELKAAR

'Natuurlijk!' roept de islamitische kapper Idriz. 'Ik heb veel Servische vrienden.' De Serviërs hebben het imago van etnische zuiveraars bij uitstek. Maar na vier oorlogen en twee NAVO-bommenregens is maar één Balkanstaat multi-etnisch: Servië. 'Het is makkelijker moslim te zijn in Servië dan een Serviër in Sarajevo.'

In de kapperszaak van de moslim Idriz Kahrimanovic in de Zuid-Servische stad Novi Pazar komen moslims, Serviërs, Montenegrijnen en zigeuners. Onder het toezicht van Elizabeth Taylor in haar gloriejaren laat iedereen zich knippen en scheren door de 45-jarige Bosnjak. Bijna verontwaardigd reageert hij op de vraag of hij ook niet-islamitische klanten heeft: 'Maar natuurlijk! Ik heb veel Servische vrienden.'

Na vier oorlogen op de Balkan en twee NAVO-bommencampagnes uit naam van multi-etnische idealen is nog slechts één stuk ex-Joegoslavië werkelijk multi-etnisch. Niet Slovenië, dat nooit grote minderheden had, noch Kroatië, dat zichzelf heeft 'gereinigd' van honderdduizenden mensen. Niet Bosnië-Herzegovina, dat met geweld in drie etnische territoria is opgedeeld, en ook Kosovo niet, waar Albanese nationalist inmiddels 90 procent van alle minderheden hebben verdreven. Het is Servië.

De permanente Balkancrisis van de afgelopen tien jaar heeft de Serviërs het onsympathieke imago bezorgd van etnische zuiveraars bij uitstek. Toch herbergt hun elf miljoen mensen tellende thuisland 26 volkeren, nationaliteiten en minderheden. De twee miljoen

Albanezen in Kosovo meegerekend is eenderde van de bevolking niet-Servisch. Een kwart is moslim. Volgens nog niet gepubliceerde cijfers van het Joegoslavische Centraal Bureau voor de Statistiek heeft Servië momenteel 250 duizend Slavische moslims (die zich inmiddels Bosnjaken noemen), 350 duizend Hongaren en 150 duizend Roemenen. Andere grote groepen zijn zigeuners, Roemeens sprekende vlasi, Kroaten, Slowaken, Macedoniërs, Montenegrijnen en goranci: Slavisch sprekende moslims in Kosovo met orthodoxe gebruiken.

Brede lagen in de Servische samenleving zijn onaangestast door de haatcampagnes die Milosevic

ABE DE VRIES in Novi Pazar

staatsmedia tijdens de oorlogen tegen andere bevolkingsgroepen hebben gevoerd. De extreme nationalist zijn een kleine minderheid gebleven, en dat ondanks de aanwezigheid van negenhonderdduizend geradicaliseerde Servische vluchtelingen van elders.

JEUGDCULTUUR

Servische paramilitairen hebben op de Balkan veel kwaad aangericht – iets wat ze gemeen hebben met hun Bosnische, Kroatische en Albanese evenknieën. Maar thuis bleven ze overwegend koest. In de jaren dat in Kroatië elk spoor van de Servische cultuur systematisch werd vernietigd en honderdduizenden Serviërs etnisch 'gezuiverd' werden, konden de Kroaten in Servië gewoon blijven waar ze waren. Ze wonen voornamelijk langs de Sava en de Donau en in de Vojvodina, in steden als Belgrado, Novi Sad, Pancevo en Zemun. Zonder dat hun een haar wordt gekrenkt.

In de Servische multi-etnische steden –

dat zijn alle steden – hebben de niet-Servische bevolkingsgroepen zich niet opgesloten in 'eigen' wijken. Met uitzondering van Kosovo leeft iedereen kriskras door en naast elkaar. Van de gewraakte Servische vreemdelingen haat blijft ook al niet veel over bij bestudering van de taal. Talloze woorden in het Servisch zijn van Turkse oorsprong. De nationalist is het niet gelukt ze uit het taalgebruik te stoten, iets wat in Kroatië met het 'volksvreemde' vocabulair wel is gebeurd.

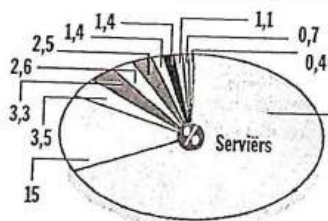
De beste popmuziek in Belgrado is meestal niet Servisch

Ook de Servische jeugdcultuur is veelzijdiger dan de clichés doen vermoeden. In Servië zijn maar liefst zeven van de tien succesvolste popzangers en -zangeressen van niet-Servische afkomst. 'De wereld denkt dat de Serviërs een zootje agressievelingen zijn met alleen oog voor hun eigen cultuur. Bullshit!' roept Milos. In zijn stalletje in de drukste winkelstraat van Belgrado verkoopt hij illegaal gekopieerde cd's en cassetbandjes.

Het populairst zijn de Kroatische zangeres Angela en haar band *Magazin*, en de eveneens Kroatische Doris. 'In Kroatië is het levensgevaarlijk Servische muziek op straat te draaien,' meent hij. 'Hier verkoopt *Magazin* duizenden cd's en is de groep in elke discotheek te horen.' Angela's nieuwste hit, *Is er hoop voor ons?*, wordt door de radiostations grijsgedraaid. Doris vertegenwoordigde Kroatië op het Eurovisie Songfestival in 1998. 'Ze was bij ons eerder populair dan in haar eigen land. Veel Serviërs zagen haar als onze kandidate,' zegt Milos. In de volksmuziek zijn moslimmuzikanten geliefd. Van de Bosnische zanger Harid Djinovic verkoopt hij elke dag tien tot twintig cassettes. 'Driekwart van de muziek hier komt van niet-Serviërs. Door de oorlogen, sancties en armoede zij :

MULTI-ETNISCH SERVIË

Totaal aantal inwoners republiek Servië: 9.778.000*

* Cijfers komen van de officiële volkstelling uit 1991. Sindsdien zijn zeker 700.000 Servische vluchtelingen Servië binnengekomen. De cijfers zijn omstreden wat betreft Albanese en Roemenen. Totaal aantal Roemenen, incl. vlasi, ligt inmiddels mogelijk rond de 1 miljoen.
** Speciale categorie bij volkstelling voor wie zich aan elke nationaliteit wilde onttrekken.

heb de neege- in dit enloos

ze de : crisis eperin- de Voj- leen de oen dat, Serviërs et moe- had de aren ze- le vorm

l. Milo- gemoet- en groot ligsia : maakte an de be- haast wil de : wil de : naarnaast k aan op : als een : Jongaars

tie in de de grens ro was in iustratieve :erderheid im. Hier is he crisis, t de multi- bedreigt. ië noemen dzak zich iërs roept at zij zich sluiten bij sche mos- n 1990 de ke partij op prichte, de sche Actie de Sandzak ar staat be- door de radiostations grijsge- hele partij. delijke Bal- leuwe zicht- oepjes jonge ddoekjes la- : stroming in 'an hun leef- er zo westers n islam.

Muric. Hij is en ex-burge- antoor hangt aast een prik- denten uit de

In het zuidelijke Novi Pazar strijden het oude en het nieuwe zichtbaar om de voorrang

len sterven van de kou. Ik heb de Tweede Wereldoorlog meege- maakt. Zelfs toen was het in dit land niet zo erg, leeg en levenloos als nu.'

Voornamelijk vanwege de voortdurende economische crisis eist een aantal politieke groepen in de relatief welvarende Vojvodina autonomie. Niet alleen de partijen van minderheden doen dat, ook een groep Vojvodina-Serviërs wil een lossere band met het moederland. Net als Kosovo had de provincie van Tito begin jaren zeventig een zeer verregaande vorm van zelfbestuur gekregen. Milošević deed niet meer dan tegemoetkomen aan de wens van een groot deel van de Servische intelligentsia toen hij in 1989 een einde maakte aan de regeling. Een deel van de bevolking in de Vojvodina wil de 'oude' rechten terug. Daarnaast dringen de Hongaren ook aan op meer culturele rechten, zoals een groter aantal uren in het Hongaars op de staatsomroep RTS.

NATIONALISME

Explosiever is de situatie in de Sandzak. Deze streek op de grens van Servië en Montenegro was in de Turkse tijd een administratieve eenheid. Een krappe meerderheid van de bevolking is moslim. Hier is het niet de economische crisis, maar het nationalisme dat de multi-etnische samenleving bedreigt. Sinds de oorlog in Bosnië noemen de moslims in de Sandzak zich Bosnjaken. Bij de Serviërs roept dat de verdenking op dat zij zich willen afscheiden en aansluiten bij Bosnië. Toen de Bosnische moslimleider Izetbegović in 1990 de eerste Bosnische politieke partij op nationale grondslag oprichtte, de Partij voor Democratische Actie

onze eigen popartiesten onzeker geworden. Ze missen de motivatie om nog goed werk af te leveren.'

LAPPENDEKEN

De noordelijke provincie, de Vojvodina met grote Hongaarse, Kroatische en Roemeense minderheden, is een etnische lappendeken. Tot 1918 behoorde het vruchtbare landbouwgebied toe aan Oostenrijk-Hongarije. Het centrum van Pancevo, twintig kilometer boven Belgrado, ademt met z'n zachtgele en roze gebouwen in Midden-Europese stijl nog helemaal de sfeer van het oude keizerrijk. Op een bankje in de schaduw verkopen een oude Hongaarse vrouw en een bont geklede zigeu-

nerin zonnebloempitten voor een paar cent per zakje. 'Ik heb vijf dochters. Allemaal hebben ze een Serviër getrouwd,' zegt de 76-jarige Hongaarse Czernik Katica, waarmee ze een idee van de verregaande integratie van veel Hongaren in de Servische samenleving wil geven.

Maar zoals overal in het land zet de schrijnende armoede – en voeg daarbij de destructie van vitale voorzieningen door de NAVO-bombardementen – de multi-etnische cultuur onder druk. Al twee jaar heeft de pittenverkoopster geen hulp gekregen van de sociale dienst. Ze is bang dat er de komende winter niet genoeg elektriciteit is om de huizen te verwarmen: 'Veel arme mensen zoals ik zul-

(SDA), werden veel moslims uit de Sandzak lid. De SDA-afdeling in Novi Pazar staat bekend als de meest radicale van de hele partij.

Novi Pazar is een van die zuidelijke Balkan-steden waar het oude en het nieuwe zichtbaar strijden om de voorrang. Groepjes jonge meisjes met lange jurken en hoofddoekjes laten zien hoezeer de conservatieve stroming in de islam er oprukt. De meesten van hun leeftijdgenoten doen echter hun best er zo westers mogelijk uit te zien, islam of geen islam.

De SDA-leider is dr. Ferzija Muric. Hij is lid van het Servische parlement en ex-burgemeester van Novi Pazar. In zijn kantoor hangt een grote foto van Izetbegović naast een prikbord met portretten van alle presidenten uit de

TOP: S. SHUBIKOV

Amerikaanse geschiedenis. Muric, een geïmigreerde zakenman, is een van de meest extreme moslim-politici in de Sandzak. Twee jaar geleden maakte de Servische politie een eind aan zijn burgemeesterschap op grond van een decreet dat de regering het recht geeft op lokaal niveau in te grijpen in geval van 'wanbestuur'. De SDA had het plan opgevat om een zwaar milieuvervuilende leerdrogerij te bouwen pal naast een twaalfde-eeuws Servisch klooster. De moslims waren furieus over het in hun ogen anti-democratische optreden. 'Hier kan alles,' zegt Muric over de politieke actie. 'Wat wil je, wij wonen in een land waar de president een gezochte oorlogsmisdadiger is.'

Enkele tienduizenden moslims uit de Sandzak hebben vanaf 1990 Servië verlaten. De meesten vertrokken naar Bosnië om in de milities van Izetbegovic mee te vechten voor een islamitische staat op de Balkan. Anderen gingen naar Kosovo of Turkije. Angst voor de Servische politie was een van de motieven achter de emigratie, maar een belangrijker drijfveer was waarschijnlijk de onwil om gemobiliseerd te worden in een leger dat mogelijk tegen geloofsgenoten zou vechten.

De SDA en andere moslimorganisaties in de Sandzak gaan zelfs zo ver dat ze stellen dat het 'biologische voortbestaan' van de moslims in gevaar is, zo staat te lezen in een document getiteld *Memorandum over autonomie* van juli 1999. Hun officiële politieke doel is de omvorming van de Sandzak tot een republiek met een eigen grondwet, een eigen buitenlandse politiek en 'speciale relaties' met Bosnië-Herzegovina. Pessimisten vrezen dat het in de regio tot een gewelddadige uitbarsting zal komen.

VLASI

Historisch socioloog Aleksa Djilas, een onafhankelijke Servische analist en de zoon van de in 1994 overleden dissident Milovan Djilas, gelooft evenwel niet dat de Sandzak het toneel wordt van het volgende bloedbad in ex-Joegoslavië. 'Er is een zekere spanning, er zijn moeilijkheden met het lokale bestuur, maar voor een oorlog is dat niet genoeg.' Net als zijn vader, zegt hij, heeft hij veel begrip voor de moslimcultuur. Al vindt hij de claim van georganiseerde repressie overdreven. 'Het is altijd nog makkelijker een moslim te zijn in Servië dan een Serviër in Sarajevo.'

Eén grote minderheid in Servië is onbekend gebleven: de honderdduizenden Roemeens sprekende vlasi langs de oostelijke grens met Roemenië. Verreweg de meesten van hen zijn 'geserviseerd' en beschouwen zichzelf als Serviër, maar er is een kleine beweging die strijdt voor onderwijs en televi-

sie in de eigen taal. 'Ik weet niet hoeveel brieven we aan de regering hebben geschreven. Nooit hebben we een antwoord gekregen,' zegt activist Draghi Dimitrijevic. In de oppositiepartijen is er volgens hem ook niemand die zich voor de culturele situatie van de vlasi interesseert. Anders dan de moslims in de Sandzak hebben de vlasi nooit veel lust aan de dag gelegd te verhuizen. Toen in Roemenië Ceausescu nog aan de touwtjes trok, zijn juist duizenden Roemenen naar Servië getrokken.

De Oost-Servische industriestad Bor ligt midden in het vlasi-gebied. Iedereen woont er door elkaar. Flatgebouwen van twaalf appar-

sche bendes hebben in Kosovo vreselijk huisgehouden. Aan de andere kant denken veel Serviërs, en niet helemaal ten onrechte, dat het creëren van een vluchtelingen-crisis, hoe perfide ook, de enige militaire strategie was die Milosevic kon volgen om te proberen een breuk in het almachtige NAVO-front te forceren. Met racisme had dat niet zoveel te maken. Ze wijzen erop dat de grote vluchtelingenstroom pas op gang kwam ná het begin van de bombardementen, wat in hun ogen duidt op medeplichtigheid van de alliantie aan de tragedie in Kosovo.

De historicus Dusan Batakovic, Kosovo-

Armoede in Pancevo. Volgens de pittenvkoopster is het erger dan in de Tweede Wereldoorlog

tementen bewoond door vijf of zes verschillende nationaliteiten zijn geen uitzondering. Gemengde huwelijken zijn er normaal. Vanwege de kopermijn is Bor vanouds een magnet voor arbeiders uit heel ex-Joegoslavië. Hil Kristaj is bakker, volgens velen de beste in de stad. Hij is Albanees, geboren in Prizren in Kosovo en dertig jaar geleden weggetrokken. Tijdens de bombardementen had hij naar eigen zeggen 'geen enkel probleem' met Serviërs, vlasi of wie dan ook. Zijn zwager kwam wel in moeilijkheden. Bij diens zaak, ook een bakkerij, zijn in de eerste nacht van de aanvallen de ramen ingeslagen. Kristaj echter heeft niets te vrezen: 'Ik word gerespecteerd.'

De oorlog in Kosovo en de beelden van de vluchtelingenkampen met tienduizenden verjaagde Albanezen hebben het stereotype van Serviërs als etnische zuiveraars nieuw leven ingeblazen. Ongeregelde Servi-

specialist en politiek adviseur van de Servisch-orthodoxe kerk, zegt zich erg te hebben geërgerd aan de achteloze manier waarop in veel westerse media de Serviërs als volk zwart werden gemaakt. Hij vraagt zich af of er niet juist aan de kant van de 'beschavers' sprake is van racistische vooroordelen en neokoloniale superioriteitswanen.

BIDPRENTJES

Een van de NAVO-bommen op Servië ontplofte een paar honderd meter van de kinderkermis in het Cuburska Park in Belgrado. De Kroatische Dasa Zupanevac en haar Servische vriendin Nada Petrovic bestieren het kermisje. In een hokje verkopen ze kaartjes voor de twee draaimolens. 'Alle moeders komen bij ons, van welke nationaliteit dan ook,' zegt Dasa. Boven de kassa hangen kleine bidprentjes, een van Moeder Maria en een van de orthodoxe heilige Petka. De twee vrouwen gaan altijd samen naar de kerk. De ene keer naar de katholieke, de andere keer naar de orthodoxe. Er is maar één God, zeggen ze. ■

**De Serviër
als etnische
zuiveraar
is een
stereotype**

Despotovic, Ruza

Van: Despotovic Ruza [despot@wishmail.net]
Verzonden: maandag 10 januari 2000 1:01
Aan: Ruza Despotovic; Herman TI
Onderwerp: news.suc.org - Kosovo Forum (<http://news.suc.org/forums/read.php3?num=1&id=4139>)

[<http://news.suc.org/>](http://news.suc.org/)

http://news.suc.org/images/news_menu.gif

Kosovo Forum

Sign out <http://news.suc.org/forums/logout.html>

New Topic <http://news.suc.org/forums/post.php3?num=1> | Go to Top
<http://news.suc.org/forums/list.php3?num=1> | Go to Topic
<http://news.suc.org/forums/list.php3?num=1&thread=4131&action=-1> | Search
<http://news.suc.org/forums/search.php3?num=1>

Previous Message <http://news.suc.org/forums/read.php3?num=1&id=4137&loc=1&thread=4130&> | Next Message <http://news.suc.org/forums/read.php3?num=1&id=4142&loc=3&thread=4130&>

Author: smiley <mailto:kblj@earthlink.net?subject=RE:HONEST MISTAKE>
(ip121.los-angeles17.ca.pub-ip.psi.net)
Date: 01-06-2000 20:58

DOES THIS SEEM SUSPICIOUS TO YOU THAT IT IS EXPLAINED NOW THAT THERE ARE QUESTIONS ASKED ABOUT WAR CRIMES. HOW ABOUT THE BRIDGE WHERE THE PEOPLE WERE GOING TO MARKET. WHAT IS THAT EXCUSE? ON THE NEWS I HEARD THE WHITEHOUSE AND PENTAGON SAID "THIS CERTAINLY IS NOT A WAR CRIME." IT IS NOW TIME FOR THEM TO COME OUT WITH SOME RIDICULOUS ACCUSATION AGAINST MILOSEVIC, THIS IS HOW IT WORKS.

Friday, January 7 2:39 AM SGT

Tape of NATO strike on train shown at three times normal speed

WASHINGTON, Jan 6 (AFP) -

A videotape of a US missile hitting a commuter train on a railroad bridge in Serbia last April was inadvertently shown to the public at three times normal speed, a Pentagon spokesman confirmed Thursday. "There was never any intent to deceive or mislead," said Air Force Lieutenant Colonel Vic Warzinski.

The April 12 attack, which destroyed the train and killed at least 14 civilians, was one of the most dramatic cases of "collateral damage" of the 11-week NATO air war.

Captured by a camera in the nose of the missiles that struck the train on the bridge, the videotapes were shown the next day by General Wesley Clark, NATO's supreme commander, at a NATO press conference in which he explained that the pilot had no time to pull the missile off its target. Clark said the pilot's attention was focused on an aim point on the

edge "when all of a sudden, at the very last instance, with less than a second to go, he caught a flash of movement that came into a screen and it was the train coming in."

"Unfortunately, he couldn't dump the bomb at that point. It was locked, it was going into the target and it was an unfortunate incident which he and the crew and all of us very much regret," Clark said at the time. Warzinski, however, confirmed a report in the German daily Frankfurter Rundschau that the videotapes which accompanied Clark's presentation were shown at three times their actual speed, which made the train entering the frame appear to be traveling faster than it really was. He said that, as is routine, the digitized gun camera footage was compressed and accelerated to run at twice actual speed for quick viewing by intelligence analysts at the combined air operations center in Vicenza, Italy.

In this case, officials said, the computer file was transferred to NATO headquarters in Mons, Belgium without being reset to normal speed. Timing control data that normally would appear on the file also was lost as it was transferred from one computer platform to another, they said. In addition, the footage was transmitted over the Internet using software that compressed it a second time by eliminating similar frames, which gives the footage a jerky quality, they said. They said the fact that the footage was accelerated went unnoticed in Mons where officials were rushing to prepare for Clark's press conference.

"If you look at the race to get all that put together, there aren't a whole lot of people studying this stuff," said Lieutenant Colonel Michael Phillips, a US military spokesman at Mons.

The pilot's view of the bridge was confined to a five-by-five inch monochromic cockpit monitor which blinded him to the train's approach until the last instant, Phillips said.

NATO first became aware that the tape was accelerated in October when a German publication raised questions about it, but has not remove it from its Internet sites because it considered it "part of the historical archive of the air campaign," Warzinski said.

Reply To This Message

[Previous Topic](#) | [Next Topic](#)

[Previous Topic](#) <<http://news.suc.org/forums/read.php3?num=1&thread=4130&action=1&>> | [Next Topic](#) <<http://news.suc.org/forums/read.php3?num=1&thread=4130&action=2&>>

War crimes ? <<http://news.suc.org/forums/read.php3?num=1&id=4130&loc=0&thread=4130>>
petar 01-06-2000 19:02

<http://news.suc.org/forums/images/t.gif> RE: War crimes ?

<http://news.suc.org/forums/read.php3?num=1&id=4137&loc=1&thread=4130> nadzornik 01-06-2000 20:44

<http://news.suc.org/forums/images/t.gif> RE:HONEST MISTAKE smiley 01-06-2000 20:58

<http://news.suc.org/forums/images/l.gif> RE:HONEST MISTAKE

<http://news.suc.org/forums/read.php3?num=1&id=4142&loc=3&thread=4130> Nadine 01-06-2000 21:09

[New Topic](http://news.suc.org/forums/post.php3?num=1) <<http://news.suc.org/forums/post.php3?num=1>> | [Go to Top](#)

<http://news.suc.org/forums/list.php3?num=1> | [Go to Topic](#)

<http://news.suc.org/forums/list.php3?num=1&thread=4131&action=-1> | [Search](#)

<http://news.suc.org/forums/search.php3?num=1>

Generaals naar Belgrado

NAVO alert na bloedbad Kosovo

Door onze correspondent

BRUSSEL, 18 JAN. De NAVO stuurt haar twee hoogste generaals naar Belgrado na de massamoord van afgelopen vrijdag op ten minste 45 Albanen in het Kosovaarse dorp Racak.

Op basis van hun bevindingen kan het bondgenootschap later deze week besluiten tot militair optreden tegen Servië. De NAVO heeft vliegtuigen en schepen paraat voor een aanval op Servië. Eind oktober werd beslist deze vooralsnog niet in te zetten, maar de dreiging bleef gehandhaafd. „Als de generaals zonder resultaat uit Belgrado terugkomen, dan actualiseren we de dreiging”, zegt een hoge diplomaat op het NAVO-hoofdkwartier. Voor een luchtaanval op Servische doelen is de instemming nodig van alle zestien NAVO-landen.

De NAVO-ambassadeurs, die gisteravond op verzoek van de Verenigde Staten in spoedzitting bijeen waren, hebben de massamoord in Racak veroordeeld als een „flagrante schending van het internationaal mensenrecht”. Ze roepen de Joegoslavische autoriteiten op de namen bekend te maken van verantwoordelijken. De Joegoslavische president Milošević wordt gewezen op zijn verantwoordelijkheid voor het optreden van zijn veiligheidstroepen.

De NAVO roept Belgrado op onvoorwaardelijk toegang te verlenen aan waarnemers van het Joegoslavië-tribunaal. Vandaag reist hoofdaanklager Louise Arbour met tien medewerkers naar de regio. Vorig jaar werd Arbour de toegang tot Kosovo geweigerd.

Volgens waarnemers van de OVSE breiden Servische ordetroe-

pen hun aanvallen op het dorp Racak en omgeving vanochtend uit. Gisteren beschoten Servische troepen Racak onder het oog van waarnemers en journalisten, nadat een Servische rechter met politie-escorte de Albanese lijken wilde onderzoeken die in een moskee waren neergelegd. De Joegoslavische autoriteiten beweren dat de Albanese doden UÇK-strijders zijn, die in gevechten zijn gesneuveld.

De NAVO maant Joegoslavië zijn troepensterkte in Kosovo terug te brengen tot het niveau dat werd afgesproken in oktober: ongeveer 15.000 man. Op dit moment zijn er „tien brigades te veel”, aldus een diplomaat. „Hoeveel man dat is, kan ik niet precies zeggen.” Generaal Klaus Naumann, voorzitter van het militair comité, en generaal Wesley Clark, opperbevelhebber van de NAVO-strijdkrachten in Europa, zullen morgen vertrekken naar Belgrado.

Als de NAVO overgaat tot een luchtaanval moeten eerst de 650 OVSE-waarnemers Kosovo verlaten. Zij moeten dit in principe op eigen kracht doen, maar bij problemen kan een ongeveer 1.600 man tellende NAVO-interventiemacht worden ingezet, die in Macedonië is gelegerd.

Een hoge diplomaat bij de NAVO is somber over de situatie in Kosovo. „Het kan nu snel misgaan”, zegt hij.

Westerse waarnemers of niet, Servische ordetroepen doen in Kosovo gewoon wat ze willen. Dat weet nu ook het Albanese Racak, waar de politie 45 inwoners afslachtte. De rest van het dorp werd gisteren weggejaagd.

Door onze redacteur
PETRA DE KONING

RACAK, 18 JAN. In de moskee van Racak liggen 41 Albanese lijken in rijen op een laag plastic. Vrouwen en kinderen lopen naar binnen, raken een lichaam aan, huilen. In een hoek van de moskee zit een man naast een lijk dat is bedekt met een doek. De man wenkt twee buiten-

Na de slachting in Racak telt de OVSE de lijken

landse fotografen en trekt de doek weg. Foto's maken, gebaart hij, van dit kapotgeschoten gezicht.

In Racak, een dorp op zo'n dertig kilometer ten zuiden van Kosovo's hoofdstad Priština, werden vrijdag 45 Albanen gedood door Servische politietroepen. De Serviërs beschoten Racak vanaf heuvels in de buurt, trokken het dorp in en namen twintig mannen mee. Hun lijken werden teruggevonden in een greppel buiten het dorp, andere lichamen lagen tussen de hui-

zen verspreid. Een dag later komen waarnemers van de OVSE naar Racak. Zij zien toe op het bestand tussen Servische eenheden en het Kosovo bevrijdingsleger UÇK. Inwoners van het dorp schreeuwen: „Waarom komen jullie nu? Waar waren jullie gisteren?”

Het ministerie van Binnenlandse Zaken in Belgrado heeft zijn versie van de waarheid dan al gereed. De Albanen zijn omgekomen bij een arrestatiepoging, zo heet het in

een persbericht. „Bij het naderen van het dorp Racak viel de terroristische groep de politie aan vanuit loopgraven, bunkers en fortificaties, gebruikmakend van automatische wapens en granaatwerpers. [...] Tijdens de gevechten werden enkele dozijn terroristen gedood.”

OVSE-waarnemers, die vrijdag werden tegengehouden door de Serviërs, tellen zaterdag de lijken. Ze zien zwaar verminkte gezichten en lichamen zonder hoofd, vinden

bewijzen van martelingen en executies. En ze stellen vast dat de doden voor het merendeel burgers zijn: drie vrouwen, een jongen van twaalf jaar en mannen tussen de achttien en vijftenzestig. Volgens het UÇK bevinden zich onder de doden in Racak acht strijders.

„Ongelooflijk wreed”, noemt het hoofd van de OVSE-missie in Kosovo, William Walker, in Priština het bloedbad. Hij twijfelt niet aan de schuld van de Serviërs.

„Een flagrante schending van het bestand”, oordeelt de Amerikaanse president, Clinton. „Vervuld van afschuw en walging” is de Franse premier Jospin. NAVO-secretaris-generaal Solana waarschuwt Belgrado nog maar eens: de NAVO tolereert geen nieuwe gevechten en geen onderdrukking. [• Vervolg Kosovo: pagina 5]

Een Albanen rouwt bij de lijken van dorpsgenoten in een greppel, vrijdag bij het dorp Racak. (Foto Reuters)

Sancties

In de strijd voor de mensenrechten, schieten economische sancties tegen 'schurkenstaten' hun doel voorbij en zijn in sommige gevallen in strijd met het volkenrecht. Dat is de conclusie van de Belgische rechtsgeleerde professor Marc Bossuyt in een rapport aan de VN-subcommissie voor de mensenrechten (Trouw, 23 augustus). Volgens het rapport is de strategie van economische, politieke en financiële sanc-

ties, om bepaalde regimes tot koersverandering te dwingen, 'praktisch en juridisch failliet'. Dat de Amerikaanse VN-ambassadeur George Moose het rapport van Bossuyt 'onjuist, tendentius en opruiend' noemde, is - hoewel onjuist - alleszins begrijpelijk. Zou hij namelijk de conclusie van het rapport hebben onderschreven, dan zou hij daarmee ruiterlijk hebben erkend dat de sanctie-strategie (die zonder Amerikaanse slagkracht veelal niet hard te maken is) niet getuigt van realiteitszin, maar van politiek illusionisme. Op grond hiervan behoren sancties dan ook tot de categorie 'politieke goocheltrucs', waarmee ons een rad voor de ogen wordt gedraaid. Het politieke doel, respect voor de mensenrechten wereldwijd en daarmee de alom beoogde wereldvrede, zal met sancties nu eenmaal nimmer naderbij gebracht kunnen worden.

Zolang de VS weigeren deze realiteit onder ogen te zien, zal dan ook de 'spiraal van vertwijfeling, zinloosheid

en geweld' (om met paus Johannes Paulus II te spreken) niet doorbroken kunnen worden. Het paarse Nederlandse kabinet zou daarin echter verandering kunnen brengen door de confrontatie met het machtige Amerika te zoeken. Het bezoek dat premier Kok binnenkort aan president Clinton brengt, leent zich daar bij uitstek voor.

Zwolle

Wouter ter Heide

'Bloedbad was wraakactie'

Uitgelekt OVSE-rapport over Racak laat ruimte voor twijfel

Kosovo

redactie buitenland

WENEN - De Organisatie voor veiligheid en samenwerking in Europa (OVSE) stelt in een uitgelekt rapport dat de Serviërs zich wel degelijk schuldig hebben gemaakt aan een massamoord in Racak. Maar de twijfels die zijn geuit over de lezing van OVSE-voorman William Walker worden er niet door weggenomen.

Het OVSE-rapport is van 17 januari - twee dagen na de Joegoslavische aanval op Racak. Er staat in dat er „bewijzen zijn voor het zonder aanklacht arresteren van mensen, buitengerechtigde executies en het verminken van ongewapende burgers door veiligheidstroepen van de Republiek Joegoslavië”.

De zeven pagina's tellende notitie zegt het niet letterlijk, maar leidt tot de conclusie dat de moordpartij in Racak een wraak-

actie was voor het ombrengen van vier Serviërs. Dat heeft een (onbekende) OVSE-diplomaat in Wenen verklaard na de publicatie van het uitgelekte rapport in *The New York Times*.

De nota bevat een chronologie van de gebeurtenissen die vooraf gingen aan het bloedbad bij Racak. Op 8 januari kwamen drie Servische politie mannen om in een hinderlaag van het Bevrijdingsleger van Kosovo (UCK). Vier dagen later sterft een gewonde Serviër.

Op 12 januari trekken de Joegoslavische tanks en pantserwagens in het gebied samen. Duizend inwoners van Racak en omgeving vluchten. Op 14 januari beginnen de beschietingen. Een dag later, vrijdag 15 januari, krijgen OVSE-waarnemers geen toegang tot Racak. Van een afstand zien ze huizen in brand staan. Als ze 's middags in het dorp komen, vinden ze een dode en vijf gewonden, allen Albanezen en burgers.

Het rapport vermeldt dan: „Inwoners zeiden dat een twintigtal

mannen is weggeleid.” De volgende morgen ontdekken de OVSE-waarnemers 23 lijken achter het dorp, en verderop nog meer, in totaal 45. „Een groot aantal is van heel dichtbij gedood.”

Behalve de waarschijnlijkheid van een wraakactie, brengt het rapport niet meer duidelijkheid in wat er precies is gebeurd in Racak. Het rapport spreekt weliswaar van 'bewijzen voor arrestaties en executies', maar wat die inhouden, blijft onvermeld. En het verhaal over het afvoeren van mannen is van horen zeggen.

Daarmee blijft er voedsel bestaan voor de twijfels - heeft het UCK de lijken niet bij elkaar geslept? - bij de OVSE-lezing, zoals die zijn geuit in de Franse media.

Niettemin heeft ook de Contactgroep voor voormalig Joegoslavië gisteren het bloedbad bestempeld tot 'massamoord'. Belgrado kreeg de oproep de verantwoordelijken te straffen en het Joegoslavië-Tribunaal een onderzoek te laten instellen.

MEER NIEUWS OP PAGINA 5

Milosevic tart Navo

Veiligheidsraad veroordeelt bloedbad in Racak

Kosovo

redactie buitenland

Van onze verslaggevers
AMSTERDAM - De crisis over Kosovo is gisteren geen centimeter dichter bij een oplossing gekomen. President Milosevic laten zien zich bitter weinig aan te trekken van de internationale gemeenschap. De VN-Veiligheidsraad heeft gisterochtend het bloedbad in Racak scherp veroordeeld en Joegoslavië gevraagd het hoofd van de OVSE-missie niet uit te wijzen.

Ondanks waarschuwingen uit Washington, van minister van buitenlandse zaken Madeleine Albright, dat hij een grote fout maakt als hij zich niet aan de afspraken van vorig jaar oktober houdt, speelt Milosevic weer keihard zijn oude spel. Het hoofd van de OVSE-waarnemingsmissie, de Amerikaan Walker, kreeg van hem 48 uur Kosovo te verlaten. Ondertussen bestookten Servische eenheden het dorpje Racak waar dit weekinde de lijken van 45 etnische Albanezen zijn gevonden, vermoord door de Serviërs, volgens Walker.

Milosevic schoffeerde de Navo door de twee generaals die hem in Belgrado zouden komen vertellen dat hij moet inbinden, in het ongewisse te laten of hij hen wenste te ontvangen. Naumann en Navo-opperbevelhebber Wesley Clarke konden in een vliegtuig in Brussel wachten tot zij een ons wogen. Naar verluidt vertrekken zij vandaag naar Belgrado. Hoofdaanklaagster Arbour van het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag kreeg geen toestemming Kosovo binnen te gaan. Belgrado negeerde daarmee een oproep

van de Europese Unie, die er op had aangedrongen Arbour behulpzaam te zijn. Of zij iets van de toedracht van de moordpartij in Racak had kunnen achterhalen, valt te betwijfelen. De Servische politie heeft daar gisteren de lijken van de vermoorde Albanezen weggehaald en 'voor onderzoek' naar Pristina overgebracht. Opmerkelijk is dat ook Rusland, doorgaans een trouw bondgenoot van Milosevic, Joegoslavië heeft opgeroepen een internationaal onderzoek naar het incident in Kosovo toe te staan. De Russische minister van buitenlandse zaken, Ivanov, veroordeelde het bloedbad in Racak. De Russen hebben Belgrado gevraagd het be-

Ook Rusland verbolgen over moorden

sluit Walker tot ongewenst persoon te verklaren, in te trekken. Minister Van Aartsen van buitenlandse zaken ging er gisteravond van uit dat het kleine groepje Nederlandse OVSE-waarnemers in Kosovo zal blijven. „De OVSE-missie moet heel hard nodig. Omdat zij er waren heeft de wereld kunnen zien wat er gebeurde”, zei hij.

Het wegsturen van de waarnemers was omstreken in de Tweede Kamer. De paarse coalitiepartij VVD ging pas na veel aarzeling akkoord. CDA en SP bleven tegen. Er zijn tot nu toe slechts vijf Nederlandse waarnemers in het gebied. Acht zijn in training en staan op punt van vertrekken. Eind januari verwacht van de landse zaken zo'n twintig van de afgesproken dertig verificateurs te hebben geleverd voor de OVSE-missie.

PAGINA 5: TRIBUNAAL BEVOEGD

4 / DONDERDAG 21 JANUARI 1999

Zelfs oude mannen zijn weg

Van onze correspondent
Michel Maas

RACAK

Bij de ingang van Racak lag de oude man met de ingeslagen schedel. Van daaraf gaat de hoofdstraat door het dorp steil omhoog. Ongeveer waar het asfalt overgaat in een spiegelgladde rotsige ijspegel moet de oude man met de doorgesneden keel hebben gelegen. Links en rechts verspreid op de weg en op de erven lagen andere lijken. Maar de grootste groep, 23 lichamen, lag buiten het dorp in een kleine vallei. Die plaats is onbereikbaar geworden: een bord aan het pad ernaartoe waarschuwt woensdag voor mijnen.

Op een enkel erf hangt stijf bevroren wasgoed aan de lijn. De poorten naar de binnenplaatsen staan wijd open, en ook de deuren van de huizen hangen erbij of ze sinds vrijdag, de dag van het bloedbad, niet meer gesloten zijn. Racak is volledig verlaten. Zelfs geen oude mannen - doorgaans de wakers over verlaten dorpen - zijn achtergebleven sinds de politie maandag voor de derde keer het dorp is binnengetrokken en alle huizen nog een keer heeft doorzocht. De politie is vertrokken. Het leger, dat tot en met dinsdag doorging met beschietingen rond Racak, zwijgt. In de verte klinkt slechts eenmaal een verdwaalde dreun van zwaar geschut.

Alle lijken zijn weg: ze liggen in het lijkenhuis in Pristina, sinds ze

zondag door de Servische politie met geweld uit de moskee zijn weggehaald. Voor onderzoek, dat moet uitwijzen of de slachtoffers in koelen bloede zijn geëxecuteerd - zoals het hoofd van de OVSE-missie in Pristina, William Walker, zaterdag verklaarde - of zijn omgekomen tijdens de gevechten. Voor de Servische onderzoeksleider Sasa Dobricanin stond dinsdag al vast dat er 'geen sprake is geweest van een executie'.

Fehmi Mujota gelooft zijn oren niet. Hij was in Malopoljce, enkele kilometers van Racak, toen vrijdagochtend het Servische leger het dorp onder vuur nam. Na een urenlange beschieting trok de politie Racak binnen, en 's middags kwamen de eerste vluchtelingen aan in Malopoljce en het nu door Kosovo Bevrijdingsleger, UCK, beheerste Petrovo. Daar houdt mensenrechtenactivist Mujota kantoor, in aanwezigheid van een jeugdige UCK-soldaat.

Vijfenvertig bewoners van het dorp en negen soldaten van het UCK vonden die dag de dood. Van hen zouden 23 zijn geëxecuteerd, de overigen werden gedood door granaten of toen ze probeerden weg te vluchten.

Mujota: 'De vluchtelingen vertelden ons vreselijke verhalen. Ze spraken over veel doden, en over arrestaties. We dachten dat ze het een shocktoestand. Maar in de loop van de avond werd wel zeker dat in Racak echt iets vreselijks

was gebeurd. De volgende ochtend ontdekten we wat er was gebeurd met de mensen die volgens ooggetuigen waren gearresteerd en meegenomen. Mensen hadden gehoord dat ze het bevel kregen in de richting van de heuvel te lopen. Dat waren de slachtoffers van wie zaterdagochtend de lijken werden teruggevonden. We zijn met waarnemers van de OVSE naar de plaats gegaan waar ze lagen.' Dat is ook de plaats waar William Walker de lijken zag, en stond tot zijn onstuimige conclusie kwam, die hem tot in Joegoslavië tot *persona non grata* zou maken.

'Vluchtelingen vertelden ons vreselijke dingen'

Dokter Dobricanin was woensdagochtend iets minder stellig in zijn uitspraken dan dinsdag. Na onderzoek van vijf lichamen was komen vast te staan dat ze 'niet verminkt' waren, maar 'gedood door kogels', wat executie niet uitsluit. De door twee Franse kranten geopperde suggestie dat Albanezen zelf de lijken bij elkaar zouden hebben gelegd en van kogelgaten voorzien, om de Serviërs in een kwaad daglicht te stellen, wordt door ooggetuigenverslagen weersproken.

Ook bij de OVSE - die officieel

nog geen stelling wil nemen in de discussie over het bloedbad - staat vast dat de moordpartij echt was. Een westerse medische deskundige heeft zaterdagochtend ter plaatse in Racak de lichamen onderzocht en geconcludeerd dat het merendeel van de 23 slachtoffers inderdaad van zeer dichtbij was doodgeschoten. Anderen waren met een stomp voorwerp gedood. Donderdag wordt een Fins forensisch team in Pristina verwacht, dat zich bij de onderzoekers van Dobricanin zal voegen. Van dat team wordt een onafhankelijk oordeel verwacht omtrent het lot van de slachtoffers.

Een ding staat ondanks alles vast: alle slachtoffers zijn omgekomen door Servisch geweld. En behalve de negen UCK-soldaten, zijn alle slachtoffers burgers die ook het UCK niet heeft kunnen beschermen. Het bevrijdingsleger had geen verweer tegen de zware tanks en de overmacht aan troepen die tegen het kleine dorp werd ingezet. Bovendien werden UCK en de inwoners alsnog verrast door de aanval.

'We hadden niet verwacht dat de Serviërs zouden aanvallen. We dachten dat ze zich zouden terugtrekken, zoals elders ook gebeurde nadat het UCK acht gevangene Servische soldaten had vrijgelaten', zegt Mujota. 'Maar het UCK heeft gedaan wat het kon. Er zijn negen jongens gesneuveld, dat zegt genoeg. Als het UCK er niet was geweest, was misschien het hele dorp uitgemoord.'

Twijfels over toedracht rond bloedbad in Racak

Van onze correspondent ²²⁻¹⁻⁰⁴ BOEDAPEST, vrijdag

Er is twijfel gerezen over de schuld van Servische troepen aan het bloedbad in het Kosovaarse dorp Racak, waar vorige week 45 etnische Albanezen dood werden aangetroffen.

Opvallend is dat Gabriel Keller, tweede man van de Kosovo Verificatie Missie van de OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa), heeft verklaard dat er sterke aanwijzingen zijn dat de Albanezen niet door de Serviërs zijn vermoord.

Het is een cynische verklaring. De gebeurtenissen lijken op het bloedbad in Sarajevo in 1994, toen een mortier op een markt dood en verderf zaaide. Ook toen waren er geruchten dat moslims zelf de 68 dode en ruim 200 gewonde burgers hadden opgeofferd in ruil voor een NAVO-ingrijpen.

Keller gaat hiermee in tegen de mening van de Amerikaanse leider van de missie, William Walker, die eerder onomwonden de schuld bij de Serviërs legde en daarmee de toorn van Belgrado wekte. Walker werd daarop tot persona non grata verklaard. Keller heeft gezegd pas met een rapport te komen als op alle vragen een antwoord is gevonden.

Fins pathologen-anatoom nemen momenteel röntgenfoto's van de lijken. Hiermee kan worden bepaald of de Albanezen tijdens de strijd zijn gedood of zijn gefusileerd. In tegenstelling tot de openbare aanklager van het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag, Louise Arbour, mogen de Finnen wel werken in Kosovo.

Een van de vragen die het drama in Racak opwerpt, is waarom het dorp vrijdag nog was uitgestorven en er zaterdag opeens 45 lijken lagen. Een mogelijkheid lijkt dat het ondergrondse Kosovo Bevrijdingsleger UCK in de strijd gevallen kameraden in de bossen had verzameld om hen als burgerslachtoffers te portretteren. Het kind en de vrouwen die zich onder de lijken bevonden, zouden eveneens bij de gevechten in de bossen zijn omgekomen.

Met deze manipulatie zou het UCK de NAVO tot ingrijpen hebben willen dwingen.

Belgrado 'bevriest' uitwijzing Walker

Van onze correspondent ²²⁻¹⁻⁰⁴ BOEDAPEST, vrijdag
De leider van de Kosovo Verificatie Missie (KVM),

• Walker

William Walker, kan voorlopig in Kosovo blijven. De Joegoslavische regering heeft het bevel het land te verlaten gisteravond „bevroren.” Walker had gistermiddag om vijf uur Servië moeten verlaten, omdat hij Servische soldaten de schuld had gegeven van het bloedbad in het Kosovaarse dorp Racak. Zijn uitwijzing wordt voorlopig niet uitgevoerd zolang, volgens de regering in Belgrado, „de consequenties van zijn gedrag niet helemaal verduidelijkt zijn.”

Topdiplomaten liepen de deur plat bij de Joegoslavische president Slobodan Milosevic om hem ervan te overtuigen dat de aanwezigheid van Walker essentieel is.

Racak schreeuwt om objectief onderzoek

²³⁻¹⁻⁰⁴
VERVOLG VAN PAGINA 1
Om zes uur nemen de OVSE-waarnemers twee licht gewonde vrouwen en twee bejaarden mee naar de nabij gelegen plaats Stimlje en verklaren nog geen duidelijk beeld te hebben van het aantal slachtoffers. UCK-strijders keren na de Servische aftocht weer terug naar Racak.

Zaterdagmorgen trekken waarnemers en journalisten naar het dorp om het slagveld in ogen-schouw te nemen. UCK-strijders leiden hen naar een plaats waar tal van lijken liggen, vrijwel allemaal mannen. Op 12 uur is OVSE-missieleider Walker er, die onmiddellijk uitroept dat het om een massamoord gaat, gepleegd door de Servische politie en het Joegoslavische leger.

Maar zouden die echt een bloedbad onder burgers aanrichten tijdens een met veel tamtam aangekondigde aanval? En waar kwamen al die burgers vandaan in een plaats die vrijwel verlaten was?

Hoe konden de Servische moordenaars hun slachtoffers zo rustig naar een executieplaats leiden en doodschieten, terwijl ze in gevecht waren met het UCK? En waarom hebben de weinige burgers die waren achtergebleven, niets gemerkt van de massa-executie naast hun dorp?

Kortom: Is het niet waarschijnlijker dat de doden omgekomen UCK-strijders zijn, die in de nacht van vrijdag 15 op zaterdag 16 ja-

nuari op één plaats zijn neergelegd om de Serviërs in de wereldpers af te kunnen schilderen als massamoordenaars?

Tot zover Le Monde. De Franse krant laat een aantal vragen onbeantwoord die de Joegoslavische lezing juist ondergraven. Konden UCK-strijders bijvoorbeeld echt rustig 's nachts met lijken gaan slepen in een gebied dat vergeven was van Servische politie en Joegoslavische tanks? En nog wel nadat 41 van hun kameraden waren gedood? Hoe vielen de drie omgekomen vrouwen en de jongen van 12 te verklaren? Wat mocht die tv-ploeg van AP precies filmen?

Wat de Joegoslaven vooral ongeloofwaardig maakt, is hun reactie na het optreden van Walker. Dan is er geen sprake meer van openheid. Servische politie-mannen ontfemen zich over de plek van het bloedbad – waar is het UCK gebleven? De lijken van de slachtoffers worden door de Serviërs weggesleept uit Racak, en naar een mortuarium in Pristina gebracht voor sectie, voordat buitenlandse experts er naar kunnen kijken. Wordt bewijsmateriaal 'bijgewerkt'?

De gebeurtenissen in Racak schreeuwen om een onafhankelijk onderzoek. Je zou verwachten dat juist de Joegoslaven dat eisen. Maar Louise Arbour, hoofd-aanklager van het Joegoslavië-Tribunaal, mag van Belgrado Kosovo niet in.

Finnen beginnen met autopsie lijken Racak

PRISTINA – Een Fins team is gisteren in het mortuarium van Pristina begonnen met het onderzoeken van de lichamen van 45 etnische Albanezen die zijn gedood in Racak. De Finnen arriveerden twee dagen nadat Joegoslavische artsen begonnen met sectie in de hoofdstad van Kosovo.

Dr. Helena Ranta beklagde zich erover dat de Joegoslaven niet eerst röntgenfoto's hebben gemaakt van de slachtoffers. „Daar hoor je mee te beginnen volgens de internationale standaard. Dat het niet gebeurde, was een van de redenen voor mij er bij de Joegoslaven op aan te dringen te stoppen met hun werk.” De leider van het Joegoslavische team, Sasa Do-

bričanin, heeft al geconcludeerd dat van een massaslachting zoals de OVSE-voorman William Walker beweert, geen sporen te vinden zijn.

Het hoofd van de waarnemersmissie in Kosovo bleef ook gisteren op zijn post, ondanks de aanwezigheid van Belgrado om te vertrekken.

De speciale gezant van president Clinton, James Pardew, drong er vergeefs bij de Joegoslavische president Milosevic op aan Walker te accepteren. Pardew kon hem er ook niet toe brengen troepen uit Kosovo terug te trekken, zoals de Navo heeft geëist, en alle andere afspraken na te komen die hij vorig jaar oktober maakte met de Amerikaanse gezant Richard Holbrooke.

Britse commando's voor Kosovo

Van onze redactie politiek
DEN HAAG – De Britse regering stelt alsnog een grote eenheid militairen van de Special Air Services (SAS) beschikbaar aan de Navo-evacuatiemacht in Macedonië voor het ontzetten van gegijzelde westerse waarnemers in Kosovo.

De 'enkele honderden' SAS-commando's extra moeten de kans vergroten dat de Navo werkelijk met succes waarnemers van de OVSE kan bevrijden. De zogenaamde 'extraction-force' van 2300 militairen aan de grens van Macedonië werd daar al nadruk-

kelijk gestationeerd voor hulp aan OVSE-waarnemers in nood. Maar de Franse commandant Marcel Valentin waarschuwde eerder deze week dat zijn eenheid, met 300 Nederlanders, toch niet afdoende is.

De hulpscenario's van de Navo-evacuatiemacht zijn geheim. De extra bijdrage van de hoog getrainde SAS-militairen werd gisteren in Den Haag echter wel bevestigd door minister De Grave van defensie. De SAS-commando's worden wereldwijd gerekend tot de best getrainde militairen voor specialistische operaties in vijandelijk gebied.

Blijf ook na vandaag doorgaan met actie

8-16 juli **Utrecht**, Jaarbeurs: telkens 12 u. acties tegen de Megafestatie, die het leger onder jongeren propageert. Inlichtingen: onkruit@yahoo.com, of tel. 030-2382218

Op de **Megafestatie** is de grootste stand van het **leger**. Het TV programma *Nova* van 3 juli zegt: daar is **racisme**; bij Nederlandse militaire opleiding hangen foto's van Adolf **Hitler** aan de muur. **Dat** NAVO-leger moet zogenaamd democratie en vrede naar de **Balkan** en de hele wereld brengen. **Dat geloven** we toch net zo min als de leger-wervingsreclameleus: 'kindermeisje ... maar dan anders'?

Onlangs gaf de Nederlandse regering toestemming voor VS legertransport via 'onze' Antillen naar **Colombia**. Daar **steunt** Amerika het rechtse leger, doodseskaders, en cocaïnebaronnen. Honderd jaar geleden voerden Nederlandse militairen 'ethische' koloniale oorlogen in **Indonesië**. In 1999 verkochten ze ons de **Balkanoorlog** als 'humanitair'.

Vorig jaar **bombardeerden** NAVO vliegtuigen de Varvarin brug voor **voetgangers**; een tank zou er **nooit** overheen kunnen. Burgers **stierven** en werden gewond. De scholiere **Sanja Milenkovic**, vijftien en een half jaar oud, holde naar de brug om gewonden te **helpen**. Sanja was wiskunde-kampioene van Joegoslavië. De NAVO kwam **terug**, en bombardeerde deze keer de **helpers**. Sanja en anderen **stierven**.

*Sanja Milenkovic,
1983-1999*

Omroep **Veronica**, ook op de Megafestatie, heeft als leus: Never grow up. Op een gruwelijke manier maakte de NAVO dit waar voor **Sanja**, voor de driejarige **Milica Rakic**, en vele anderen in Joegoslavië: nu ook **dood**, of invalide voor het leven.

De **oorlog** van de NAVO tegen Joegoslavië **schond** Verenigde Naties en internationaal recht. De oorlog kostte duizenden **burgerdoden**, honderdduizenden **vluchtelingen**, en **verwoestte** economie en milieu. De NAVO-**bommen** wisten **tractoren** met vluchtelingen beter te raken dan Joegoslavische **tanks** (slechts 14, volgens de VS luchtmacht). Sinds juni vorig jaar zijn NAVO troepen, ook **Nederlanders**, in **Kosovo**. Zij **schenden** de VN-resolutie, die **vrede** zou moeten brengen. **Geweld** van de NAVO-bondgenoten, het UÇK, kostte meer dan duizend **doden** en 300.000 **vluchtelingen**: niet-Albanezen en Albanezen, die een **andere** mening dan het UÇK hebben. De moskee van de **Roma** ("zigeuners") van **Kosovska Mitrovica-Zuid** werd, met de imam en andere mensen er in, in **brand** gestoken; samen met ruim 1500 Roma-huizen in die wijk. In slechts 5% van hun vroegere huizen in Kosovo wonen nog Roma. Tegen **geen enkele** Roma loopt een aanklacht wegens gewelddaden tegen Kosovo-Albanezen. Alle **joden** zijn uit Kosovo verdreven; evenals tienduizenden Turken, Bosnische moslims, enz. Zo'n negentig Servisch-Orthodoxe **kerken**, vaak van grote cultuurhistorische waarde, zijn verwoest. Ook honderden **scholen**. **Leerlingen** in Joegoslavië krijgen nu vaak **les**, terwijl de storm door het schooldak naar binnen komt; terwijl verwarming en waterleiding nog **niet** gerepareerd zijn.

Je kunt de actie "Nederland herstelt scholen Joegoslavië" steunen via:
Gironummer [postbank] **8289610**, t.n.v. stichting OBJ, Tilburg

Dinsdag 11 juli 13 u.00 Gerechtshof, Leeghwaterlaan 8, **Den Bosch**: kom vijf vredesactivisten steunen bij hun proces wegens actie bij vlieg-en kernbom-basis **Volkel**, toen daar F16s naar de Balkan opstegen.

Dit pamflet is van Anti-oorlogscomité **Leiden**, tel. 071- 5220296. Postbus 2228, 2301 CE Leiden
Meer weten? Anti-oorlogscomité **Den Haag**: tel. 070-3239746. E-mail: speerpunt@wxs.nl
Balkan Vredescoalitie, Internet: http://www.geocities.com/vrede_nl
Zie ook **informatielinks**: <http://tatooine.fortunecity.com/halojones/361/anti-nato.html>

'De Servische politie komt eraan, wegwezen'

VERVOLG van pagina 1

De inwoners van Racak hebben op dat moment andere zorgen: de Servische politie is nog steeds in de buurt. Pas zaterdagochtend durven ze de lijken naar de moskee te brengen, in het donker kunnen ze vier lichamen niet vinden.

Zondagochtend rijden Servische pantservoertuigen in alle vroegte opnieuw de bergen rond Racak in. OVSE-waarnemers tueren door verrekijkers naar de voertuigen en maken schattingen van het aantal politiemannen dat stellingen inneemt. Een paar honderd, zeggen ze. Trucks met medicijnen, dekens en eten worden tegengehouden door de OVSE. Het is te gevaarlijk voor de buitenlandse hulporganisaties.

In Racak filmen camerateams het verdriet van vrouwen, kinderen, oude mannen. Opeens klinken er schoten. „De Servische politie komt het dorp in, wegwezen iedereen”, roept een OVSE-waarnemer. De waarnemers rijden snel weg, de journalisten en de vier families in Racak die een auto hebben, volgen. De meeste andere rennen de heuvel af, het dorp uit. Urenlang wordt Racak beschoten. Soms wordt er teruggeschoten vanaf een berg achter het dorp. Daar heerst het UÇK.

De OVSE-waarnemers trekken zich terug op Stimlje, een wat groter dorp twee kilometer verderop. De Britse generaal John Driewienkiewicz, plaatsvervangend hoofd van de OVSE-missie in Kosovo, vertelt woedend wat er deze ochtend gebeurde. Een Servische onderzoeksrechter, Danica Marinković, uit Priština zou Racak bezoeken, begeleid door politie, om na te gaan wat er was gebeurd. Een slecht idee, vond de OVSE. Er moest niet opnieuw politie in het dorp komen, dat kon tot een uitbarsting leiden. „Ze overwoog om toe te staan dat wij haar zouden begeleiden, en niet haar gewapende politie”, zegt de generaal. „We praatten anderhalf uur. Maar opeens zei ze: ik ga nu, met de politie. Achter haar klonken al de mortie-

ren en machinegeweren. Ik had nauwelijks tijd onze mensen terug te trekken.” Hij noemt het een „zeer provocerende daad.”

Onderzoeksrechter Marinković, die de autoriteiten in de regel altijd op hun wenken bedient, durft uiteindelijk toch het dorp niet in. De UÇK zou haar kunnen aanvallen, denkt ze. Ze kondigt een strafrechtelijk onderzoek aan tegen iedereen die haar bezoek aan Racak heeft tegengehouden. Het bewijs voor wat er werkelijk is gebeurd, meldt ze later in een persbericht, kan nu vernietigd worden door de mensen die willen verhinderen dat zij de zaak onderzoekt. Het ministerie van Binnenlandse Zaken in Belgrado had er een dag eerder al voor gewaarschuwd, in het persbericht over de 'gevechten' in Racak. Als de OVSE niet zou toestaan dat de autoriteiten een eigen onderzoek deden, zou de zaak in de media worden verdraaid en gemanipuleerd.

De beschietingen op Racak gaan de hele middag door. Even lijkt het erop dat de Servische eenheden worden teruggedrongen door de UÇK. Drie politiemannen trekken zich schietend terug op het dorp Stimlje, waar de OVSE-waar-

nemers en journalisten proberen te volgen wat een paar kilometer verderop gebeurt. Een kogel mist het hoofd van een verslaggever van de Britse tv-zender ITN.

Tussen Racak en Stimlje, vandaag de frontlinie, is een inrichting voor zwakzinnigen. Mannen en vrouwen met kaalgeschoren hoofden staan achter een roestig hek in de tuin van de inrichting, een moerassig stuk land. De patiënten - Albanezen én Serviërs - kijken nieuwsgierig naar journalisten, OVSE-waarnemers en dorpelingen die vluchten voor de kogels. Een vrouw met een bruine muts en smerige, kapotte kleren zingt een Albanese lied. Ze tikt de maat op een plastic fles. Achter haar knallen kalasnikovs, mortieren, anti-tankwapens. Een man klampt zich vast aan het hek, hij vraagt om sigaretten. „Nee, wij zijn niet bang”, zegt hij. „Waarvoor?”

Om vier uur 's middags gaan drie jeeps van Artsen zonder Grenzen en het International Medical Corps met dekens en medicijnen op zoek naar vluchtelingen uit Racak en twee dorpen in de buurt, die ook onder vuur liggen. Via allerlei omwegen bereikt het konvooi het gehucht Dramjak. Daar komen de hulporganisaties een paar vluchtelingen tegen: een man met een klein kind in zijn armen en een jongen van een jaar of zes, een oude vrouw met een tas kleren. Ze zeggen dat zo'n vijfhonderd vluchtelingen zich al drie dagen schuilhouden in een bos. Er zijn ook gewonden bij, maar ze durven het bos niet uit omdat ze niet weten waar de Servische politie zich bevindt. De jeeps van de hulporganisaties raken vast in de modder, de schemering valt in. „We gaan terug”, zegt teamleider Tim Boucher van Artsen zonder Grenzen.

's Avonds meldt de OVSE dat de beschietingen rond Racak doorgaan. „De internationale gemeenschap zit er bovenop, we zijn erbij”, zegt een waarnemer die de nacht zal doorbrengen in de buurt van het dorp. „Maar de politie trekt zich daar niets van aan. De Serviërs doen wat ze willen.”

De Joegoslaven sleepten de lijken maandag uit de moskee van Racak, en brachten die naar een mortuarium in de hoofdstad van Kosovo. Een woordvoerder van een 'medisch onderzoeksin-

stituut' daar liet gisteren weten dat er niet gewacht kon worden met het onderzoeken van de lijken tot de komst van een Fins onderzoeksteam, later deze week.

Niemand hoeft zich zorgen te maken: „De Finnen kunnen later bijspringen. Wij zijn vast begonnen, dat maakt voor de resultaten niets uit.” Een woordvoerder van de Organisatie voor veiligheid en samenwerking in Europa (OVSE) verklaarde dat de waarnemers-missie een mannetje in het mortuarium van Priština heeft. Maar of en wat die te zien kreeg, bleef onbekend.

Wat er precies in Racak is gebeurd, lijkt een raadsel te moeten worden. Zo meldde het Joegoslavische staatspersbureau Tanjug dat „het onderzoek tot nu toe

De Serviërs zeggen dat de 45 doden van Racak in de strijd zijn gesneuveld. Een Fins forensisch team vreest dat er met de lichamen is geknoeid.

Door onze redacteur COEN VAN ZWOL ROTTERDAM, 27 JAN. Helena Ranta, het hoofd van een team Fins forensische experts, heeft gisteren gezegd dat er aanwezig zijn dat er met de 40 Albanese lichamen uit Racak is gesjoemeld. Ze leek vooral op de Servische autoriteiten te doelen.

Ranta reageerde gisteren op het gerucht dat paraffinetests op de handen van de lichamen die in het mortuarium van Priština liggen, zouden hebben uitgewezen dat de meesten voor hun dood een vuurwapen hadden afgevuurd. Dat zou de Servische versie ondersteunen dat het UÇK-strijders betreft die in de strijd zijn gesneuveld.

Volgens ing. Reggie Beyer, het hoofd van de afdeling schotresten van het Gerechtelijk Laboratorium in Rijswijk, zijn paraffinetests evenwel „al zeker een kwart eeuw

Gesjoemel met de lijken van Racak

in ongerede”. Probleem is dat ze ook een positieve uitslag kunnen geven als bijvoorbeeld kunstmest of tabak in het spel is. En roken is een vrijwel universele ondeugd in Kosovo. Daarnaast is het volgens Beyer denkbaar dat er achteraf kruitsporen zijn aangebracht. „Dat moet dan wel vakbekwaam gebeuren om een forensisch expert om de tuin te leiden.” Beyer denkt dat het anderhalve week na dato niet meer valt vast te stellen of de dode Albanezen een wapen hebben gebruikt.

De Finse Ranta hield gisteren nadrukkelijk de mogelijkheid open dat er met de lijken is gesjoemeld. Het Finse team zal daarom de ware toedracht van de dood van 45 Albanezen in het dorp Racak op 15 januari misschien niet kunnen vaststellen. „Het probleem zoals wij dat zien, is dat het moeilijk is vast te stellen wie de lijken op welk moment in handen had”, zei

Ranta. „Er is de mogelijkheid van besmetting en de mogelijkheid van fabricatie van bewijs. We zullen dit aankaarten bij de Joegoslavische autoriteiten.”

De 40 Albanese lichamen zijn in handen van beide partijen geweest. Het Albanese Kosovo Bevrijdingsleger UÇK leidde waarnemers en journalisten op zaterdag 16 januari naar de lijken en liet ze daarna opbaren in de moskee van Racak. De maandag daarop haalde een Servische onderzoeksrechter na beschietingen van het dorp de lijken op.

Beide partijen kunnen dus met het bewijs hebben gesjoemeld, maar de Servische pathologen-anatomen van Priština wekken de meeste argwaan. Zij weigerden te wachten met de autopsies tot het onafhankelijke Finse team ter plekke was en hadden ook niet het geduld op moderne röntgenapparatuur te wachten. De Serviërs en

hun Wit-Russische collega's bleken op eigen houtje zestien van de veertig lichamen te hebben onderzocht. Louise Arbour, de hoofd-aanklager van het Haagse tribunaal die de slachting in Racak vorige week niet mocht onderzoeken, heeft gezegd dat manipulatie van bewijs „schuld bewustzijn veronderstelt”.

Maar de Joegoslavische autoriteiten blijven bij hun versie van 'Racak'. De Joegoslavische minister van Volksgezondheid, Miodrag Kovac, meldde gisteren: „Vaststaat dat de verwondingen zijn veroorzaakt door wapens die van grote afstand werden afgevuurd.” Vorige week vielen de Franse kranten *Le Monde* en *Le Figaro* de Serviërs bij met eigen, nogal discutabele 'reconstructies' van 'Racak'. De Serviërs lijken nu de smaak te pakken te hebben.

Gisteren werden vijf leden van de Albanese families Kurti en Kelmendi, waaronder twee kinderen, doorzeefd door kogels naast een tractor gevonden bij het dorp Rakovinca. Slachtoffers van een verkeersongeluk, laat het Joegoslavische ministerie van Volksgezondheid nu zelfbewust weten, en daarna door UÇK'ers doorzeefd.

Hoe je van Racak raadsel maakt

Van onze redactie buitenland AMSTERDAM - Het heeft er alle schijn van dat Belgrado hard bezig is het bewijsmateriaal bij te werken uit Racak, waar 45 etnische Albanezen door Servische eenheden zijn vermoord.

Terwijl de VN-Veiligheidsraad gisterenmiddag debiteerde over druk op Belgrado om mee te werken met het Joegoslavië-Tribunaal, zette een patholoog-anatoom in Priština het mes in de lichamen van de omgekomen Albanezen uit Racak.

De Joegoslaven sleepten de lijken maandag uit de moskee van Racak, en brachten die naar een mortuarium in de hoofdstad van Kosovo. Een woordvoerder van een 'medisch onderzoeksin-

stituut' daar liet gisteren weten dat er niet gewacht kon worden met het onderzoeken van de lijken tot de komst van een Fins onderzoeksteam, later deze week.

Niemand hoeft zich zorgen te maken: „De Finnen kunnen later bijspringen. Wij zijn vast begonnen, dat maakt voor de resultaten niets uit.” Een woordvoerder van de Organisatie voor veiligheid en samenwerking in Europa (OVSE) verklaarde dat de waarnemers-missie een mannetje in het mortuarium van Priština heeft. Maar of en wat die te zien kreeg, bleef onbekend.

Wat er precies in Racak is gebeurd, lijkt een raadsel te moeten worden. Zo meldde het Joegoslavische staatspersbureau Tanjug dat „het onderzoek tot nu toe

heeft uitgewezen dat de lichamen van de terroristen geen tekenen van verminking vertonen”. Maar professor Sasa Dobricanin van het sectieteam liet, voor hij nog maar een mes had opgepakt, vast weten te vermoeden dat de slachtoffers na hun dood zo zijn bewerkt dat het moet lijken of ze zijn geselecteerd. Later wist hij te melden dat „er geen sprake is van een massaslachting in Racak. Walker (het hoofd van de OVSE-missie die sprak van marteling en executies - Red.) had het mis.”

Terwijl de Joegoslaven bezig zijn met het bewijsmateriaal, klopte de hoofdaanklager van het Joegoslavië-Tribunaal, Louise Arbour, vergeefs op de poort van de Servische provincie. De medewerkster van het VN-hof probeert

al sinds maandag vanuit Macedonië Kosovo binnen te komen.

Op grond van de oprichtingsresolutie van de VN voor het hof in Den Haag heeft zij de bevoegdheid in Kosovo onderzoek te doen. Maar de Joegoslavische autoriteiten denken daar anders over. De onvermijdelijke discussie die zij daarmee uitlokken, heeft in elk geval tot gevolg dat haar aankomst in Priština verder wordt vertraagd.

Binnen de VN-Veiligheidsraad werkt Rusland mee aan verdrag. Moskou wilde maandag wel het bloedbad in Racak veroordelen; maar ging gisteren niet zomaar akkoord met een oproep aan Belgrado Arbour toe te laten. De Russen wilden weten wat zij in Kosovo wil gaan doen.

NAVO nog altijd alert rond Kosovo

leek te maken, besloot de NAVO op 27 oktober niet over te gaan tot militaire actie. De *activation order* bleef wel gehandhaafd, maar om nu over te gaan tot militair optreden is een nieuw besluit nodig van alle zestien NAVO-landen. Van de aanvankelijk ruim vierhonderd NAVO-vlieg-

tuigen in het gebied, keerde inmiddels ongeveer de helft terug naar hun thuisbases.

De NAVO heeft een interventiemacht van ongeveer 1.600 man gestuurd naar het aan Kosovo grenzende Macedonië, die de ongewapende OVSE-waarnemers in Kosovo kan evacueren. Milošević heeft bedreigd dat hij deze interventiemacht niet zal toelaten, maar dat dreigement wordt bij de NAVO niet serieus genomen.

Ook voert de NAVO controlevluchten uit boven Kosovo. In het kader van deze operatie *Eagle Eye* zijn ruim honderd vluchten uitgevoerd, soms op verzoek van de OVSE. De vluchten worden aangekondigd aan Belgrado.

Door een onzer redacteurs BRUSSEL, 18 JAN. De NAVO besloot in oktober vorig jaar over te gaan tot een zogeheten *activation order* voor luchtaanvallen tegen Servië. Het bondgenootschap rechtvaardigde deze dreiging met militair geweld met een beroep op de nood situatie in Kosovo op dat moment en op een resolutie van de VN-Veiligheidsraad, die echter niet expliciet geweld rechtvaardigde.

De Joegoslavische president Milošević kreeg van de NAVO twee keer een ultimatum om te voldoen aan de eisen van de internationale gemeenschap. Nadat Milošević beloften had gedaan over onder meer het terugtrekken van troepen uit Kosovo en daarmee ook een begin

Bloedbad in Racak betekent einde van waarnemersmissie

18-1-94

Door Harald Doornbos
Sarajevo

Analyse

Door zo ongeveer onder de ogen van internationale waarnemers de grootste massamoord tot nu toe in Kosovo te plegen, hebben de Serviërs afgelopen weekeinde duidelijk laten weten hoe ze denken over de bemoeienis van het buitenland met de Zuid-Servische provincie. Wie maakt ons wat?

De internationale waarnemers? Zeker niet. Zij zijn ongewapend en in plaats van de beloofde tweeduizend zijn er op dit moment slechts achthonderd aanwezig in Kosovo. Het Joegoslavië-Tribunaal? Dat wordt door het regime in Belgrado - als enig land in het hele voormalig Joegoslavië - niet erkend. Einde medewerking, einde verhaal.

De NAVO? Die komt niet verder dan uit te spreken dat de Serviërs over de schreef zijn gegaan en dat er nog altijd de mogelijkheid bestaat om hen middels luchtaanvallen tot de orde te brengen. Maar *airstrikes* terwijl al die waarnemers daar als potentiële gijzelaars in Kosovo zitten, lijken onmogelijk. En wat te denken van de eindeloze meningsverschillen tussen Amerika, Europa en Rusland. De Russen, de traditionele bondgenoten van de Serviërs, zullen ongetwijfeld volhouden dat luchtacties tegen Servië slechts plaats kunnen vinden wanneer de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties opnieuw zijn goedkeuring daaraan geeft. Het 'ja-woord' van de NAVO is niet genoeg. De Russen hebben als permanent lid van de Veiligheidsraad het recht een besluit tot acties met een veto te treffen.

Deze brute actie van de Servische politie leidt zo goed als zeker tot wraakacties van Albanese rebellen. Kosovo lijkt weer terug bij af. En dat terwijl de waarnemers er voor moesten zorgen dat er niet meer werd gevochten, zodat er

ruimte zou zijn voor een politieke oplossing. Trouwens, sinds de komst van de waarnemers is er niet één keer overlegd tussen Albanen en Serviërs. De bevolking rouwt, het staakt-het-vuren is aan flarden geschoten, terreur en angst heersen overal.

Cruciale fout

De waarnemersmissie lijkt zo ongeveer failliet. En dat was te voorzien. Opnieuw heeft de internationale gemeenschap de cruciale fout gemaakt door 'vredestroepen' naar een oorlogsgebied te sturen. In Kroatië en Bosnië dachten de VN dat licht bewapende vredestroepen de oorlog zouden kunnen beëindigen. Het leidde in beide gevallen tot een totale mislukking. In Kosovo gebeurt nu hetzelfde.

Het lijkt erop dat niemand iets geleerd heeft uit het recente verleden. Vredestroepen, licht- of onbewapend, sturen naar een oorlogsgebied is vragen om moeilijkheden. Ze kunnen geen vuist maken, niets afdwingen, zich niet eens verdedigen en zijn daardoor overgeleverd aan de grillen van de strijdende partijen.

Uiteindelijk doet zo'n missie meer goed dan kwaad. Want door de aanwezigheid van ongewapende waarnemers in Kosovo ontneem je jezelf de mogelijkheid om de dreiging met luchtaanvallen om te zetten in daden. Immers, bij de eerste luchtaanval zullen de waarnemers gegijzeld worden. Wat Kosovo verdient, is een harde aanpak. Wie niet luisteren wil, moet maar voelen - en dat geldt voor Serviërs én Albanen. Zwaar bewapende grondtroepen, zoals SFOR in Bosnië, lijkt de enige remedie. Met deze waarnemersmissie kom je er niet. Het is alsof je gedichten voorleest in een poging voetbalvandalen in het gareel te krijgen.

Een jongen klampt zich in wanhoop vast aan zijn opa, als hij in de moskee van Racak zoekt naar het lijk van zijn vader. De 45 lijken van de Kosovo-Albanen werden vrijdag gevonden in een greppel op een heuvel buiten het dorp. (Foto Reuters)

'Er waren bijna geen burgers in Racak'
23-1-94
Kosovo
redactie buitenland

AMSTERDAM - Na de bloedige beelden uit het dorpje Racak in Kosovo rijzen nu hier en daar twijfels over wat daar is gebeurd: hebben de Joegoslaven gelijk? Die beweren vanaf het begin dat zij slechts terroristen bij gevechten hebben gedood.

De leider van de OVSE-missie in Kosovo, de in Zuid-Amerika en Kroatië gepopt en gemazeelde William Walker, heeft vastgesteld dat 45 Albanen - burgers - in Racak door Servische eenheden en het Joegoslavische leger zijn gemarteld en geëxecuteerd. Maar klopt die lezing wel?

De Franse krant *Le Monde* bracht gisteren een reconstructie die gerede twijfel doet ontstaan bij het verhaal van Walker. Volgens de OVSE, die zich baseert op Albanese getuigen, vond de slachting plaats op 15 januari aan

Twijfels over moordpartij

het begin van de middag. Gemaskerde Servische politiemannen overvallen die dag het van te voren gebombardeerde Racak. Ze dringen huizen binnen en voeren de mannen weg. Ze mishandelen er enkelen en executeren alle gevangenen vervolgens op een plaats vlak buiten het dorp. De Servische aanvallers verlaten Racak rond half vijf in de middag.

Maar een televisieploeg van het persbureau AP (APTV) komt met een heel ander verslag. De journalisten zijn getipt door een bron bij de Servische politie dat er iets gaande is in Racak. Dat is al lang een bolwerk van het Bevrijdingsleger van Kosovo (UCK) en het kan interessant worden. APTV gaat op pad en filmt de politieactie. Om tien uur 's morgens komt de ploeg onder dekking van een pantservoertuig Racak binnen. Het dorp is uitgestorven. Racak is door vrijwel de hele bevolking verlaten bij een offensief in de zomer van 1998.

De UCK-strijders, en mogelijk een paar overgebleven burgers, hebben Racak bij de inleidende beschietingen door de Joegoslavische tanks en artillerie al vroeg in de ochtend verlaten. Ze nemen de wijk naar de bossen in de omgeving, maar de Joegoslavische aanvallers hebben dat voorzien. Politie-eenheden wachten hen daar op. Veel UCK-strijders lopen daardoor in het vuur van de verschooten politiemannen.

De Joegoslaven krachten de hele dag door luid victorie over hun offensief. Al in de morgen geven ze verklaringen uit over de omzingeling van het bolwerk Racak waar terroristen zitten die een politiemann hadden vermoord. 's Middags melden ze trots vijftien dode terroristen en zaterdag Jyrisch 'tentallen'. Blijikbaar willen de Joegoslaven dat iedereen hoort over hun overwinning bij het dorp.

De OVSE is met twee waarnemersploegen naar het strijdtooneel gekomen. Zij bespieden dat vanuit de omgeving. Als de Serviërs Racak vrijdagmiddag hebben verlaten, gaan ze het dorp binnen om te kijken.

Veiligheidsraad bezig aan spoedberaad over Kosovo

ANP, AFP

WASHINGTON/BELGRADO De Veiligheidsraad is maandagavond in New York in spoedzitting bijeengekomen om zich te buigen over het bloedbad van Racak in Kosovo. 'De recente gebeurtenissen zijn weerzinwekkend', aldus de Braziliaan Celso Amorim die deze maand voorzitter van de raad is. De Franse VN-ambassadeur, Alain Dejammet, zei te hopen op een unanieme veroordeling van Belgrado door de raad. Een Amerikaanse diplomaat toonde zich sceptischer. Rusland, dat een vetorecht heeft in de raad, heeft in het verleden geregeld een harde veroordeling van de Serviërs verhinderd.

De Joegoslavische autoriteiten besloten maandag het spel met de internationale gemeenschap over het bloedbad in het Racak hard te spelen. Niet alleen werd het Joegoslavië-Tribunaal opnieuw geschoffeerd, ook de waarnemersmissie van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) kwam onder vuur te liggen.

Hoofdaanklagster Arbour van het tribunaal in Den Haag kreeg geen toestemming Kosovo binnen te komen. De chef van de OVSE-waarnemersmissie in Kosovo, de Amerikaan Walker, is tot ongewenst persoon verklaard en moet het land binnen 48 uur verlaten, zo meldde de Servische televisie. Tegelijkertijd breidde het Servische leger zijn militaire operatie in de omgeving van Racak uit.

Arbour, die samen met de Fransman Keller, plaatsvervangend hoofd van de waarnemersmissie in Kosovo van de (OVSE), vanuit Macedonië naar Kosovo wilde reizen om een onderzoek in te stellen, werd maandagmiddag teruggestuurd bij de grens. 'We hebben uw paspoorten bekeken. Ga terug', voegden de grenswachten bij Blace haar toe. Zij beschikte niet over een visum.

Of Arbour iets van de toedracht van de moordpartij had kunnen

lichte halen als men haar wel had doorgelaten valt te betwijfelen. De autoriteiten hebben maandag de 45 lijken van vermoorde Albanezen weggehaald uit de moskee in Racak waar zij lagen opgebaard. De stoffelijke resten zijn voor onderzoek naar Pristina overgebracht.

Belgrado negeerde een oproep van de ambassadeurs van de Europese Unie, die er op hadden aangedrongen Arbour behulpzaam te zijn. Joegoslavië vindt dat de jurisdictie van het tribunaal zich niet tot Kosovo uitstrekt. In mei vorig jaar deed Arbour ook een poging de provincie te bezoeken. Zij wilden schendingen van de mensenrechten in de Servische provincie onder de loep nemen.

Kabinet worstelde met mate van geweld in Kosovo-crisis

De mate van geweld die via NAVO-luchtacties tegen de Serviërs aangewend mocht worden heeft het kabinet tijdens de Kosovo-crisis voortdurend beziggehouden.

Vooraf de angst voor onbedoelde schade, burgerslachtoffers en vluchtelingenstromen waren destijds wekelijks gespreksonderwerp in de ministerraad.

Premier Kok en minister Van Aartsen van Buitenlandse Zaken maakten de Commissie-Bakker gisteren echter duidelijk dat alle bewindslieden hier bewust voor kozen. De discussies moesten het kabinet scherp houden en voortdurend de gevolgen van de acties onder ogen te zien.

Kok beklagde zich geen moment over een gebrek aan informatie van de kant van minister Van Aartsen. Alleen de timing werd verbeterd, omdat een moderne premier zich nu eenmaal geen timelag van een halve of hele dag kan veroorloven. Ook de besluitvorming rond de inzet van Nederlandse F16's heeft volgens Kok en Van Aartsen altijd volgens de regels plaatsgevonden.

Bekocht

Kok zei verder zich "behoorlijk bekocht" te hebben gevoeld door het optreden van generaal Couzy tijdens de ontvangst van Dutchbat in Zagreb in juli 1995. De premier wilde zijn betrokkenheid tijdens

een sobere plechtigheid tonen. Couzy had zich daar niets van aangetrokken, want de militaire kapel stond op een hoek van het ontvangstterrein "storende hoempamuziek" te blazen.

Kok herinnerde zich verder dat vlak voor de val van Srebrenica sprake was van grote hectiek en verwarring in de crisisbunker van Defensie. "Het was redden wat er nog te redden viel."

Het ontbreken van luchtsteun van de NAVO was de belangrijkste reden dat Dutchbat in deze onmogelijke positie was geraakt. Nederland had er volgens Kok echter alles aan gedaan om maximale zekerheid te krijgen over de luchtsteun. (ANP)

CNN staakt nu pas samenwerking met leger VS

door Abe de Vries
ATLANTA, FORT BRAGG - De Amerikaanse nieuwszender CNN heeft nu pas een einde gemaakt aan zijn nauwe samenwerking met het Amerikaanse leger. Het trainingsprogramma bij CNN voor in psychologische oorlogsvoering gespecialiseerde militairen is woensdag beëindigd. En niet zoals CNN eerder had gemeld in december.

Het besluit ermee op te houden volgt op publicaties in Ame-

rikaanse media. Die hadden het bericht uit Trouw overgenomen.

Sinds juni waren militairen van een eenheid voor psychologische operaties (psyops) verbonden aan het hoofdkantoor in Atlanta. Zowel CNN als het Amerikaanse leger heeft toegegeven dat de militairen als stagiaires bij de nieuwsproductie waren betrokken. De militairen, specialisten in het beïnvloeden van de publieke opinie, zouden echter geen invloed op het nieuws over

de Kosovo-oorlog hebben gehad.

Het Commando Psychologische Operaties in Fort Bragg, de thuisbasis van de militairen, reageerde teleurgesteld. Woordvoerder majoor Jonathan Withington: „Onze soldaten werd een geweldige gelegenheid geboden iets op te steken van de meesters in de massacommunicatie.”

CNN weigerde nadere uitleg te geven. „Het was een besluit van de leiding”, is het enige wat woordvoester Megan Mahoney

kwijt wil. De nieuwszender geeft geen verklaring voor het eerdere bericht dat de militaire training al eind vorig jaar was gestopt.

Freelance-journalist Alexander Cockburn, onder andere columnist van de Los Angeles Times, zegt door CNN-directielid Eason Jordan ervan te zijn beschuldigd met zijn publicaties het blazen van de zender te hebben bemoeurd. Jordan was gisteren niet bereikbaar voor commentaar.

Het Amerikaanse leger en de

Amerikaanse regering pleiten regelmatig voor nauwere banden tussen militairen en de pers. Op initiatief van de Amerikaanse ambassade in Kroatië werd deze week in Dubrovnik een symposium over dat thema gehouden. VS-ambassadeur Montgomery zei volgens de Kroatische krant Vjesnik bij de opening dat het in democratische samenlevingen voor leger en media een 'uitdaging' moet zijn om samen te werken ten dienste van de democratie.

Serviërs slepen Navo-lidstaten voor rechter

LONDEN - Nabestaanden van Servische slachtoffers van de Navo-aanval op een televisiestation in Belgrado in 1999 slepen een aantal lidstaten van de alliantie voor de rechter.

Zij willen dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens zich uitsprekt over het bombardement op de zender, in april vorig jaar, waarbij zestien burgers om het leven kwamen.

Als het hof oordeelt dat betreffende Navo-lidstaten met de actie mensenrechten hebben geschonden, moeten zij mogelijk smartengeld betalen, aldus de Britse omroep BBC gisteren. Volgens de Britse advocaat Tony Fisher, die

een aantal familieleden vertegenwoordigt, staan er 'fundamentele vragen op het spel wat betreft de keuze van doelen'.

De Navo viel het gebouw van de Servische radio en televisie (RTS) indertijd aan met het argument dat dit 'ministerie van Leugens' oorlogspropaganda verspreidde en onderdeel uitmaakte van de Joegoslavische oorlogsmachine. Critici spraken echter over een 'aanval op de persvrijheid'.

Amnesty International veroordeelde de aanval vorige maand als een oorlogsmisdad. De Navo vindt echter dat haar niks te verwijten valt en weet zich daarbij gesteund door het Joegoslavië-tribunaal.

Westerse leiders aangeklaagd

BELGRADO, 30 AUG. Een openbare aanklager in Belgrado heeft veertien Westerse leiders in staat van beschuldiging gesteld wegens oorlogsmisdaden, begaan tijdens de NAVO-luchtoorlog tegen Joegoslavië, vorig jaar. Onder de beklaagden bevinden zich de Amerikaanse president Clinton, de vroegere secretaris-generaal van de NAVO, Javier Solana, en de regeringsleiders, ministers van Defensie en ministers van Buitenlandse Zaken van de VS, Groot-Brittannië, Duitsland en Frankrijk alsmede de toenmalige NAVO-commandant Wesley Clark. Hun oorlogsmisdaden, aldus de aanklager, hebben 504 burgers, 240 soldaten en 147 politiemannen het leven gekost. (Reuters)

Hof: ministers niet aansprakelijk voor NAVO-actie

AMSTERDAM, 6 JULI. Premier Kok en de ministers Van Aartsen (Buitenlandse Zaken) en De Grave (Defensie) zijn niet persoonlijk aansprakelijk voor de NAVO-luchtacties tegen de Federale Republiek Joegoslavië. Dat geldt in het bijzonder voor de gevolgen voor Joegoslavische burgers van die acties. Dat heeft het gerechtshof in Amsterdam geoordeeld in het hoger beroep van een kort geding dat 29 Joegoslaven hadden aangespannen tegen de Nederlandse bewindslieden. De Joegoslaven eisten een verbod op militaire acties tegen hun vaderland. Daarnaast eisten zij smartengeld. De ministers kunnen niet persoonlijk aansprakelijk gesteld worden voor geleden schade, omdat niet vaststaat dat de Staat onrechtmatig heeft gehandeld. Bovendien zijn de eisers in het geding niet persoonlijk het slachtoffer geworden van een overtreding van het humanitaire oorlogsrecht. (ANP)

Humanitaire oorlog scheidt onveiligheid

Het gebruik van militaire dwang ten behoeve van de mensenrechten maakt de wereld niet veiliger en leidt tot verzwakking van de internationale rechtsorde, meent Paul Scheffer. De Nederlandse krijgsmacht moet zich dan ook niet door deze doctrine laten leiden.

Het enthousiasme over de Kosovo-oorlog is inmiddels geluwd. De opbrengst van de bijna drie maanden luchtbombardementen is steeds minder overtuigend. De dwingendheid van Milosevic is getrokken en de vluchtelingen zijn teruggekeerd. Dat kan zeker niet worden uitgevlakt. Maar waar eerst een Servische minderheid de Albanese meerderheid terroriseerde, is nu een situatie ontstaan waarin de Albanese meerderheid de Servische minderheid naar het leven staat. Steeds meer stemmen gaan op om maar toe te geven aan de eis van een onafhankelijk, dat wil zeggen een etnisch zuiver Kosovo. De multilaterale veede waarvoor het geweld werd ingezet raakt verder en verder weg.

Wie nu denkt dat deze ervaring een grote rol speelt in het denken over de toekomst van de Nederlandse krijgsmacht heeft het mis. De Defensienota 2000 is uitgekomen, terwijl het onderzoek naar de Kosovo-oorlog en een studie naar de volkenrechtelijke kanten van deze humanitaire interventie nog moeten worden voltooid. Het is geen toeval dat de aangekondigde terugblik op de Kosovo-oorlog, die afgeleid werd zou worden gepubliceerd, gisteren opnieuw door het kabinet is uitgesteld. Nu zal pas ergens in januari meer duidelijkheid worden verschaft. Vooruitkijken is in de politiek zoveel gemakkelijker dan omkijken.

Typerend voor de rommelige beleidsvorming is ook de 'correctie' die nu al op de Defensienota is gegeven. Blijkens een ministerieel schrijven van eergisteren is de kernachtige formulering - 'De regering [...] stelt uiteindelijk humaniteit boven soevereiniteit' - ten onrechte in de slotversie blijven staan. Het ministerie kampt niet alleen met verdwijnende filmrollen, maar ook met rondzwervende doctrines. Dat deze formulering nu opeens haastig wordt teruggetrokken is merkwaaardig, want daarin wordt juist heel goed de tenen van het heersende defensiedenken samengevat. Wie de slot-som schraapt, maar de redenering die daartoe leidt handhaaft, schepit alleen maar meer verwarring.

De onzekerheid die uit deze ontbrekende bewegingen blijkt, is wel te verklaren. Het denken over humanitaire interventie is na Kosovo in een stroomversnelling geraakt. Het kabinet weet dat aan zulke interventies 'altijd moeilijke afwegingen ten grondslag liggen'. Daar zou men dan graag ook iets over lezen. Helaas, in het begin van de nota worden drie doelstellingen voor de krijgsmacht van de toekomst opgesomd: het gaat om de verdediging van de eigen veiligheid, de versterking van de internationale rechtsorde en het respecteren van de mensenrechten. De suggestie is duidelijk: er is geen wezenlijk conflict tussen deze doelen, die alle met het gebruik van militaire middelen kunnen worden gediend.

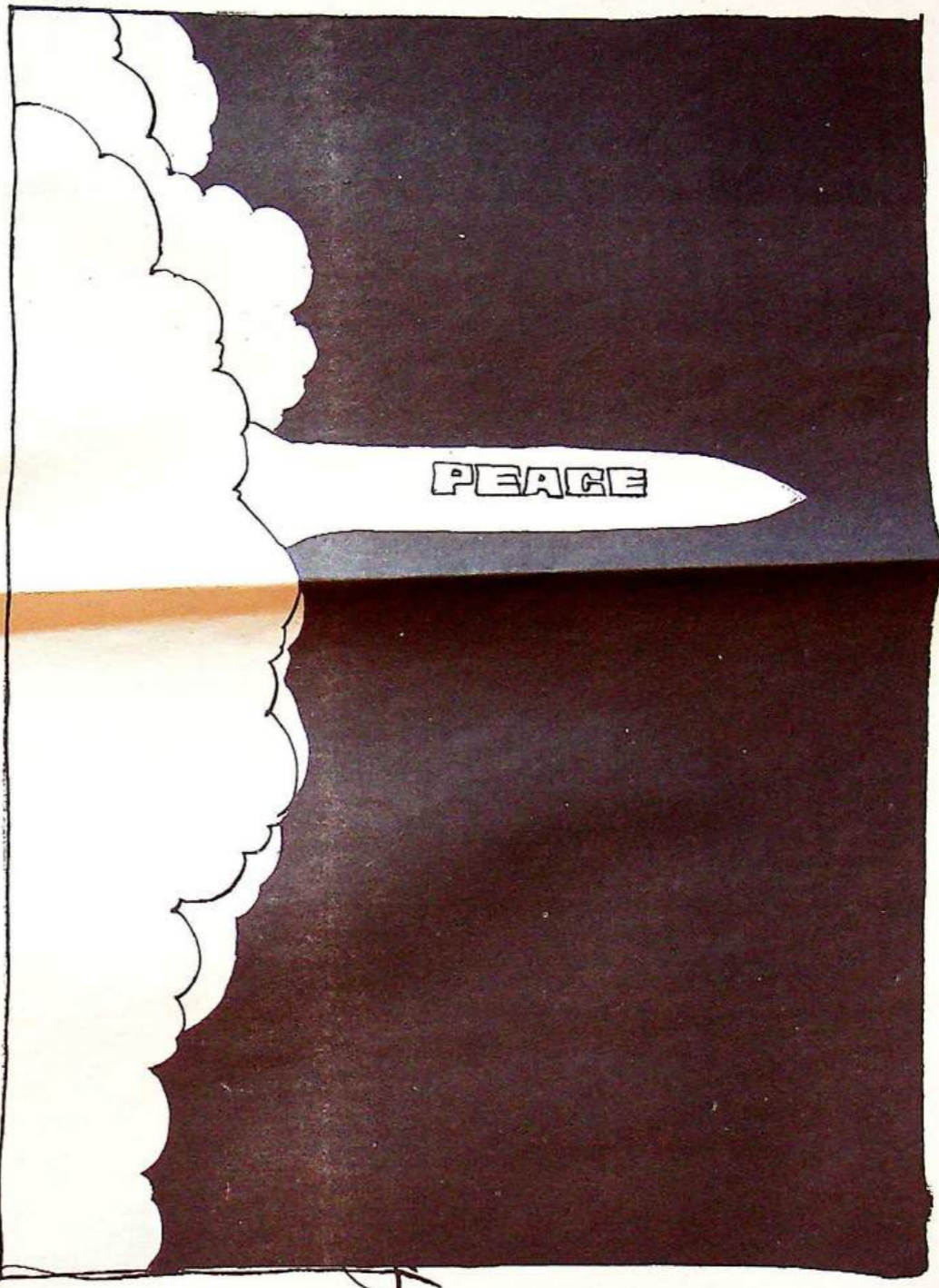
Het is zeker waar dat op langere termijn een steeds algemenere erkenning van de mensenrechten door rechtsstaten de kans op oorlog zal doen afnemen en de wereld dus veiliger zal maken. De gedachte dat democratieën geen oorlog met elkaar voeren is allebehalve onzin. Bevordering van mensenrechten is dan ook een volkomen legitiem doel van de internationale politiek. Soevereiniteit is niet heilig en de lange jaren van Apartheid in Zuid-Afrika hebben laten zien dat er vele middelen zijn om druk uit te oefenen. De vraag is echter of het gebruik van *militaire* dwang ten behoeve van mensenrechten de wereld veiliger zal maken en de internationale rechtsorde zal ver-

sterken. Dat is geen vanzelfsprekende conclusie.

In een wereld met talloze dictaturen en burgeroorlogen, is voor iedere het conflict tussen veiligheid en mensenrechten zichtbaar. Dat dilemma is niet nieuw: de hele Koude Oorlog stond in dat teken. In die jaren bestond de meging om het belang en de mogelijkheden van een actief mensenrechtenbeleid te onderschatten. Teverel na druk op onderdrukking achter het IJzeren Gordijn zou de wapenbeheersing in gevaar brengen en de stabiliteit in Europa ondermijnen, dat was althans een veelgehoorde redenering.

Tien jaar na de val van de Muur kijken we in de omgekeerde situatie te zijn beland. Terwijl we in een onveiligere en chaotischer wereld leven, zien we nu een overschatting van mensenrechtenbeleid en ongelijke conflicten voor het mogelijke conflict tussen veiligheid en humanitaire doelstellingen. De militarisering van de menslevendeheid kan de wereld veel onveiliger maken. Zo kan het doel dat men de middelen worden onthield door de Defensienota, in de inmiddels oude versie, beweerde nadat het belang van het volkenrecht werd onderschikt, dat uiteindelijk humaniteit boven soevereiniteit gerechtvaardigd om deze regel te doen naleven. Het probleem is helaas ingewikkelder. Kijken we bijvoorbeeld naar de Golfoorlog, toen een coalitie van landen de bezetting van Koeweit door Irak probeerde ongedaan te maken. Dat Koeweit alsschafte een liberale democratie is deed terecht niet ter zake, om maar te zwijgen over bondgenoten als Saoedi-Arabië.

De veiligheid van de regio was in het geding. En dus kreeg de verdediging van soevereiniteit alle nadruk en waren humanitaire overwegingen ondergeschikt tijdens de Golfoorlog. De Canadese essayist Michael Ignatieff beschrijft in zijn beschouwing *Whose universal values? The crisis in human rights* de verhouding van soevereiniteit en humaniteit veel preciezer dan het kabinet in zijn nota. Het recht op zelfbeschikking is een fundamenteel beginsel in elke doctrine van mensenrechten en 'als we ons in de richting bewegen van een wereld waar in coalities van landen geloven dat mensenrechten automatisch voor-

TEKENING: FRITS MULLER

rang hebben boven soevereiniteit, kunnen we in de paradoxale en onwenselijke situatie belanden waarin uit naam van de mensenrechten mensenrechten worden geëist'. Ook militaire machtszichwil vereenzelvigden met een morele missie blijft militaire macht en heeft zo zijn eigen wetten. Eigen gezind geweld in naam van de menselijkheid kan gemakkelijk leiden tot een wereld die onveiliger en rechtelozer is.

Daarvan hebben we het afgelopen jaar ook een indruk gekregen. De Kosovo-oorlog heeft de betrekkingen met Rusland nadelig beïnvloed, ook al is op het nippertje een openlijke crisis voorkomen. Zo is na de euforie over een nieuwe wereldorde een terugkeer zichtbaar naar de animositeit van welker. De Chinees-Russische omar-ming dezer dagen spreekt boekdelen. En misschien heeft de zelfoverschatting die uit deze nieuwe wereldorde sprak daar wel beslist send toe bijgedragen. Recente berichten spreken van een diepe punt in de relaties tussen Rusland en het Westen. Is dat de prijs die we willen betalen voor de halve pacificatie van Kosovo?

Inmiddels is een nieuwe militaire doctrine van Rusland gepubliceerd, die mede is ingegeven door de uitbreiding van de NAVO naar het Oosten en de omvorming van de NAVO tot een bondgenootschap dat wil interveniëren buiten het verdragsgebied. De belangrijke bedreiging voor Rusland wordt opnieuw gezien in 'de tendens internationale structuren te creëren die zijn gebaseerd op de dominantie van de internationale gemeenschap door de westerse landen onder aanvoering van de VS'.

De Defensienota signaleert wel de trend naar een grotere afhankelijkheid in Rusland van kernwapens, en wijst die aan de conventionele zwakte van het land. Maar ten onrechte wordt geen enkel verband gelegd met de conventionele overmacht die door de NAVO in Kosovo is gedemonstreerd. Niet vergeen moet worden dat in de Golfoorlog, en ook in deze Balkanoorlog vrijwel alle slachtoffers aan één kant zijn gevallen. Dat is een unicum. Kissinger schreef na Kosovo, dat de technologische voorsprong van het Westen zo definitief is, dat andere landen alleen nog door het verwerken van nucleaire wapens die on-

gelijkeid kunnen temperen. De

voornamige Russische premier en Balkan-onderhandelaar Tsjernomyrdin werd deze zomer in *Newsweek* met de volgende uitspraak geciteerd: 'The world has never been in this decade so close as now to the brink of nuclear war'.

Door Kosovo is het voor Rusland gemakkelijkjer geworden om de oorlog in Tsjetsjenie door te zetten. Ondanks alle kritiek stelt het Westen zich nu noodgevongen terughoudend op. Men wil de betrekkingen niet nog verder laten verslechteren. Maar in termen van mensenrechten is de situatie in Tsjetsjenie vele malen erger dan in Kosovo voor, tijdens en na de NAVO-bombardementen. Dat we nu, anders dan ten tijde van de Russische oorlog in Afghanistan, geen economische boycot-maatregelen afkondigen, behoort wellicht ook tot de prijs van humanitaire oorlogsvoering in het voornamige Joegoslavië.

De gedragsregel dat humaniteit uiteindelijk boven soevereiniteit gaat, lokt precedenten uit die tot navolging uitnodigen. In de Defensienota, ook in de nieuwe versie, wordt de gedachte verdedigd dat 'landen die in de positieve verantwoordelijkheid (hebben)'. Men ziet het risico van zo'n zelfbenoemde rol als scheidsrechter over goed en kwaad in de wereld: 'Dit mag geen deur naar misbruik zijn. Voorkomen moet worden dat een land met territoriale ambities zijn interventie in een buurland rechtvaardigt met vals humanitaire argumenten'.

Ja, maar hoe kan zo'n misbruik worden voorkomen? Er moeten volgens de nota criteria komen voor de toetsing van humanitaire interventie, en zulke inmenging moet aan 'strikte voorwaarden worden gebonden. De vraag om nadere normering wordt nog maar onderzocht, de evaluatie van Kosovo is nog niet gereed, maar het kabinet publiceert een defensienota waarin men zegt te weten hoe het verder moet. Dat is toch kunst van volkorenge feiten.

In Kosovo hebben we gezien hoezeer een term als 'massaslachtofd' kan worden misbruikt door de oorlogspartij. Het zou gaan om tussen de tienduizend en honderd duizend slachtoffers. Dat blijken nu leugens te zijn geweest. Kunnen we nu nog zeggen dat de daad die tegenover de misdaad is gesteld

proportioneel was? De kans dat snel overenstemming groot over regels voor humanitaire interventie is dan ook heel klein. De vs verzetten zich om redenen van soevereiniteit zelfs tegen een permanent internationaal strafhof dat oorlogsmisdadigers kan berechten. Misschien volstaat het om onze morele beginselen te confronteren met de bondgenootschappen die we verkiezen om redenen van onze veiligheid.

Niet alleen moet dus worden nagedacht over het conflict tussen veiligheid en mensenrechten, ook mensenrechten en de internationale rechtsorde liggen niet zomaar in elkaars verlengde. De Kosovo-oorlog betekende een inbreuk op fundamentele artikelen van het VN-Handvest, waarin de soevereiniteit van staten tot fundament van de internationale orde wordt verklaard. De enige uitzondering daarop geldt voor ontvankelingen in een land die de internationale veiligheid in gevaar brengen.

De jurist Geoffrey Robertson geeft in zijn boek *Crimes against humanity* argumenten hoe de oorlog tegen Servie volkenrechtelijk gerechtvaardigd zou kunnen worden. Er was naar zijn oordeel sprake van 'samenzwering om een misdaad tegen de menselijkheid te begaan', deze samenzwering bracht een humanitaire nood voort die de internationale veiligheid bedreigde en de luchtaanvalden waren 'een proportionele afschrikking' van deze tragedie te verhinderen of tenminste de daders te straffen'. Het probleem met samenzwering is natuurlijk dat ze moeilijk aantoonbaar zijn en bovendien bevestiging hebben op misdaden die nog moeten worden begaan. Men ziet al gauw dat elk van deze argumenten omstrede is en de risico's van zijn denktrant worden duidelijk wanneer Robertson de Amerikaanse interventie in Grenada en de tussenkomst van India in Bangladesh als voorbeelden van eenzelfde humanitaire interventie verwelkomt. Natuurlijk vormt elk recht zich door jurisprudentie, maar er is een geweldige spanning tussen de militarisering van de mensenrechten en de internationale rechtsorde.

Het interventionisme leidt tot een toespissing van de culturele botsing tussen de West and the Rest' en doet daarmee afbreuk aan de algemene aanvaarding van

mensenrechten. Wanneer mach en moraal zo verstrengd raken kan gemakkelijk het vervrijt opgedoed dat Westerse landen hun oude expansionisme met nieuwe middelen voortzetten. Ignatieff zegt het zo: 'Mensenrechten worden in toecemende mate gezien als de taal van een moreel imperialisme dat net zo brutaal en versluierd is als het imperialisme van vroegere tijden'. Dat probleem wordt nog eens verhevigd door de humanitaire interventionisme altijd is gericht tegen zwakke staten. Gelukkig denkt niemand er aan om in Tibet met militaire middelen respect voor de mensenrechten af te dwingen, maar zulke realisme zou hoogdravende beginselen moeten temperen.

Dat culturele conflict verdeed de VN en maakt het tot een machtloze organisatie als het om oorlogvoering gaat. Tegelijkertijd etkeren het kabinet dat de NAVO een beperkte reikwijdte heeft, namelijk vooral Europa en onmiddellijk omstreken'.

Dat lijkt heel wat, maar als we preciezer kijken naar die 'onmiddellijk omstreken' blijft niet zo heel veel over. In de voornamige Soeyel-Unitie zijn militaire dwangoperaties ondenkbaar. Over de bondgenoot Turkije kunnen we kort zijn. En zou de NAVO op eigen houtje in het Midden-Oosten of Noord-Afrika militair willen optreden? Hooguit kan men zeggen dat de oorlog in Kosovo beoogd om een rechtsnorm voor de Europese Unie van de toekomst te bevestigen en zoals gezegd, is de uitkomst van deze poging meer en meer omstreken. Met deze oorlog is zeker geen algemene regel geschreven die buiten een uitgebreide Unie afgedwongen zou kunnen worden.

Op zichzelf is het streven naar versterking van de internationale rechtsnormen door een kleinere natie als Nederland een vorm van welbegrepen eigenbelang. Een land met weinig machtsbronnen en een open economie heeft immers bij uitstek behoefte aan rechtsbescherming. Na tien jaar vredensmissies' zou men echtte veel meer oog moeten hebben voor de onbedoelde gevolgen van militaire dwang ten behoeve van mensenrechten.

De filosoof Hans Achterhuis merkt in *Politiek van goede bedoelingen* op: 'Wie de slachtoffers centraal stelt zonder naar de politieke context te kijken, kan wel een meer slachtoffers maken dan helpen'. Hij beschrijft goed hoe noble doelen kunnen worden gecompromiteerd door de middelen die men gebruikt. Achterhuis concludt dat het laatste woord zal hebben.

Dat deze macht ondanks voorsurednd wisselende doelstellingen steeds zo snel en zo gemakkelijk moreel gelegitimeerd wordt maakt dit toekomstperspectief misschien inderdaad deels nieuw, maar ook als zodanig des te aanstaanjagender'.

Veiligheid, rechtsordering en mensenrechten zijn stuk voor stuk wezenlijke doeleinden van internationale politiek. In een wereld waar machtsverschillen de rechtsgelijkheid overheersen zijn het bestsgeveide verlangens. Militaire dwang is vooral geëigend om een inbreuk op de veiligheid te weerstaan. Gezien de chaotische werel waarin we leven ligt daarin een aandoende rechtvaardiging voor de krijgsmacht. Humanitaire interventie, dat wil zeggen oorlog om de wille van de mensenrechten, kan geen algemeen aanvaarde regel in het verkeer tussen naties worden en zal een grote uitzondering moeten blijven. De krijgsmacht moet zich dan ook niet in toecemende mate op deze doctrine gaan baseren. Anders lopen we het gevaar dat het militaire aanbod vanzelf vraag naar interventie gaat oproepen.

Paul Scheffer is publicist.

a: 03-12 MD2_TXT

Van: Despotovic Ruza
Onderwerp: du-articles-2 (<http://www.ius.bg.ac.yu/apel/du-articles-2.html>)
Aan: Erwin Steijnen
CC:
Datum:

Back to DU Contents Javite se ako zelite obavestenje o
dopunama:sns@serbiancafe.com

Graham N. Green (former ambassador to Croatia): "Kosovo fallout - Canadian personnel may be exposed to radiation contamination", NATIONAL POST, July 26, 1999

EXPOSED - The deadly legacy of NATO air strikes in Kosovo, The Independent

NATO obstructs UN inquiry into depleted uranium - The Independent, October 16, 1999

Scott Peterson, Pristina, Yugoslavia: US reluctance to talk about DU -Christian Science Monitor, October 5, 1999 - International attempts to assess the risks from depleted uranium (DU) bullets used in Kosovo and Serbia are being thwarted by American reluctance to pinpoint where DU was used.-

CHRISTINE ABDELKRIM -DELANNE: "CONFLICT IN THE BALKANS - Not such conventional weapons", Le Monde diplomatique, June 1999

NATIONAL POST, Monday, July 26, 1999

Kosovo fallout

Canadian personnel may be exposed to radiation contamination

Graham N. Green
National Post

So, Canada's military is hot on the trail of a mystery about whether Canadian peacekeepers were exposed to dangerous levels of bauxite and PCBs during a 1993 tour of duty in Croatia. But in its belated haste to uncover the facts in this six-year-old case after apparently bungling its initial investigation, the government seems to be ignoring another even more serious potential hazard facing Canadian troops and civilian personnel now serving in Kosovo: radiation poisoning from NATO weapons used against Yugoslavia.

According to an unpublished report prepared for the European Commission, radioactive air pollution has been detected in some areas of Yugoslavia due to uranium-tipped shells used by U.S. warplanes during the Kosovo war. The report, prepared by the Regional Environmental Centre for Central and Eastern Europe, describes the depleted uranium in the anti-tank shells as "perhaps the most dangerous" of the cancer-causing and toxic substances released during the bombing.

Depleted uranium (DU) is a by-product of the enrichment of uranium for military and civilian uses. It is 1.7 times denser than lead and ideally suited for armour piercing weapons. U.S. military regulations require protective clothing and masks to be worn when handling such ammunition, but the real danger comes when the weapons hit their target. As the shells explode, they burn and release a radioactive aerosol of uranium oxide. This settles in the dust or is suspended in the air or carried by wind. If inhaled, it penetrates the lung tissue, enters the blood stream and stores in the liver, kidney and bones, irradiating all the delicate tissues.

More than 850,000 of the weapons were reportedly used during the 1991 Gulf War, leaving as much as 40 tons of radioactive dust in Iraq and Kuwait. It has been alleged by some U.S. and British groups that exposure to this dust may be a cause of so-called Gulf War Syndrome, an unexplained illness suffered by some Gulf War veterans and which is marked by chronic fatigue, weight loss and defects in children born subsequently. Doctors in Iraq also claim the radioactive dust has caused an increase in stillbirths, birth defects, leukemia and other cancers in children born in southern Iraq since 1991.

Russia first alleged that NATO was using DU shells in the Kosovo war at the beginning of April after enhanced radiation levels were detected in the atmosphere and on the ground in Serbia. Alliance officials initially rejected Russia's claim, but after stonewalling for almost a month, the Pentagon finally confirmed that DU weapons were being used, although it tried to play down the potential hazards.

This despite a 1990 study prepared for the U.S. Army which said DU was "linked to cancer when exposures are internal" and "chemical toxicity causing kidney damage" and that a charred shell emitted three times more radiation than is considered safe for the general public. Another report by the army's Environmental Policy Institute in 1995 stated: "If DU enters the body, it has the potential to generate significant medical consequences [that are] both chemical and radiological."

A UN team of experts is studying the environmental consequences of the Kosovo war, including the possible effects of depleted uranium weapons. Its report will not be ready until September, but a confidential preliminary report described DU ammunition as "very dangerous and harmful." Meanwhile, tens of thousands of peacekeepers and civilian aid workers, including many Canadians, are deployed throughout Kosovo and may already have been exposed to the harmful radioactive dust left behind by NATO's bombs.

Of course, the Canadian government is right to try to find out what happened to our peacekeepers in Croatia six years ago. But it also has a duty to find out what may be happening to our troops and civilian personnel now serving in Kosovo. A thorough investigation needs to be undertaken without delay to determine whether there is an increased health risk in Kosovo and, if so, what steps will be taken to minimize the threat to Canadians on duty there. It simply isn't good enough to wait for others to do the job, or to try to find out what happened six years down the road when Canadians begin to complain about the effects of "Kosovo War Syndrome."

And while it is at it, perhaps the government can tell us whether it approves of using radioactive shells in a "humanitarian" war -- or any war, for that matter.

Graham N. Green was ambassador to Croatia (1995-97), and comments on international affairs from Ottawa.

Letters to Editor; letters@nationalpost.com

The Independent

EXPOSED: THE DEADLY LEGACY OF NATO STRIKES IN KOSOVO

Allen
PRL

5-7-99

ie nlr tubwlyh now. J TUBU V n n 3 -7-99

ALLEN 22.8+9
"Viktorina"
F 220.
V2002-
(NR 102)
HELMAN

Provisional Assessment of Civilian Casualties and
Destruction in the Federal Republic of Yugoslavia
from 24.March to 08.June, 1999.

INTRODUCTION

A. CIVILIAN CASUALTIES

B. TRANSPORTATION INFRASTRUCTURE

1. Bridges (destroyed and damaged)
2. Railways Lines And Railway Stations
3. Roads
4. Airports

C. ECONOMIC AND CIVILIAN TARGETS, PUBLIC INSTITUTIONS

1. Industry and Trade
2. Refineries and Warehouses
3. Agriculture
4. Hospitals and Health Care Centres
5. Schools
6. Public Buildings and Housing Facilities
7. Water and Power Infrastructure
8. Radio-TV(RTV) Transmitters

D. CULTURAL AND HISTORIC MONUMENTS AND RELIGIOUS SHRINES

1. Medieval Monasteries and Religious Shrines
2. Cultural-Historical Monuments and Museums

E. DIPLOMATIC AND CONSULAR MISSIONS IN YUGOSLAVIA

INTRODUCTION

During the past seventy-seven days of the NATO aggression, the Federal Republic of Yugoslavia has been exposed to extensive civilian destruction. The NATO systematically attacked and destroyed civilian targets in the entire territory of the Yugoslavia.

From March 24 to June 8, 1999, NATO carried out more than 35,000 assaults against Yugoslavia. More than 10,000 cruise missiles were launched and over 79,000 tons of explosives were dropped, including at least 152 containers with 35,450 cluster bombs, thermo-visual and graphite bombs which are prohibited under international conventions. The greatest number of air-strikes were carried out in the wider area of Pristina (374), Prizren (232), Beograd (212), Urosevac (205), Djakovica (190), Kraljevo and Uzice (145 per town), Novi Sad (114), and so on.

After NATO's assaults on facilities of the chemical and petro-chemical industries millions of citizens have been exposed to poisonous gasses. Water, soil and forests have also been badly contaminated, thus disrupting the environmental balance. All this will have lasting consequences on the health of the entire population and the environment not only in Yugoslavia, but also in the region as a whole.

Repeated bombardment of national parks has endangered natural reservations and sanctuaries. Endangered species have become extinct due to the NATO bombings, and wildlife has started migrating and abandoning its natural habitat. NATO has even attacked and endangered the Djavolja Varos site of metamorphic and sedimentary stone towers unique in Europe.

Due to total destruction of industrial facilities throughout the country, more than 600,000 workers have become jobless. As a result almost 2.5 million citizens have no means to sustain minimal living conditions.

Preliminary estimates indicate that air strikes of the NATO alliance have resulted in damages in excess of 100 billion dollars.

A. CIVILIAN CASUALTIES

Several thousand civilians were killed and more than 6,000 sustained serious injuries, while a large number of them will remain crippled for life.

Children make up 30% of all casualties as well as 40% of the total number of the injured, while 10% of all Yugoslav children (approximately 300,000) have suffered severe psychological traumas and will require continuous medical monitoring, care and treatment. For the most part, children have been victims of the sprinkle cluster bombs, with delayed effect, and will continue to be until all parks, play-fields and open areas have been made safe from the remaining, unexploded, cluster bombs indiscriminately scattered throughout the country.

Surdulica

- attack on a peaceful rural town 20 civilians including 12 children, and over 100 wounded of (27.4.1999);

- 20 civilians were killed and 88 injured Retirement Home and a Sanatorium (31.5.1999)

Korisa

INTRODUCTION

During the past seventy-seven days of the NATO aggression, the Federal Republic of Yugoslavia has been exposed to extensive civilian destruction. The NATO systematically attacked and destroyed civilian targets in the entire territory of the Yugoslavia.

From March 24 to June 8, 1999, NATO carried out more than 35,000 assaults against Yugoslavia. More than 10,000 cruise missiles were launched and over 79,000 tons of explosives were dropped, including at least 152 containers with 35,450 cluster bombs, thermo-visual and graphite bombs which are prohibited under international conventions. The greatest number of air-strikes were carried out in the wider area of Pristina (374), Prizren (232), Beograd (212), Urosevac (205), Djakovica (190), Kraljevo and Uzice (145 per town), Novi Sad (114), and so on.

After NATO's assaults on facilities of the chemical and petro-chemical industries millions of citizens have been exposed to poisonous gasses. Water, soil and forests have also been badly contaminated, thus disrupting the environmental balance. All this will have lasting consequences on the health of the entire population and the environment not only in Yugoslavia, but also in the region as a whole.

Repeated bombardment of national parks has endangered natural reservations and sanctuaries. Endangered species have become extinct due to the NATO bombings, and wildlife has started migrating and abandoning its natural habitat. NATO has even attacked and endangered the Djavolja Varos site of metamorphic and sedimentary stone towers unique in Europe.

Due to total destruction of industrial facilities throughout the country, more than 600,000 workers have become jobless. As a result almost 2.5 million citizens have no means to sustain minimal living conditions.

Preliminary estimates indicate that air strikes of the NATO alliance have resulted in damages in excess of 100 billion dollars.

A. CIVILIAN CASUALTIES

Several thousand civilians were killed and more than 6,000 sustained serious injuries, while a large number of them will remain crippled for life.

Children make up 30% of all casualties as well as 40% of the total number of the injured, while 10% of all Yugoslav children (approximately 300,000) have suffered severe psychological traumas and will require continuous medical monitoring, care and treatment. For the most part, children have been victims of the sprinkle cluster bombs, with delayed effect, and will continue to be until all parks, play-fields and open areas have been made safe from the remaining, unexploded, cluster bombs indiscriminately scattered throughout the country.

Surdulica

- attack on a peaceful rural town 20 civilians were killed, including 12 children, and over 100 wounded of which 24 critically (27.4.1999);

- 20 civilians were killed and 88 injured in the attack on a Retirement Home and a Sanatorium (31.5.1999);

Korisa

- at least 87 civilians were killed and over 70 injured in the attack on a convoy of Albanian refugees returning to their homes (14.5.1999.);

Djakovica

- Djakovica-Prizren road: in the attack on two refugee columns, with four cruise missiles, 75 killed and 100 wounded, of whom 26 critically (14.4.1999);

- in an attack on a refugee settlement housing Serb refugees from the Republika Srpska Krajina (Croatia), 10 refugees were killed and 16 wounded (21.4.1999);

Grdelicka gorge

- in the attack on a international passenger train 55 passengers were killed, including on child, and 16 wounded (12.4.1999);

Village Luzani

- at least 60 passengers were killed and 13 injured in an attack on the road bridge during which a passenger bus "Nis Expres" on the Pristina-Podujevo route was hit; at the same time a first aid doctor was injured during a consecutive attack on the bridge in which an ambulance, giving help to injured, was destroyed (1.5.1999);

Istok

- 100 killed and 200 injured in several attacks, on consecutive days, on the Istok Penitentiary (19.-24.5.1999);

Varvarin

- 17 civilians have been killed, seven are missing and 74 wounded in the attack on a road bridge, on a busy market day (30.5.1999);

Belgrade

- suburb of Batajnica: a three year old girl Milica Rakic was killed, and five civilians wounded (17.4.1999);

- in the attack on the Radio Television of Serbia office building, 15 employees have been killed and 17 wounded (23.4.1999);

- in the attack on governmental building, commercial facilities and housing blocks in central Belgrade 3 civilians were killed and 38 wounded (30.04.1999.);

- 4 civilians (3 patients and a care-taker) have been killed and several injured on the hospital "Dragisa Misovic" (20.5.1999);

Nis

- at least 16 civilians were killed and more than 80 injured in repeated attacks on housing flats and central Nis (19.4.1999, 7.5.1999 and 12.5.1999) during which NATO planes dropped cluster bombs;

Savine Vode

- 20 civilians were killed and 43 injured, out of which 24 sustained heavy injuries in an attack on a the "Djakovica Prevoz" passenger bus on the Pec-Kula-Rozaje route (3-4.5.1999);

Aleksinac

- 12 civilians have been killed and more than 40 wounded in an attack on housing blocks, commercial premises and administrative buildings in central Aleksinac (5.4.1999);

Kursumlija

- 13 dead and 25 wounded in an attack on housing blocks, commercial premises and administrative buildings in central Kursumlija (27.4.1999);

Novi Pazar

- 13 civilians were killed, one is missing and 35 wounded in an attack on the residential area in the center of the town during which 25 buildings were completely destroyed (31.5.1999);

Village Nagavac

- 11 civilians have been killed and 5 wounded in an attack on a rural village (2.4.1999); Pristina

- 10 civilians have been killed and 8 wounded in an attack on housing blocks, commercial premises and administrative buildings in central Pristina (7.4.1999);

Village Srbica

- 10 civilians have been killed, among whom 7 children, during an attack with cluster bombs upon a peaceful rural village;

Village Murino

- 6 civilians, of whom two children, were killed and 8 injured in an attack on a village predominantly inhabited by Albanians (30.04.1999.);

Merdare

- 5 civilians were killed, including an 11-month baby, and several wounded when 8 containers, holding 1.920 cluster bombs, were dropped in an attack on the regional road Prokuplje-Pristina (10.4.1999);

Doganovici

- 5 Albanian children were killed and two wounded having come upon unexploded cluster bombs in a field (27.4.1999);

Gnjilane

- 4 civilians were killed and 19 wounded in an attack on the Agricultural Complex "Mladost" and transport company "Kosmet Prevoz" (19.5.1999);

Pancevo

- 3 civilians have been killed and 4 wounded in attacks on commercial/industrial facilities (4.4.1999);

Ralja

- 3 civilians were killed and 3 injured (2 children were killed) in the attack on the village of Ralja, near Sopot (25.5.1999);

Kragujevac

- more than 120 workers, forming a live shield, were wounded in a deliberate attack on the car factory "Zastava" (9.12.4.1999);

Vranje

- two civilians have been killed and 23 wounded in an attack on central Vranje (22.4.1999);

Kraljevo

- in attacks upon civilian targets in Vitanovac, Varca and Bogutovac, wider Kraljevo area, 14 civilians have been wounded (30.4.1999);

- Kraljevo-Godacica regional road: in an attack on a passenger bus eight passengers were wounded, of whom four sustained heavy injuries (30.04.1999.);

Novi Sad

- one civilian was killed and 45 injured in attacks on the Oil Refinery in Novi Sad during which residential suburbs Detelinara (6.5.1999) and Sangaj (7.06.1999) were hit;

Trstenik

- in the attack on a bridge one civilian was killed and 17 injured (30.04.1999.);

Vladicin Han

- 2 civilians were killed and 5 wounded in an attack on a road bridge on the river Juzna Morava (11.5.1999);

Village Radosta

- 2 children have been killed and one wounded in a NATO cluster bomb attack on this peaceful village near Orahovac (25.5.1999);

Cuprija

- 1 civilian was killed and 14 injured in the attack on the central residential area of the town (over 800 housing units were demolished during attacks on 8.4. & 29.5.1999.)

Krk Bunar

- one civilian was killed and 3 injured (French philosopher Daniel Schiffer, "Times" reporter Eve-Ann Prentis and "Corriera della Sera" Renzo Cianfanelli) in an attack on a foreign journalist convoy on the Prizren-Brezovica road (31.5.1999);

Mijatovac

- 4 Romanian humanitarian workers were wounded in an attack on the bridge near Mijatovac (8.5.1999);

B. TRANSPORTATION INFRASTRUCTURE

1. Bridges (destroyed and damaged)

1. The road bridge Varadin Bridge over the Danube, Novi Sad (1.4.1999);
2. The railway bridge over the river Toplica, railway line Nis-Prokuplje-Pristina, at the v. Podina, municipality of Zitoradja (1-14.4.1999);
3. The road bridge "Sloboda" (Freedom) over the Danube, Novi Sad (3.4.1999);
4. The road bridge "Mladost" (Youth) over the Danube, connecting Backa Palanka with Ilok (3.4.1999);
5. The road bridge over the Vrbicka river near Jezgrovic, on the road Ribarice-Kosovka Mitrovica (4.4.1999);
6. The railway bridge near the village of Rudnica in the vicinity of Raska, on the Kraljevo - Kosovo Polje railway line (4.4.1999);
7. The road bridge "Lucice" over the Ibar river, Biljanovac municipality (4-13.4.1999);
8. The railway bridge on the river Ibar, v. Tuslici, municipality Rudnici (4.4.1999);
9. The road/railway bridge "Zezeljov" on the Danube river, Novi Sad (5-26.4.1999);
10. The "Lozno" railway bridge near Usce (5.4.1999);
11. The new railway/road bridge over the Danube connecting Bogojevo and Erdut (5.4.1999);
12. The road bridge along the Magura Belacevac road, 15 kilometres from Pristina (5.4.1999);
13. The bridge along the Nis-Pristina primary road, near

- Kursumlija (5.4.1999);
14. The road bridge on the road leading to Brvenik, near Usce (5.4.1999);
 15. The road bridge near Zubin Potok, on the Kosovska Mitrovica - Ribarice road (5.4.1999);
 16. The Grdelica gorge railway bridge, on the river Juzna Morava (on 12.4.1999);
 17. "Sarajevo" Grdelica gorge road bridge, on the river Juzna Morava (on 12.4.-14.5.1999);
 18. The old bridge on the river Rasina near the town of Krusevac (12-13.4.1999);
 19. The new bridge on the river Rasina near the town of Krusevac (12-13.4.1999);
 20. The Krusevac-Pojate bridge on the river Zapadna Morava, at the village of Jasika (on 13.4.1999);
 21. The road bridge over the Kosanica river near Kursumlija (13.4.1999);
 22. The road bridge on the Prokuplje-Pristina road, v. Pepeljovac, municipality Kursumlija (14.4.1999);
 23. The bridge over the regional Kursumlija - Prokuplje road (14.4.1999);
 24. The road bridge on the river Toplica, on the Nis-Pristina road near the town of Kursumlija (14,19.4. & 11.5.1999);
 25. The railway bridge on the river Lim, between Priboj and Prijepolje, near hydroelectric power station Bistrica (on 15.4.1999);
 26. The bridge on the river Ibar, at the village of Brvenik, linking Korlace and Raska (15.04.1999.);
 27. The road bridge on the r. Danube, between Smederevo and Kovin (16.4.1999);
 28. The railway bridge on the river Kosanica, v. Rudari, municipality Kursumlija, railway line Prokuplje - Pristina (18.04.1999.);
 29. The road bridge on the river Kosanica, at the village of Selo Visoko (18.04.1999.);
 30. The road bridge "Raskrsnica" near Donja Bistrica, on the route Priboj-Prijepolje-Nova Varos (20.4.1999);
 31. The road bridge over the Danube along the Beograd-Novi Sad road, near Beska, Indjija municipality (21.4.1999);
 32. The railway bridge on the river Sava near Ostruznica (21, 23.4.1999);
 33. The railway bridge on the Kraljevo - Raska railway line, near Kraljevo (23.4.1999);
 34. The road bridge on the river Lab, primary road Kosovska Mitrovica - Pristina, v. Babin Most (27.4.1999.);
 35. The bridge over the railway track on the regional road Biljanovac - Mt. Kopaonik (29.4.1999);
 36. The road bridge "Uzicki" on the river Uvac, municipality Kokin Brod, primary road Uzice - Nova Varos (30.4.1999.)
 37. The road bridge near the village of Visoka, municipality Kursumlija (30.4.1999);
 38. The road bridge on the river Zapadna Morava, at the town of Trstenik, regional road Trstenik - Velika Drenova (30.4.1999.);
 39. Overpass at the village of Visoka, municipality Kursumlija (30.4.1999);
 40. The railway bridge on the river Ibar, in the village Bojiste (30.04.1999.)
 41. The road bridge on the river Lim, at the village of Kucin, on the road Prijepolje-Nova Varos (1.5.1999);
 42. The bridge on the regional road Krusevac-Razanjanj, near the village of Djunis (1.5.1999);
 43. The railway bridge near the village of Medari (1.5.1999);
 44. The railway bridge at the village of Rudare (1.5.1999);

45. The road bridge on the river Bistrica, regional road Nova Varos -Priboj, municipality Nova Varos (3.5.1999);
46. The railway bridge near the township of Vatin, on the railway line Belgrade - Temisvar (7.5.1999);
47. The railway bridge on the river Lopatnica, v. Bogutovac, municipality Kraljevo (8.5.1999);
48. The road bridge on the river Nisava, town of Nis (8.5.1999);
49. The road bridge on the highway Belgrade - Nis, near Mijatovac (8.- 14.5.1999);
50. The road bridge near Vladicin Han, on the river Juzna Morava (11.5.1999);
51. The bridge over the river Vrapcevska Reka near the village of Ribarice, from the direction of Kosovska Mitrovica (12.5.1999);
52. The road bridge on the local road Gornje Nerodimlje-Jezerce, municipality Urosevac (12.5.1999);
53. The new road bridge in Biljanovac, v. Zizovci (12.5.1999);
54. The old road bridge on the water channel in Vrbas, on the Vrbas-Srbobran & Vrbas-Feketic road (13.5.1999);
55. The road bridge on the Belgrade - Nis highway, on the river Nisava, near v. Popovac (13.5.1999);
56. The road bridge over the river Lugomir, on the Belgrade - Nis highway, near Jagodina (14.5.1999);
57. The road bridge on the Konjsko-Toplicane road over the Sitnica river, municipality Lipljan (14.5.1999);
58. The road bridge on the local Pec - Kosovska Mitrovica road over the Istocka river, near Djurakovac (17.5.1999);
59. The road bridge over the river Brvenica, in Brvenik, on the regional road Kraljevo - Raska (17.5.1999);
60. The road bridge on the river Begej, near the township of Banatski Dvor - municipality Zitiste (20.5.1999);
61. The road bridge on the river Jasenica, on the Beograd - Nis highway near the township Orasja, municipality Velika Plana (21-25.5.1999);
62. The road bridge "Cekavacki" on the river Jablanica, near Lebane, on the regional road Leskovac - Pristina (27.5.1999);
63. The road bridge on the Belgrade-Skopje highway, at the village Popovac, municipality Nis (29.5.1999);
64. The railway bridge on the railway line Nis-Sofia, near the town of Bela Palanka (29.5.1999);
65. The road bridge on the river Velika Morava, in the town of Varvarin (30.5.1999);
66. The railway bridge on the river Nisava, on the railway line between Bela Palanka - Pirot (31.5.1999);

2. Railways Lines and Railway Stations

1. The Kraljevo - Kosovo Polje rail, near Ibarska Slatina;
2. The Belgrade - Bar rail, due to the destruction of the railway track near the village of Strbce and destruction of the bridge on the river Lim, between Priboj and Prijepolje (3.4.1999.);
3. The railway line and tunnel Prokuplje-Kosovo Polje, near Merdare, municipality Kursumlija (11.4.1999);
4. The Belgrade - Thessaloniki rail, due to the destruction of the bridge in the Grdelica gorge (12.4.1999);
5. Railway track and overpass (Josinacka Banja) near the town of Biljanovac (15.4.1999.);
6. Railway track on the Kosovska Mitrovica-Leposavic-Raska line, due to damages to the railway bridge at the village of Biljanovac (15.4.1999);
7. The Kursumlija - Prokuplje rail, near Pepeljevac village;
8. The Kraljevo - Kosovo Polje rail, near Ibarska Slatina;
9. The Nis - Pristina rail, near Kursumlija;
10. "Sarpelj" tunnel, near Jerinje village, 15 km north of

8

Leposavic towards Raska, was destroyed;

11. Railway track Kursumlija - Podujevo, due to damages on the railway bridge at Kursumlija;
12. Railway track Belgrade - Bucaresht, due to the destruction of the bridge near Vatin (7.05.1999);
13. Railway track Kraljevo - Kragujevac, due to damages to the section of the track near the village of Vitanovac;
14. Railway track Cacak - Kraljevo, near Kraljevo (17.5.1999.)
15. Railway track Uzice - Priboj;
16. Railway track Bogojevo - Vukovar;
17. Railway track Leskovac - Predejane;
18. Railway track Nis-Sofia, due to the destruction of the railway bridge near the town of Bela Palanka (29.5.1999);
19. The Railway station in the township Lukicevo, near Zrenjanin (25.5.1999);
20. Railway station in Kraljevo - Bogutovac;
21. Railway station in Kosovo Polje;
22. Railway station in the town of Biljanovac;
23. The central city railway station in Sabac (24.5.1999);

3. Roads

1. Traffic suspended on the Kosovska Mitrovica-Ribarici section of the Adriatic highway due to the destruction of the bridge over the Vrbicka river (4.4.1999.);

2. Traffic has been suspended on the Krusevac-Pojate road due to the destruction of the bridge on the Zapadna Morava, in the village of Jasika (13.4.1999.);

3. Primary road Prizren - Djakovica near the v. Mala Krupa, during the attack on the column of Albanian refugees returning to their homes (14.4.1999.);

4. Traffic has been suspended on the Nis-Pristina road, due to the fact that the bridge on the river Toplica, near the town of Kursumlija, has sustained heavy damage (14,19.4. & 11.5.1999);

5. Traffic has been suspended on the regional road Priboj - Prijepolje - Nova Varos, due to damages inflicted on the bridge "Raskrsnica" near Donja Bistrica (20.4.1999);

6. Kraljevo-Raska primary road near v. Bogutovac, municipality Kraljevo (24.4.1999.);

7. The Belgrade - Nis highway due to the destruction of the bridge near Mijatovac (8.- 14.5.1999);

8. Ibarska primary road, due to damages to the bridge on the Ibar river, Biljanovac municipality, destruction of the road between Pozega and Cacak and destruction of the road between Lipovica-Barajevo (4.4.-28.5.1999);

9. Belgrade-Zagreb highway, near Stari Banovci;

10. "Jedinstvo" bus station in Vranje sustained extensive damage;

11. "Kosmet Prevoz" transporter in Gnjilane - hangar full of new buses has been destroyed (26.3.-19.5.1999);

12. Bus station in Pristina;

13. Road maintenance company "Magistrala" in Pristina;

14. The Nis Central Bus Station;

15. The Pristina Bus Station;

16. The "Jedinstvo" bus station in Vranje (18.5.1999);

4. Airports

1. "Slatina" in Pristina;

2. "Batajnica" in Belgrade;

3. "Surcin" in Belgrade;

4. "Lisicji Jarak" in Padinska Skela;

5. Nis airport;

6. "Ponikve" in Uzice;
7. "Golubovac" in Podgorica;
- 8 "Ladjevci" in Kraljevo;
9. Airfield in Sombor;
10. Airfield in v. Grlica, near Urosevac;
11. Airfield in the v. Dubinje, near Novi Pazar;
12. Airfield in the v. Jug Bunar, near Djakovica;
13. Airfield in the v. Vinarce, near Leskovac;

C. ECONOMIC AND CIVILIAN TARGETS, PUBLIC INSTITUTIONS

The air strikes have so far destroyed or damaged throughout the territory of the Federal Republic of Yugoslavia several thousand industrial and commercial facilities and housing units. In the Leskovac region alone, over 3,500 industrial facilities and housing units were either destroyed or damaged, while in the northern Serbian province of Vojvodina more than 3,650 housing units as well as at least 82 commercial enterprises have been damaged or destroyed.

The devastation of NATO forces was particularly manifested in Pristina, Novi Sad, Aleksinac, Djakovica, Prokuplje, Gracanica, Cuprija, etc. Housing blocks on the outskirts of Belgrade - Kijevo Knezevac, Batajnica, Jakovo, Borca, as well as the area around Pancevo, were under attack.

1. Industry and Trade

a. Belgrade

1. "Galenika" drug factory (12.4.1999.);
2. "Frikom" company (15.5.1999);
3. Industrial complex "Dvadeset Prvi Maj" in Rakovica (24.3.-3.5.1999);
4. Factory "Jugostroj" in Rakovica (24.4.-3.5.1999);
5. "Beogradska pekarska industrija" (bakery) corporation (24.3.-3.5.1999);
6. "Rekord" corporation (24.3.-3.5.1999);
7. "DMB" company (24.3.-3.5.1999);
8. "Minel" company (24.3.-3.5.1999);
9. Machine building plant "Industrija Motora Rakovica" in Rakovica (24.4.-3.5.1999);
10. Factory "Frigostroj" in Rakovica (24.4.-3.5.1999);
11. Construction company "Rakovica" (24.3.-3.5.1999);
12. "Udamik promet" (24.3.-3.5.1999);
13. Holding company "Agropromet" - Krusevac, branch in Belgrade (27.4.1999);
14. Juice factory "Dunav grad" (29.4.1999);
15. "Jugoimport SDPR" (27.5.1999);

b. Pancevo

16. "Lola Utva" agricultural aircraft factory (24-29.5.1999);

c. Smederevo

17. Transport company Beograd, branch in Smederevo (29.4.1999)
18. "Sartid 1913" steel concern (15.5.1999);
19. Main office building "Zmaj" company (22.5.1999);

d. Novi Sad

20. "Ciklonizacija" (28.3.1999);
21. "Tehnogas" (28.3.1999);
22. "Novograp" (28.3.1999);
23. "Gumins" (28.3.1999);
24. "Albus" (28.3.1999);
25. "Petar Drapsin" (28.3.1999);
26. Brewer Apatin, branch in Novi Sad (28.3.1999);
27. "Prevodnica" firm (28.3.1999);
28. "Niva" company (28.3.1999);
29. "Motins" (7.4.1999);
30. "Izolacija" (7.4.1999);
31. "Novokabel" (7.4.1999);
32. Trade company "Bazar" (7.4.1999);
33. "Zvezda" company (20-21.4.1999);
34. "Jugosped" company (20-21.4.1999);
35. "Stampa komerc" (20-21.4.1999);

e. Sremska Mitrovica

36. "Dijana" shoe factory;

f. Kula

37. "Istra" fittings factory (24.3.1999);

g. Bogojevo

38. The port of Bogojevo;

h. Sabac

39. Joint company "Mikromotor" (10.5.1999);
40. Storage house of "Agrocop" (22.5.1999);

i. Leskovac

41. "Zdravlje" pharmaceutical plant (25.3.1999);

j. Aleksinac

42. "Agrokolonijal" firm (5.4.1999);
43. "Empa" company (5.4.1999);

k. Cacak

44. "Sloboda" home electrical appliances factory (26.3.-13.4.1999);
45. Thermo-technical appliances plant "Cer" (1-17.5.1999);
46. Technical and repair factory (1-15.5.1999);
47. "Hidrogradnja" company (1-10.5.1999);
48. Clothing factory "1. oktobar" (11.5.1999);

l. Nis

49. "DIN" tobacco factory (5.4.-12.5.1999);
50. "Elektronska industrija" factory;

51. "Jastrebac" machine industry;
52. "Masinska industrija" machine plant;
53. Facilities of the "Beograd" rail company in Nis;
54. Construction material depot "Ogrev Invest";
55. General merchandise depot "Kopaonik" (19.4.1999);
56. Production line of the tobacco factory "Nis" (5.4.-12.5.1999);
57. "Elektrotehna" warehouse;
58. Food storage facility "Fidelinka";
59. Facilities of the machine industry in Nis (24.4.1999);
60. Office building of the company "So Produkt" (24.4.1999);
61. "Proplanak" (24.4.1999);
62. "Elektro mang" company (24.4.1999);
63. "Elektro mehanika" company (24.4.1999);
64. "Frank komerc" firm (24.4.1999);
65. "Nis auto" (25.4.1999);
66. Holding company "Nana" (25.4.1999);
67. Holding company "Uzor" (25.4.1999);
68. "Birostroj" (25.4.1999);
69. "Agropromet" (25.4.1999);
70. Facilities of the pharmaceutical company "Velafarm";
71. "Feroks" company (12.5.1999);
72. "Nis elektro" (12.5.1999);

m. Kragujevac

73. "Zastava" car factory, raised to the ground (9-12.4.1999);

n. Krusevac

74. "14 Oktobar" machine factory (12 & 15.4.1999);
75. "Trayal" tire factory (14.5.1999);

o. Kursumlija

76. Production line of the metal factory "Metalac" (20.4.1999);

p. Valjevo

77. "Krusik" holding corporation (14.4.-11.5.1999);

q. Pozega

78. "Prvi partizan - Lola Gama" factory (18.4.1999);

r. Jagodina

79. "Juhor" meat processing plant (15.5.1999);

s. Vranje

80. "DIV" cigarette factory (2 & 5.4.1999);
81. "Nova Jugoslavija" printers (5.4.1999);
82. Furniture factor "Simpo";
83. Textile industry "Jumko";

t. Raska

84. Wood-processing complex "27. November";

u. Novi Pazar

- 85. "Polet" company (24.4.1999);
- 86. Holding company "Jugotrans" (24.4.1999);
- 87. Holding company "Vojin Pavlovic" (24.4.1999);

v. Kosijerac

- 88. Public enterprise "Srbija Sume" (12.5.1999);

w. Lucani

- 89. "Milan Blagojevic" chemical plant (5.4.-25.4.1999);

x. Klina

- 90. "Volujak" mine (19.4.1999);

y. Pristina

- 91. Plastics factory "Plastika" (25.3.-14.4.1999);
- 92. Cotton yarn factory;
- 93. Shock-absorber factory;
- 94. Surface coal mine "Belacevac" (11.4.-4.5.1999);
- 95. "Magistrala" company (12.4.1999);
- 96. Strip mine "Dobro Selo" in Obilic (4.5.1999);

z. Pec

- 97. Facilities of the Pec Brewery (21.5.1999);
- 98. Facilities of the automobile spare parts plant "Zastava-Ramiz

Sadiku"

- (21.5. & 2.6.1999);
- 99. Construction company "Ramiz Sadiku" (6.4.1999);
- 100. Facilities of the wood processing plant (21.5.1999);
- 101. Vehicle park of the transport company "Sloga prevoz"

(21.5.1999);

aa. Prizren

- 102. Cement plant "Betonjerka" (6.4.1999);
- 103. Private firm "Limit-Duga" (8.4.1999);
- 104. "Sar - proizvodi" company (2.5.1999);
- 105. "Kosovo vino" wine factory (6-12.5.1999);
- 106. "Famina - Trepca" state enterprise (13.5.1999);
- 107. "Printeks" company (13.5.1999);

ab. Urosevac

- 108. Tubes factory (28.3.-24.5.1999);
- 109. "Silkapora" factory (15.5.1999);
- 110. "Metohija vino" wine factory (19.5.1999);

ac. Gnjilane

- 111. "Binacka Morava" hydro construction company (10.4.-2.5.1999);
- 112. Cigarette factory (10.4.2.5.1999);
- 113. Battery factory (10.4.-2.5.1999);

ad. Glogovac

- 114. Plant Feronikl (29-30.04.1999);

ae. Lipljan

115.Plant Radioton (6.05.1999.);

af. Lebane

116."Jedinstvo company" (14.4.1999);

117."Vocarstvo" unit (14.4.1999);

ag. Djakovica

118.Over 250 commercial and crafts shops, predominately privately owned, in central Djakovica were destroyed (24.3.-3.6.1999);

ah. Vucitn

119.Factory of construction materials "Miloje Zakic" (28-29.5.1999);

ai. Bujanovac

120."Integral" brick plant (13.5.1999);

aj. Podujevo

121."Ciglana" brick plant (14.5.1999);

2. Refineries and Warehouses

1.Fuel storage in Lipovica, which caused a great fire in the Lipovica forest (26.3.1999);

2."Beopetrol" storage in Belgrade (4.4.1999);

3."Beopetrol" storage in Bogutovac (4.4.-25.5.1999);

4."Jugopetrol" installations in Smederevo (4.4.-31.5.1999);

5.Fuel storage of the boiler plant in Novi Beograd (4.4.1999);

6.Oil Refinery in Pancevo - totally demolished (4-7.6.1999);

7.Thermo electric power station/boiler plant in Novi Sad (5.4.1999);

8.Oil Refinery in Novi Sad (5.4.-07.6.1999);

9.Fuel storage "Naftagas promet" which is located 10 km from Sombor (5.4. - 20.5.1999);

10.Naftagas warehouse between Conoplje and Kljaicevo - Sombor (6.4.-23.5.1999);

11."Jugopetrol" storage in Sombor (7.4.-24.5.1999);

12."Beopetrol" fuel storage in Pristina (7.4.1999);

13."Jugopetrol" storage facilities in Nis (11.5.1999);

14.Jugopetrol warehouse in Pristina (12.4.1999);

15.Jugopetrol petrol station in Pristina (13.4.1999);

16.Fuel depot in Gruza, near Kragujevac;

17.Petrochemical industry "DP HIP PETROHEMIJA" in Pancevo - totally demolished (14-15.4.1999);

18.Fertilizer plant "DP HIP AZOTARA" in Pancevo - totally destroyed (14-15.4.1999);

19.Chemical plant "Prva Iskra" in Baric - destruction of the production line (19.4 & 10.5.1999);

20."Jugopetrol" storage facilities in Bor (15.-27.5.1999);

21."Jugopetrol" pump station and storage facilities near Belgrade (16.5.1999);

22."Jugopetrol" storage facilities in the township of Godominsko polje, municipality Smederevo (17.-22.5.1999);

23."Jugopetrol" storage facilities in the Belgrade suburb

Cukarica (18. & 20.5.1999.)

3. Agriculture

Several thousand hectares of fertile land, many rivers, lakes and underground waters have been polluted due to the spillage of petrochemical substances, oil spills and slicks which will have long lasting effects on the health of the entire population of Yugoslavia. In forest fires caused by NATO cruise missiles and bombs several hundred hectares of forests have been burned down.

- 1.Orchard institute in Novi Sad (6.4.1999);
- 2.Agricultural and industrial complex "Proges" in Prizren (8.4.1999);
- 3.Chicken farm "Juko" in Djakovica (12.4.1999);
- 4.Agricultural and food-processing plant and a cow-breeding farm with 220 milk cows "Pester", in Sjenica, has been destroyed (6-8.4.1999);
- 5."Sumsko gazdinstvo" forest farm in Suva Reka (19.4.1999);
- 6."Titel" agricultural complex in Titel (20.4.1999);
- 7.Celarevo farm in Backi Petrovac (21.4.1999);
- 8."Podunavlje" agricultural and industrial complex in Backi Petrovac (21.4.1999);
- 9.Agricultural and industrial complex "Becej" in Nis (25.4.1999);
- 10.PIK "Mladost" in Gnjilane (26.3. & 30.4.1999);
- 11.Agricultural complex "Petefi" in Novi Sad (28.4.1999);
- 12.Agricultural complex "Agrounija" in Indjija (1.5.1999);
- 13.Agricultural complex "7. juli" in Belgrade (2.5.1999);
- 14.Agricultural complex in Djakovica (4.5.1999);
- 15.Chiken factory in Gnjilane (9.5.1999);
- 16.Agricultural complex in Subotica (10.5.1999);
- 17.PIK "Kopaonik" in Kursumlija;
- 18.Agricultural Complex "Malizgan" in Dolac;
- 19.Agricultural Complex "Djuro Strugar" in Kula;
- 20.Agricultural Complex in the village of Svetlje housing refugees (11.5.1999);
- 21.Agricultural complex PKB Corporation in Belgrade (15.5.1999);
- 22.Pig breeding farm in the v. Ponosevac (15.5.1999);
- 23.Agricultural Complex "Djuro Strugar" in Kula (20.5.-3.6.1999);
- 24.Warehouses of the agricultural complex "Agrocoop" in Sabac (22.5.1999);
- 25.Agricultural farm "Dobricevo" near Cuprija (25. & 27.5.1999);
- 26.Farm of the agricultural complex "Dobricevo" in Cuprija (26.5.1999);
- 27.Agricultural complex "Dubrava" in Pristina (30.5.1999);
- 28.Agricultural farm "Stocarstvo" in Prizren (2.6.1999);
- 29.Forestry Complex "Juzni Kucaj" in Despotovac (3.6.1999);
- 30.Pig farm "Ekohrana" in Boljevac (8.6.1999);

4. Hospitals and Health Care Centres

1. Neuropsychiatric Ward "Dr. Laza Lazarevic", Institute for urology and nephrology and Central Pharmacy of the Emergency Centre in Belgrade (3.4. & 8.5.1999);
2. "Sveti Sava" hospital in Belgrade (7.4.1999);
3. Army Medical Academy and Orthopaedic Clinic in Banjica, Belgrade (4.4. & 13.4.1999);
4. Hospital "Dragisa Misovic", especially the Neuropsychiatric Ward which has been totally demolished, in Belgrade (19.5.1999);
5. Medical Centre for Lung Diseases and Tuberculosis in Belgrade (28.4.1999);
6. Gynaecological Hospital and Maternity Ward of the Clinical

Centre in Belgrade (21.4.1999);

7. City Hospital "Zvezdara" in Belgrade (5.4. & 30.4.1999);

8. Labour Health Care Centre in Rakovica (15.4.1999);

9. Hospital and Medical Centre in the territory in Leskovac (25.3.1999);

10. Gerontological Centre in Leskovac (25.3.1999);

11. Hospital and Poly-clinic in Nis (27.3.1999);

12. Medical station of the Machine Industry, Nis (24.4.1999);

13. General Hospital in Djakovica;

14. City Hospital in Novi Sad (1.4.1999);

15. Medical station - Klisa, Novi Sad (7.4.1999);

16. Medical Centre and Ambulance Centre in Aleksinac (5.4.1999);

17. Medical Centre in Kraljevo;

18. Dispensary on Mount Zlatibor;

19. Outpatient clinic and Medical station, Medjurecje - Ivanjica (12.4.1999);

20. City hospital in Valjevo (21.4.1999);

21. Dispensary "Krusik" in Valjevo;

22. Hospital for treatment of dystrophia in Novi Pazar;

23. Health Care Centre in Kursumlija;

24. City hospital in Pancevo including the Maternity Ward (30.04.1999.);

25. Neuropsychiatric Ward "Dr. Slavoljub Bakalovic" in Vrsac

(30.04.1999.);

26. City hospital in Nis (7.05.1999);

27. Medical Care Centre in Vladicin Han (11.5.1999);

28. Sanatorium for treatment of lung diseases, Surdulica

(31.5.1999);

29. Medical station in Kula (25.3.1999);

30. Dentist station in Pristina (29.3.1999);

31. Outpatient clinic in Prizren (19.4.1999);

32. Outpatient clinic in Suva Reka (19.4.1999);

33. Medical station, Druzetic, Koceljeva (23.4.1999);

5. Schools

More than 20 university campuses, 6 collages, 40 secondary, 300 elementary schools, 6 student dormitories, as well as more than 50 pre-school facilities were damaged or destroyed.

6. Public Buildings and Housing Facilities

- The residence of the President of the FR of Yugoslavia in Belgrade, sustained heavy damages (22.4.1999);
- Building of the Federal ministry of foreign affairs in central Belgrade (30.04. & 7.05.1999);
- Building of the Federal ministry of defence in central Belgrade (30.04. & 7.05.1999);
- Building of the Federal ministry of interior affairs in central Belgrade (30.04. & 7.05.1999);
- Building of the Government of the Republic of Serbia in central Belgrade (30.04. & 7.05.1999);
- Building of the administrative and judiciary authority of the Republic of Serbia in central Belgrade (7.4.1999);
- Building of the Ministry of internal affairs of the Republic of Serbia in Belgrade (30.4. & 7.5.1999);
- Pristina: damaged or destroyed, private and public housing units, commercial premises and office buildings, administrative buildings of municipal, provincial and republican authorities in downtown Pristina (29.3.1999);
- Damage to the building of the Institute for Security of the

- Ministry of the Interior in Banjica (3.4.1999);
- Severe damage to the TV RTS studio in Pristina;
 - Heavy damage to Hydro-Meteorological Station (Bukulja, near Arandjelovac);
 - Aleksinac: damaged or destroyed, private and public, housing units, commercial premises and office buildings, administrative buildings of municipal and republican authorities in downtown Aleksinac (5.4.1999);
 - Destruction of the Post Office in Pristina (7.4.1999);
 - Destruction of the Refugee centre in Pristina (7.4.1999);
 - "Tornik" ski resort on Mount Zlatibor (8.4.1999);
 - "Divcibare" mountain resort (11.4.1999);
 - "Baciste" Hotel on Mount Kopaonik (12.4.1999);
 - Meteorological Station on Mount Kopaonik damaged (13.4.1999);
 - Four libraries in Rakovica sustained heavy damage: "Radoje Dakic", "Isidora Sekulic", "Milos Crnjanski" and "Dusan Matic";
 - Refugee camp "7 juli" in Paracin has sustained heavy damage;
 - Office building of the Provincial Executive Council of Vojvodina, Novi Sad (18.04.1999.);
 - Hotel "Mineral" in Bogutovacka Banja sustained heavy damages (19.4.1999);
 - Office building of the power distribution board "Elektrodistribucija" in Kursumlija (20.4.1999);
 - Hotel "Putnik" on Mt. Kopaonik;
 - Business centre "Usce" in Belgrade (21-27.4.1999);
 - Refugee camp "Majino naselje" in Djakovica (21.4.1999);
 - Radio Television of Serbia office building in Belgrade (23.4.1999);
 - Youth and children centre in Belgrade (23.4.1999);
 - Youth theatre "Dusko Radovic" in Belgrade (23.4.1999);
 - Post Office in Nis (23.4.1999);
 - Radio Television of Serbia office building in Novi Sad has been destroyed (4-30.5.1999);
 - Hotel "Jugoslavija" has sustained heavy damages (7.5.1999);
 - Central Post Office in Uzica (8.5.1999);
 - Post Office in Kragujevac (9.5.1999);
 - Vladicin Han: over 50% of housing facilities and state buildings have been destroyed or damaged (office buildings of the Republican and Municipal authorities, sport center, supermarkets, department stores, etc) /11.5.1999./;
 - Facilities of the Radio Television Novi Sad in Sremska Kamenica (13.5.1999);
 - Post office in the township of Ponikve (14.5.1999);
 - Hotel "Park" in Pec (19.5.1999);
 - Meteorological station "Palic" near Subotica (20-30.5.1999);
 - Buildings of the Municipal and Republican authorities in Sabac (22.5.1999);
 - Building of the municipal authority and Hotel "Plaza" in the town of Varvarin (30.5.1999);
 - Sport hall in Pec has been totally demolished (2.6.1999);

7. Water and Power Infrastructure

- Destruction of power supply transmitters in Belgrade suburbs of Resnik, Zemun Polje, Batajnica, Lestane (26.3.-2.6.1999);
- Damage to water supply system in Zemun (5.4.1999);
- Damage to a power supply transmitter in Bogutovac (10.4.1999);
- Telephone lines cut off in Bogutovac (10.4.1999);
- Damage to a power station in Pristina (12.4.1999);
- Damage to the city power plant in the town of Krusevac (12-13.4.1999);
- Damage to Bistrica hydroelectric power station in Polinje

(13.4.1999);

- Damages to the power station 220-110 Beograd 3 and power station 110-35 Beograd 9 (23.4.1999);
- Damage to facilities "Drmno", power station Obrenovac, Bajina Basta, Nis 2 and Novi Sad 3 (2.5.1999);
- Damage to hydroelectric power station "Nikola Tesla" in the Belgrade suburb Obrenovac (3.-22.5.1999);
- Damage to power stations Obrenovac, Beograd 8 and Beograd 3 (7.5.1999);
- Damage to distribution facilities "Drmno", power stations Beograd 8, Nis 2, Bajina Basta, distribution facilities and power station "Kostolac A", as well as distribution facilities and power station of the thermal power plant "Kolubara A" (22.5.1999);
- Damage to the EPS facility in Bajina Basta (22.5.1999);
- Damage to the power station in the mine Bor, in Bor (22.5.1999);
- Damage to the power plant in the Belgrade suburb Obrenovac (3.-23.5.1999);
- Damage to distribution facilities "Drmno", power stations Nis 2 and Novi Sad 3 (23.5.1999);
- Destruction of the electrical transformer station in Smederevo (15.5.1999);
- Destruction of the electrical transformation station in Bor (15.5.1999);
- Damage to the thermo power plant "Kolubara" in the township of Veliki Crijeni (22.5.1999);
- Damage to the power plant Rimski Sancevi in Novi Sad (23.5.1999);
- Damage to the power grid system in Nis (23.5.1999);
- Damage to the water supply system and long-distance power line in Sremska Mitrovica (24.5.1999);
- Damage to the long-distance power line /Boljevska suma/ near Obrenovac (25.5.1999);
- Destruction of the long-distance power line near Djakovica (25.5.1999);
- Destruction of the long-distance power line near Backi Petrovac (25.5.1999);
- Destruction of the power grid system in Lestane, suburb of Belgrade (23.5.-2.6.1999);
- Damage to the power station in Belgrade (27.5.1999);
- Damage to the postal transmitter station "Telecom", near Uzice (27.5.1999);
- Severe damages to the water processing plant in Sombor (30.05.1999);

8. Radio-TV(RTV) Transmitters

- 1.Jastrebac - Prokuplje (25.3.-26.5.1999);
- 2.Gucevo - Loznica (25-27.4.1999);
- 3.Cot - Fruska Gora (5-11.4.1999);
- 4.Grmija - Pristina (6.4.-10.5.1999);
- 5.Bogutovac - Pristina (29.4.1999);
- 6.TV transmitter on Mt Goleš - Pristina (9.4.-13.5.1999);
- 7.Mokra Gora - Kosovska Mitrovica (17/18.4.1999);
- 8.Kutlovac - Stari Trg (4.4.-16.5.1999);
- 9."Cigota" - Uzice (25.3.1999);
- 10."Tornik" - Uzice (25.3.-15.4.1999);
- 11.Transmitter on Crni Vrh - Stara Planina (26.5.-3.6.1999);
- 12.Satellite station "Yugoslavia" - Prilike (13-30.4.1999);
- 13.TV masts and transmitters - Novi Sad (21.4.-11.5.1999);
- 14.TV transmitter on Mt Ovcara - Cacak (15.4.-11.5.1999);
- 15.TV transmitter in Kijevo - Belgrade (23-29.4.1999);

16. TV transmitter on Mt Cer (16.4.-8.5.1999);
17. Relay on Mt Jagodnji - Krupanj (15.4.1999);
18. TV transmitter "Iriski Venac" - Fruska Gora (21.4.-11.5.1999);
19. TV relay on Mt. Bukulja (25.3.1999);
20. Transmitter in Gazimestan - Pristina (13.4.1999);
21. RTV transmitter in Krnjaca - Belgrade (23-29.4.1999);
22. RTV transmitter on Mt. Gobelj on Mt. Kopaonik (3.6.1999);
23. RTV transmitter on top of the business centre "Usce" used by RTV Kosava, RTV Pink, SOS channel, TV BK and Radio S - Belgrade (21.&27.4.1999);
24. RTV transmitter and scenic tower on Mt. Avala (30.04.1999);
25. RTV transmitters (two) "Vrsacki breg" - Vrsac (30.04. - 11.5.1999);
26. RTV transmitter "Crveno selo" - Subotica (10.5.1999);
27. RTV transmitter in Raska (19.5.1999);
28. RTV transmitter near Srbobran (20.5. & 3.6.1999);
29. Transmitter "Godominsko polje" of the Radio Smederevo (21.5.1999);
30. RTV transmitter "Prevovac" near Kursumlija (23.5.1999);
31. RTV transmitter and postal transmitter "Zabucje" near Uzice (25.5.1999);
32. Transmission center of Radio Belgrade in the village of Zvecka, near Obrenovac (25-31.5.1999);
33. Radio transmitter of Radio Kragujevac - Kragujevac (29.5.1999);
34. RTV transmitter "Plackovica" near Vranje (29.5.1999);
35. RTV transmitter "Brdo Kozarica" near Dimitrovgrad (29.5.-3.6.1999);
36. RTV transmitter of Radio TV Serbia and RTV transmitter of Radio TV Priboj near the town of Priboj (29.5.1999);
37. RTV transmitters "Vucjamo" and "Brdo Jabuka" near the town of Leposavic (29.5.1999);
38. "Radio Yugoslavia" emission center in Stublina, near Obrenovac (30.5.1999);
39. RTV transmitter "Besna Kobila" near the town of Vranje (31.5.-3.6.1999);
40. RTV transmitter "Branko Brdo" near the town of Zubin Potok (31.5.1999);
41. RTV transmitter "Banjska" near the town of Zvecan (1.6.1999);
42. RTV transmitter "Nemic Brdo" near the town of Ljubovija (2.6.1999);
43. RTV transmitter "Kotelnik" near the town of Kraljevo (2.6.1999);
44. RTV transmitter "Rudnik" near the town of Gornji Milanovac (3.6.1999);

D. CULTURAL AND HISTORIC MONUMENTS AND RELIGIOUS SHRINES

1. Medieval Monasteries and Religious Shrines

1. Monastery Rakovica from 16th century, Rakovica (24.3.1999);
- Monastery
- Gračanica (14th century) under UNESCO protection, Pristina (30.3.-3.5.1999);
 2. Patriarchate of Pec (13th century), Pec (31.3.-1.4.1999);
 3. Monastery of St. Nicholas (12th century), Kursumlija (1/2.4.1999);
 4. Monastery Vrdnik (16th century), Vrdnik (2/3.4.1999);
 5. Vojlovica monastery (15th century) near Pancevo (3-12.4.1999);

6. Monastery Novo Hopovo (16th century), Fruska Gora (4/5.4.1999);
7. Monastery of Holy Mother (12th century) at the estuary of the Kosanica in the Toplica - territory of municipality of Kursumlija (4.4.1999);
8. Monastery Zociste (14th century), Orahovac (4.4.1999);
9. Monastery Nikolje (15th century), Ovcar (4/5.4.1999);
10. Monastery Zica (13th century) in Zica (7/8.4.1999);
11. Monastery Nova Pavlica (14th century) in Brvenik (7/8.4.1999);
12. Monastery Melentija (15th century), Kopaonik (13/14.4.1999);
13. Monastery Sisatovac (16th century), Fruska Gora (17.4.1999);
14. Monastery Staro Hopovo (16th century), Fruska Gora (17.4.1999);
15. Monaster Holly Trinity (16th century), Ovcar (22.4.1999);
16. Monastery Sretenje (16th century), Ovcar (22.4.1999);
17. Monaster Djurdjevi Stupovi (12th century), Novi Pazar (23.4.1999);
18. Monaster Kovilj (17th century), Kovilj (21.4.1999);
19. Monaster Sopocani (13th century), Novi Pazar (24.4.1999);
20. Monaster Ljubostinja (14th century), Trstenik (30.4.1999);
21. Monaster Draganac (19th century), Gnjilane (2.5.1999);
22. Monaster Decane (14th century), v. Istinic (2.5.1999);
23. Roman Catholic Church St. Antonio in Djakovica (29.3.1999);
24. onaster Church of St. Juraj (built in 1714) in Petrovaradin (1.4.1999);
25. Church of Virgin Mary (12th century), Kursumlija (1.4.1999);
26. Vavedenje Church (14th century), Lipljan (1.4.1999);
27. Church of Resurrection of Virgin Mary (15th century), Smederevo (3.4.1999);
28. St. Nicolas Church (16th century), Pec (3.4.1999);
29. Church of St. George (19th century), Smederevo (3/4.4.1999);
30. Church in Jelasnica near Surdulica (4.4.1999);
31. Chapel St. Archangel Gabriel (18th century), Zemun (5.4.1999);
32. Old Orthodox Church St. Stephen (17th century), Sremska Mitrovica (6/7.4.1999);
33. New Orthodox Church St. Stephen (18th century), Sremska Mitrovica (6/7.4.1999);
34. Roman Catholic Church (19th century), Sremska Mitrovica (6/7.4.1999);
35. Stara Pavlica Church (12th century), Brvenik (7.4.1999);
36. Old Church (19th century), Kragujevac (8.4.1999);
37. St. Petka Church (16th century), Klina (14.4.1999);
38. Monastery Church St. Archangel Michael in Rakovica (16.4.1999);
39. Church of St. Archangel Michailo (19th century), Ivanjica (19.4.1999);
40. Church of St. Peter (19th century), Belgrade (23.4.1999);
41. Orthodox Church St. Marco (20th century), Belgrade (23.4.1999);
42. Old Russian Orthodox Church Holly Trinity (20th century), Belgrade (23.4.1999);
43. Church of St. Peter (10th century), Novi Pazar (23.4.1999);
44. St. Nicholas Church (18th century), v. Krcmar, mun. Valjevo (29.4.1999);
45. Church of St. Archangel Mihailo (19th century), Nis (5.5.1999);
46. St. Marco Church (19th century), Uzice (8.5.1999);
47. Church of St Mihailo and Gavriilo (19th century), Zablace (10.5.1999);
48. Church of Virgin Mary (19th century), v. Cvetke (10.5.1999);
49. St. Jovan Church (19th century), Nis (11.5.1999);
50. Church of St. Peter and Pavle (19th century), Mrcajevci (11.5.1999);
51. Church of St. Ilija (19th century), Pirot (12.5.1999);
52. Church of St. Dimitrije (16th century), Vranje (12.5.1999);
53. Church of St. Nicholas in Gornja Brnjica, near Pristina (25.5.1999);

- 54. Church of the Holy Mother in Varvarin (30.5.1999);
- 55. Orthodox cemetery in Gnjilane (30.3.1999);
- 56. Orthodox Christian cemetery in Pristina (7.4. - 31.5.1999);
- 57. Orthodox cemetery in Raska (11.5.1999);
- 58. Orthodox cemetery in Kosovska Vitina (29.5.1999);

2. Cultural-Historical Monuments and Museums

- 1. Severe damage to the roof structure of the Fortress of Petrovaradin (1.4.1999);
- 2. Destroyed archives housed in one of the Government buildings in Belgrade (3.4.1999);
- 3. Heavy damage to "Tabacki bridge", four centuries old, in Djakovica (5.4.1999);
- 4. Substantial damage to the building in Stara Carsija (Old street) in Djakovica (5.4.1999);
- 5. Monuments destroyed in Bogutovac (8.4.1999);
- 6. "Kadinjaca" memorial complex (8.4.1999);
- 7. Memorial complex in Gucevo (Loznica);
- 8. Memorial complex "Sumarice" in Kragujevac;
- 9. Vojvodina Museum in Novi Sad;
- 10. Old Military Barracks in Kragujevac - under the protection of the state (16.4.1999);
- 11. Memorial complex Crveni Krst in Nis (21.4.1999);
- 12. Heavy damages to the old section "Stara Carsija" of Pec (22.5.1999);
- 13. Memorial complex to the heroes of the battle of Kosovo, Gazimestan (24.5.1999);
- 14. Building of the Ethnographic museum in Belgrade (31.5.1999);
- 15. Medieval fortress "Markovo Kale" built in the 13 c., in Vranje (1.6.1999);

E. DIPLOMATIC AND CONSULAR MISSIONS IN YUGOSLAVIA

1. The Embassy of the Peoples's Republic of China and the Chinese Ambassador's residence were bombed by NATO aircraft on the nights of 7-8 May. Three Chinese journalist died and eight other Embassy staff were seriously or lightly injured. The Embassy building and the Ambassador's residence, property of the PR of China, sustained heavy damages.

2. During nightly bombings of central Belgrade and residential areas by NATO warplanes, in the period from 18 to 20 May 1999, 19 diplomatic missions accredited in Belgrade suffered damages:

- Angolan Embassy (May 19-20);
- Royal Danish Embassy (May 19-20);
- Residence of the Egyptian Ambassador (May 19-20);
- Residence of the Indian Ambassador (May 19-20);
- Iraqi Embassy (May 19-20);
- Residence of the Iranian Ambassador (May 19-20);
- Residence of the Israeli Ambassador (May 19-20);
- Italian Embassy and the residence of the Italian Ambassador (May 7-8, 29-30);
- Canadian Embassy (May 7-8, 29-30);
- Residence of the Libyan Ambassador (May 19-20);
- Residence of the Hungarian Ambassador (May 19-20);

- Residence of the Norwegian Ambassador (May 19-20);
- Pakistan Embassy (May 19-20);
- Residence of the Polish Ambassador (May 19-20);
- Residence of the Syrian Ambassador (May 19-20);
- Residence of the Spanish Ambassador (May 19-20);
- Residence of the Swiss Ambassador (May 19-20);
- Residence of the Swedish Ambassador (May 19-20);
- Zimbabwean Embassy (May 19-20);